

ความสัมพันธ์ระหว่างต้นทุนตัวแทนกับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ
กรณีศึกษาบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

นางสาวจิรนนท์ นาคสมทรง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาบัญชีมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบัญชี ภาควิชาการบัญชี

คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2548

ISBN 974-53-1864-7

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

THE RELATIONSHIP BETWEEN AGENCY COSTS AND AUDIT COMMITTEE ACTIVITIES:
A CASE STUDY OF THAI LISTED COMPANY IN THE STOCK EXCHANGE OF THAILAND

Miss Cheeranun Naksomsong

สถาบันวิทยบริการ

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

for the Degree of Master of Accountancy in Accounting

Department of Accountancy

Faculty of Commerce and Accountancy

Chulalongkorn University

Academic Year 2005

ISBN 974-53-1864-7

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ความสัมพันธ์ระหว่างต้นทุนตัวแทนกับการปฏิบัติงานของ
คณะกรรมการตรวจสอบ กรณีศึกษาบริษัทจดทะเบียนใน
ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

โดย

นางสาวจิรนนท์ นาคสมทรง

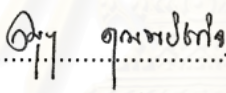
สาขาวิชา

การบัญชี

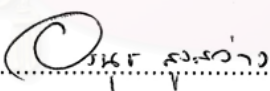
อาจารย์ที่ปรึกษา

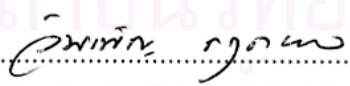
รองศาสตราจารย์ วันเพ็ญ กฤตผล

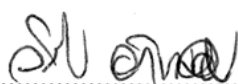
คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้
วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหาร
ศาสตรบัณฑิต

 คณบดีคณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ดนุชา คุณพนิชกิจ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

 ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อรณัฐ สูงสว่าง)

 อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ วันเพ็ญ กฤตผล)

 กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. วิรัช อภิเมธีธำรง)

จිරนันท์ นาคสมทรง : ความสัมพันธ์ระหว่างต้นทุนตัวแทนกับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ กรณีศึกษาบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (THE RELATIONSHIP BETWEEN AGENCY COSTS AND AUDIT COMMITTEE ACTIVITIES: A CASE STUDY OF THAI LISTED COMPANY IN THE STOCK EXCHANGE OF THAILAND) อาจารย์ที่ปรึกษา: รองศาสตราจารย์ วันเพ็ญ กฤตผล, 96 หน้า. ISBN 974-53-1864-7

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์สามประการ ประการแรกเพื่อศึกษาการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบตามแนวปฏิบัติที่ดีของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยมีกลุ่มงานที่ศึกษาแปดกลุ่มงานได้แก่ การดูแลกระบวนการจัดทำงบการเงิน การสอบทานระบบการควบคุมภายใน การตรวจสอบภายใน การดูแลให้บริษัทปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง การสอบบัญชี การพิจารณาการเปิดเผยข้อมูลกรณีเกิดรายการเกี่ยวโยงหรือรายการที่อาจมีความขัดแย้งทางผลประโยชน์ การจัดทำรายงานคณะกรรมการตรวจสอบ และการปฏิบัติงานเกี่ยวเนื่องของกรรมการตรวจสอบ ประการที่สองเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างต้นทุนตัวแทนกับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบโดยมีขนาด ความเสี่ยงทางการเงิน สัดส่วนการถือหุ้นของผู้บริหารและผู้มีอำนาจควบคุมบริษัท สัดส่วนของจำนวนกรรมการที่ไม่ได้เป็นผู้บริหารต่อจำนวนคณะกรรมการบริษัทเป็นต้นทุนตัวแทน และประการสุดท้ายเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างต้นทุนตัวแทนกับปัจจัยสนับสนุนการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ ปัจจัยที่นำมาศึกษาประกอบด้วยปัจจัยด้านอำนาจที่คณะกรรมการตรวจสอบได้รับจากองค์กร ปัจจัยด้านความเป็นอิสระของคณะกรรมการตรวจสอบ ปัจจัยจากการได้รับทรัพยากรที่เพียงพอต่อการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ และปัจจัยด้านความสะดวกจากการใช้ประกาศ ข้อกำหนดหรือแนวปฏิบัติที่ดีที่จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ

ผลการศึกษาการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบพบว่ากลุ่มงานที่คณะกรรมการตรวจสอบปฏิบัติงานมากที่สุดสามอันดับแรกได้แก่ การสอบบัญชี การจัดทำรายงานคณะกรรมการตรวจสอบ และการพิจารณาการเปิดเผยข้อมูล ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างต้นทุนตัวแทนกับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบพบความสัมพันธ์ระหว่างต้นทุนตัวแทนกับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบทุกกลุ่มงานยกเว้นกลุ่มงานการปฏิบัติงานเกี่ยวเนื่องของกรรมการตรวจสอบเท่านั้นที่ไม่มีความสัมพันธ์กับต้นทุนตัวแทนตัวใดเลย สำหรับผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างต้นทุนตัวแทนกับปัจจัยสนับสนุนการทำงาน ofคณะกรรมการตรวจสอบพบว่าต้นทุนตัวแทนขนาดเท่ากันที่มีความสัมพันธ์กับปัจจัยสนับสนุนการทำงาน ofคณะกรรมการตรวจสอบโดยพบความสัมพันธ์กับปัจจัยด้านอำนาจที่คณะกรรมการตรวจสอบได้รับจากองค์กร และปัจจัยจากการได้รับทรัพยากรที่เพียงพอต่อการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ

ภาควิชา ...การบัญชี.....

สาขาวิชา ...การบัญชี.....

ปีการศึกษา ...2548.....

ลายมือชื่อนิสิต.....จිරนันท์ นาคสมทรง.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....วันเพ็ญ กฤตผล.....

4582190626: MAJOR ACCOUNTING

KEY WORD: AGENCY COSTS / AUDIT COMMITTEE

CHEERANUN NAKSOMSONG: THE RELATIONSHIP BETWEEN AGENCY COSTS AND AUDIT COMMITTEE ACITIVITIES: A CASE STUDY OF THAI LISTED COMPANY IN THE STOCK EXCHANGE OF THAILAND. THESIS ADVISOR: ASSOCIATE PROFESSOR WANPEN KRITTAPHOL, 96 pp. ISBN 974-53-1864-7.

This research has three objectives. The first objective is to examine audit committee activities according to the Stock Exchange of Thailand guidelines. Eight audit committee activities covered in this study are monitoring financial statement preparation, reviewing internal control, internal auditing, monitoring legal compliance, auditing, considering the level of disclosure in case of related or conflict-of-interest transactions, preparing audit committee reports, and operating inherent work of audit committee. The second objective is to study the relationship between audit committee activities and agency costs, represented by size, leverage, proportion of shares held by management and the proportion of non-executive directors on the board of directors. The last objective is to study the relationship between agency costs and factors supporting audit committee activities. Factors supporting audit committee activities include authority given to the audit committee by the organization, independence of audit committee, sufficiency of resources provided for audit committee activities and accommodation of use of announcement, regulation or best practice from related organization as guidance for audit committee.

The research results show that the three most frequently performed activities of the audit committee are auditing, preparing audit committee reports, and considering the level of disclosure. The results from the study of the relationship between audit committee activities and agency costs indicate that operating inherent work of audit committee is the only audit committee activity that does not relate to any agency cost variables. In addition, the investigation on the relationship between agency costs and the factors supporting audit committee activities reveals that only the agency cost proxied by size is statistically related to factors supporting audit committee activities, represented by authority given to the audit committee by the organization and sufficiency of resources provided for audit committee activities.

Department ...Accountancy....

Field of study....Accounting....

Academic year2005....

Student's signature.. *Cheeranun Naksomsong*

Advisor's signature *Wanpen Kritaphol*

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดีเนื่องจากผู้วิจัยได้รับความช่วยเหลือและเอาใจใส่ดูแลจากรองศาสตราจารย์วันเพ็ญ กฤตผล อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรนุช สูงสว่าง ประธานสอบวิทยานิพนธ์ ซึ่งท่านทั้งสองได้สละเวลาในการให้คำปรึกษา ตรวจสอบและแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ในการจัดทำวิทยานิพนธ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ นอกจากนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร. วิรัช อภิเมธีธำรง ที่ให้เกียรติเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ตลอดจนคำแนะนำต่าง ๆ ที่ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณศาสตราจารย์ ดร.อุทัย ตันละมัย และอาจารย์ดร. เอมอร ใจเก่งกิจ ท่านทั้งสองได้ให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์ทั้งในด้านการจัดทำวิทยานิพนธ์ ข้อคิดดีดีในการดำเนินชีวิต อีกทั้งกำลังใจที่มีให้แก่ข้าพเจ้าเสมอมา

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ สมาชิกทุกคนในครอบครัว มิตรสหาย ทั้งหลายของข้าพเจ้าที่คอยสนับสนุนและให้กำลังใจแก่ข้าพเจ้าตลอดมา ขอกราบขอบพระคุณครูบาอาจารย์ทุกท่านตั้งแต่อดีตจวบจนปัจจุบันที่ได้อบรมสั่งสอน ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้แก่ข้าพเจ้า ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายที่ช่วยให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญรูป	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	4
ขอบเขตการวิจัย	4
กรอบแนวคิดการวิจัย	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	10
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	11
คณะกรรมการตรวจสอบ	11
งานวิจัยเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ	17
งานวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ ตรวจสอบกับปัจจัยสนับสนุนการปฏิบัติงาน	20
ทฤษฎีตัวแทน	25
การพัฒนาสมมติฐานการวิจัย	25
บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย	44
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	44
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	45
การเก็บรวบรวมข้อมูล	49
การวิเคราะห์ข้อมูล	51

หน้า

บทที่ 4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	58
	สรุปข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง	58
	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบสมมติฐานการวิจัย	63
	ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์การวิจัยที่ 1	64
	ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์การวิจัยที่ 2	67
	ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์การวิจัยที่ 3	75
บทที่ 5	สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	80
	สรุปผลการวิจัย	80
	ข้อเสนอแนะ	82
	ข้อจำกัดของการวิจัย	83
	งานวิจัยในอนาคต	84
	รายการอ้างอิง.....	85
	ภาคผนวก.....	88
	ภาคผนวก ก แนวทางปฏิบัติของคณะกรรมการตรวจสอบโดยตลาดหลักทรัพย์ แห่งประเทศไทย (2542).....	89
	ภาคผนวก ข ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของ Pearson ระหว่างตัวแปรต้น ตัวแทนกับการปฏิบัติในงานกลุ่มต่าง ๆ ของคณะกรรมการ ตรวจสอบ	93
	ภาคผนวก ค ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของ Pearson ระหว่างตัวแปรต้น ตัวแทนกับปัจจัยสนับสนุนการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ ตรวจสอบ	94
	ภาคผนวก ง ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของ Pearson ระหว่างปัจจัยสนับสนุน การปฏิบัติงานกับการปฏิบัติงานกลุ่มต่าง ๆ ของ คณะกรรมการตรวจสอบ	95
	ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์	96

สารบัญตาราง

ตาราง		หน้า
ตารางที่ 1	งานวิจัยในอดีตเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ	18
ตารางที่ 2	งานวิจัยเกี่ยวกับความเป็นอิสระของคณะกรรมการตรวจสอบ	21
ตารางที่ 3	งานวิจัยเกี่ยวกับการได้รับทรัพยากรที่เพียงพอของคณะกรรมการตรวจสอบ	23
ตารางที่ 4	สรุปตัวแปรต้นทุนตัวแทนที่ได้จากการทบทวนงานวิจัยในอดีต	30
ตารางที่ 5	ตัวแปรต้นทุนตัวแทนและตัววัดค่า	33
ตารางที่ 6	การจับคู่ทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างต้นทุนตัวแทนกับการปฏิบัติงานของ คณะกรรมการตรวจสอบ	35
ตารางที่ 7	การจับคู่ทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างต้นทุนตัวแทนกับปัจจัยสนับสนุนการ ปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ	41
ตารางที่ 8	ตัวแปรต้นทุนตัวแทนที่ใช้ในการวิจัย	50
ตารางที่ 9	อัตราการตอบกลับของกลุ่มตัวอย่าง	59
ตารางที่ 10	จำนวนปีประสบการณ์และจำนวนบริษัทที่ดำรงตำแหน่งเป็นกรรมการ ตรวจสอบ	63
ตารางที่ 11	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคะแนนการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ ตรวจสอบ	64
ตารางที่ 12	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรต้นทุนตัวแทน	66
ตารางที่ 13	ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างขนาดกับการปฏิบัติงานกลุ่มต่าง ๆ	67
ตารางที่ 14	ค่าร้อยละความสัมพันธ์ระหว่างขนาดกับการปฏิบัติงานกลุ่มต่าง ๆ	69
ตารางที่ 15	ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างความเสี่ยงทางการเงินกับการปฏิบัติงาน กลุ่มต่าง ๆ	69
ตารางที่ 16	ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างสัดส่วนการถือหุ้นของผู้บริหารและผู้มี อำนาจควบคุมบริษัทกับการปฏิบัติงานกลุ่มต่าง ๆ	70
ตารางที่ 17	ค่าร้อยละความสัมพันธ์ระหว่างสัดส่วนการถือหุ้นของผู้บริหารและผู้มีอำนาจ ควบคุมบริษัทกับการปฏิบัติงานกลุ่มต่าง ๆ	71

ตาราง	หน้า
ตารางที่ 18 ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างสัดส่วนของจำนวนกรรมการที่ไม่ได้เป็น ผู้บริหารต่อจำนวนคณะกรรมการบริษัทกับการปฏิบัติงานกลุ่มต่าง ๆ	72
ตารางที่ 19 ค่าร้อยละความสัมพันธ์ระหว่างสัดส่วนของจำนวนกรรมการที่ไม่ได้เป็น ผู้บริหารต่อจำนวนคณะกรรมการบริษัทกับการปฏิบัติงานกลุ่มต่าง ๆ	73
ตารางที่ 20 สรุปผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างต้นทุนตัวแทนกับการปฏิบัติงานของ คณะกรรมการตรวจสอบ	74
ตารางที่ 21 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนปัจจัยสนับสนุนการปฏิบัติงาน ของคณะกรรมการตรวจสอบ	75
ตารางที่ 22 ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างขนาดกับปัจจัยสนับสนุนการปฏิบัติงาน ของคณะกรรมการตรวจสอบ	76
ตารางที่ 23 ค่าร้อยละความสัมพันธ์ระหว่างขนาดกับปัจจัยสนับสนุนการปฏิบัติงานของ คณะกรรมการตรวจสอบ	77
ตารางที่ 24 สรุปผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างต้นทุนตัวแทนกับปัจจัยสนับสนุน การปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ	77
ตารางที่ 25 สรุปกลุ่มงานที่มีความสัมพันธ์กับต้นทุนตัวแทน	81

สารบัญรูป

รูปประกอบ	หน้า
รูปที่ 1 ความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดการกำกับดูแลกิจการกับแนวคิดการลดต้นทุน ตัวแทน	3
รูปที่ 2 กรอบแนวคิดการวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างต้นทุนตัวแทนกับการปฏิบัติงานของ คณะกรรมการตรวจสอบ และปัจจัยสนับสนุนการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ ตรวจสอบ	9
รูปที่ 3 ลักษณะหน่วยงานตรวจสอบภายใน	60
รูปที่ 4 ความเพียงพอของบุคลากรฝ่ายตรวจสอบภายใน	61
รูปที่ 5 ประเภทของสำนักงานสอบบัญชี	61
รูปที่ 6 การจัดทำกฎบัตรของคณะกรรมการตรวจสอบ	62

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

แนวคิดเรื่องการทำบัญชีและการได้ รับความสนใจอย่างกว้างขวางภายหลังจากวิกฤติเศรษฐกิจเมื่อปี 2540 ทั้งนี้เนื่องจากวิกฤติเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นส่วนหนึ่งมีสาเหตุจากปัญหาความขัดแย้งทางผลประโยชน์ การขาดการติดตามตรวจสอบอย่างจริงจัง และความไม่โปร่งใสในการบริหารงาน หลายฝ่ายจึงหันมาให้ความสำคัญกับการทำบัญชีและการ

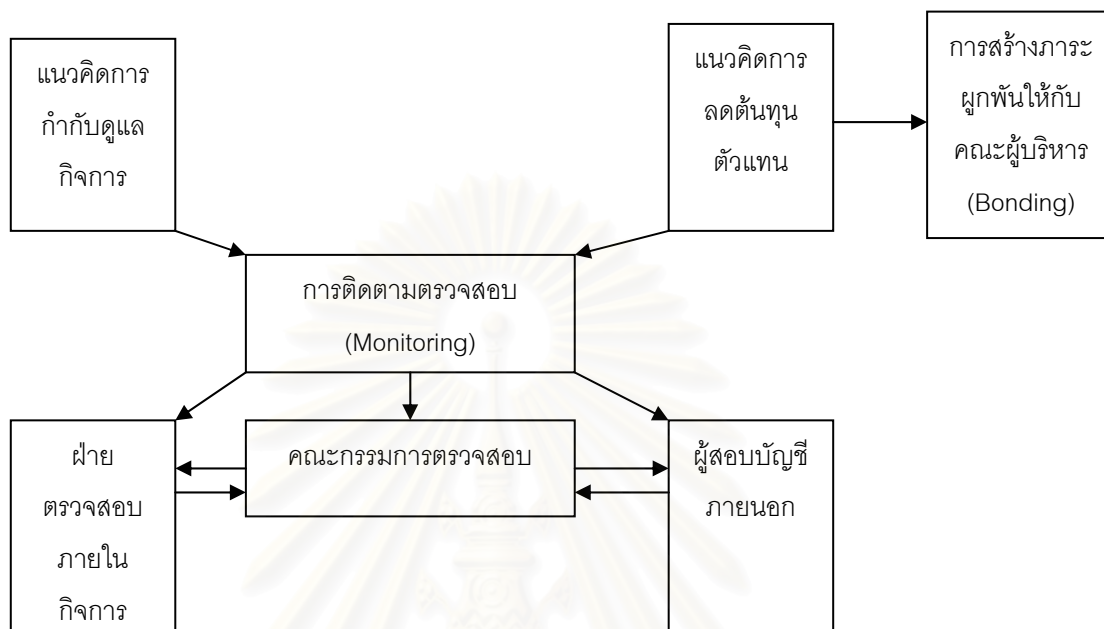
การทำบัญชีและการคือ กระบวนการในการติดตามตรวจสอบ การบริหารหรือการดำเนินงานของกิจการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของผู้ถือหุ้นด้วยความโปร่งใสและเป็นธรรมแก่ผู้มีส่วนได้เสียกับกิจการโดยไม่ขัดต่อผลประโยชน์ส่วนรวมของสาธารณชน การทำบัญชีและการมุ่งเน้นให้มีการเปิดเผยข้อมูลที่เป็นประโยชน์และเพียงพอต่อสาธารณชน อาจกล่าวได้ว่าการทำบัญชีและการสามารถช่วยลดช่องว่างของความไม่เท่าเทียมกันของข้อมูล (Asymmetric Information) และโอกาสในการกระทำการอันไม่เป็นผลดีต่อสาธารณชนโดยเฉพาะในตลาดหลักทรัพย์ที่มีการระดมทุนจากนักลงทุนทั้งในและต่างประเทศ แนวคิดเพื่อการทำบัญชีและการที่ได้มีการนำไปประยุกต์กับบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและได้รับความสนใจศึกษาวิจัยอย่างกว้างขวางประการหนึ่งคือ การกำหนดให้บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ฯ ต้องจัดให้มีคณะกรรมการตรวจสอบ (Audit Committee) ให้แล้วเสร็จภายในวันที่ 31 ธันวาคม 2542

แนวคิดการกำกับการบัญชีและการกำหนดให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบจากบุคคลภายนอกที่ไม่มีส่วนได้เสียกับกิจการเข้ามามีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบการบริหารงานของฝ่ายบริหารนั้นมีความสอดคล้องกับแนวคิดการลดต้นทุนตัวแทน (Agency Costs) ตามทฤษฎีตัวแทน (Agency Theory) โดยทฤษฎีตัวแทนอธิบายว่าการที่กิจการมีการระดมเงินทุนจากสาธารณชนผ่านทางตลาดทุนเป็นผลให้มีการกระจายตัวของผู้ถือหุ้นจำนวนมาก อีกทั้งผู้ถือหุ้นจำนวนมากไม่ได้ต้องการเข้าไปบริหารงานเองหรือการที่เจ้าของกิจการเป็นผู้ถือหุ้นส่วนมากแต่ไม่สามารถบริหารงานเองได้ อาจจะช่วยเหตุผลข้อจำกัดด้านเวลา การขาดประสบการณ์ ขาดความชำนาญเชี่ยวชาญในการบริหารงาน จึงจำเป็นต้องมีการจ้างบุคคลอื่นเข้ามาทำหน้าที่ในการ

บริหารงานแทน ส่งผลให้เจ้าของกิจการกับผู้บริหารของกิจการเป็นคนละบุคคลกันซึ่งทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์เชื่อว่าโดยธรรมชาติแต่ละบุคคลย่อมต้องการสร้างผลประโยชน์สูงสุดให้แก่ตนเอง ดังนั้นอาจเกิดความขัดแย้งทางผลประโยชน์ระหว่างตัวการ นั่นคือเจ้าของกิจการหรือผู้ถือหุ้น กับตัวแทนหรือผู้บริหาร ซึ่งรับหน้าที่บริหารงานแทนตัวการ ยกตัวอย่างเช่น ผู้บริหารอาจเร่งสร้างผลงานโดยการลงทุนในโครงการที่มีความเสี่ยงสูงเพื่อสร้างผลกำไรแก่กิจการในระยะสั้น จนอาจละเลยการสร้างเสถียรภาพให้เกิดความเติบโตอย่างมั่นคงภายในกิจการที่เป็นจุดมุ่งหมายระยะยาวของผู้ถือหุ้น ความเสียหายจากความขัดแย้งทางผลประโยชน์ดังกล่าวเรียกว่า ต้นทุนตัวแทน ซึ่งสามารถลดต้นทุนตัวแทนลงได้ด้วยการติดตามตรวจสอบผู้บริหารถือเป็นวิธีการที่สอดคล้องกับการกำกับดูแลกิจการที่มีคณะกรรมการตรวจสอบเข้ามาทำหน้าที่ดังกล่าว

อย่างไรก็ตามก่อนมีการกำหนดให้บริษัทจดทะเบียนฯ จัดให้มีคณะกรรมการตรวจสอบนั้น มีบุคคลที่ทำหน้าที่ติดตามตรวจสอบคือผู้สอบบัญชีภายนอก มีหน้าที่รับผิดชอบในการแสดงความเห็นต่องบการเงินว่าได้มีการจัดทำขึ้นตามหลักการบัญชีที่รับรองโดยทั่วไปรวมถึงการรายงานให้กิจการทราบถึงจุดอ่อนของระบบการควบคุมภายในหรือความเสี่ยงหรือโอกาสการเกิดทุจริตภายในกิจการแต่โดยลำพังผู้สอบบัญชีภายนอกอาจไม่มีเวลาเพียงพอในการตรวจสอบทุกแง่มุมในกิจการเนื่องจากผู้สอบบัญชีภายนอกเข้าไปตรวจสอบเพียงประมาณปีละสามถึงสี่ครั้ง หรือผู้สอบบัญชีภายนอกอาจไม่ทราบรายละเอียดของทุก ๆ แผนกในกิจการจึงมีฝ่ายตรวจสอบภายในของกิจการทำหน้าที่ติดตามตรวจสอบภายในกิจการเนื่องจากเป็นบุคคลภายในกิจการจึงทราบถึงจุดอ่อนหรือข้อบกพร่องของระบบการควบคุมภายในรวมทั้งมีระยะเวลาการทำงานภายในกิจการมากกว่าผู้สอบบัญชีภายนอก อย่างไรก็ตามการทำงานของสองส่วนงานที่แยกจากกันนี้อาจทำให้งานตรวจสอบมีความซ้ำซ้อน หรือขาดความครอบคลุมในพื้นที่เสี่ยงอื่น ๆ ที่มีสาระสำคัญต่อการตรวจสอบเนื่องจากขาดการประสานงานระหว่างกันดังนั้นคณะกรรมการตรวจสอบจึงเข้ามามีบทบาทในเรื่องนี้ กล่าวคือคณะกรรมการตรวจสอบสามารถเป็นศูนย์กลางระหว่างการตรวจสอบจากฝ่ายตรวจสอบภายในของกิจการกับการตรวจสอบจากผู้สอบบัญชีภายนอก โดยเป็นไปในลักษณะของการสนับสนุนให้งานตรวจสอบมีความต่อเนื่อง ครอบคลุม ไม่เกิดปัญหาความซ้ำซ้อนในการทำงาน รวมถึงการติดตามให้มีการแก้ไข หรือสอบสวนเพื่อหาสาเหตุของจุดบกพร่องต่าง ๆ ที่ตรวจพบทั้งจากผู้สอบบัญชีภายนอกและฝ่ายตรวจสอบภายใน ความสัมพันธ์ดังกล่าวสามารถสรุปได้ตามรูปที่ 1 ในหน้าถัดไป

รูปที่ 1: ความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดการกำกับดูแลกิจการกับแนวคิดการลดต้นทุนตัวแทน

รูปที่ 1 แนวคิดการลดต้นทุนตัวแทนสามารถทำได้ 2 รูปแบบคือ การสร้างภาระผูกพันให้กับคณะผู้บริหาร (Bonding) และการติดตามตรวจสอบการบริหารงานของฝ่ายบริหาร (Monitoring) ซึ่งเป็นรูปแบบที่การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษา ขณะที่ตามแนวคิดการกำกับดูแลกิจการกำหนดให้มีการติดตามตรวจสอบเช่นกันจึงอาจกล่าวได้ว่าทั้งสองแนวคิดมีความเชื่อมโยงกันที่การติดตามตรวจสอบ ผู้ทำหน้าที่ติดตามตรวจสอบได้แก่ ฝ่ายตรวจสอบภายในกิจการ คณะกรรมการตรวจสอบ และผู้สอบบัญชีภายนอก คณะกรรมการตรวจสอบสามารถเป็นศูนย์กลางในการติดตามตรวจสอบเพื่อให้กิจการมีการกำกับดูแลกิจการที่ดีช่วยอำนวยความสะดวก ประสานงานระหว่างฝ่ายตรวจสอบภายในและผู้สอบบัญชีภายนอกเพื่อให้งานตรวจสอบมีความครอบคลุม ไม่ซ้ำซ้อนและได้รับการปรับปรุงแก้ไข

อย่างไรก็ตามจากความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดการติดตามตรวจสอบโดยคณะกรรมการตรวจสอบของการกำกับดูแลกิจการกับแนวคิดการติดตามตรวจสอบเพื่อลดต้นทุนตัวแทนของทฤษฎีตัวแทน ประกอบกับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบเป็นสิ่งสำคัญและเป็นที่น่าสนใจของสาธารณชน ดังนั้นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างต้นทุนตัวแทนกับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบจะช่วยให้ทราบถึงการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบในปัจจุบันและความสัมพันธ์ที่มีต่อต้นทุนตัวแทน อันจะส่งผลดีต่อการบริหารงานในองค์กร อีกทั้ง

ความสัมพันธ์ระหว่างต้นทุนตัวแทนกับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบยังไม่ค่อยมีการศึกษา การศึกษาดังกล่าวจะก่อให้เกิดความสนใจเบื้องต้นเกี่ยวกับต้นทุนตัวแทนเพื่อให้มีการศึกษาประเด็นดังกล่าวเชิงลึกหรือแง่มุมใหม่ ๆ ในโอกาสต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างต้นทุนตัวแทนกับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบมีวัตถุประสงค์การวิจัยดังนี้

1. เพื่อศึกษาการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบตามแนวปฏิบัติที่ดีของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างต้นทุนตัวแทนกับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างต้นทุนตัวแทนกับปัจจัยสนับสนุนการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ

ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างต้นทุนตัวแทนกับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ และความสัมพันธ์ระหว่างต้นทุนตัวแทนกับปัจจัยสนับสนุนการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ มีขอบเขตการวิจัยดังนี้

1. ต้นทุนตัวแทน พิจารณาจากตัวแปรต้นทุนตัวแทน 4 ตัวแปร ได้แก่ ขนาดของบริษัท ความเสี่ยงทางการเงิน (Leverage) ของบริษัท สัดส่วนการถือหุ้นของผู้บริหารและผู้มีอำนาจควบคุมบริษัท และสัดส่วนของจำนวนกรรมการที่ไม่ได้เป็นผู้บริหารต่อจำนวนคณะกรรมการบริษัท โดยใช้ข้อมูลภาคตัดขวาง ในปี พ.ศ. 2546 ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
2. การปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบพิจารณาจากหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจสอบตามแนวปฏิบัติที่ดีของคณะกรรมการตรวจสอบ ออกโดยตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย วัดค่าการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบจากค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ
3. ปัจจัยสนับสนุนการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบพิจารณาจากปัจจัยสนับสนุนการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ 4 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านอำนาจที่คณะกรรมการตรวจสอบได้รับจากองค์กร ปัจจัยด้านความเป็นอิสระของคณะกรรมการตรวจสอบ

ปัจจัยจากการได้รับทรัพยากรที่เพียงพอต่อการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ และปัจจัยด้านความสะดวกจากการใช้ประกาศ ข้อกำหนด หรือแนวปฏิบัติที่ดีจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากวัตถุประสงค์การวิจัยที่มุ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างต้นทุนตัวแทนกับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ และความสัมพันธ์ระหว่างต้นทุนตัวแทนกับปัจจัยสนับสนุนการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ สามารถอธิบายความสัมพันธ์ได้ดังต่อไปนี้

ความสัมพันธ์ระหว่างต้นทุนตัวแทนกับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ

ตามที่ได้กล่าวไปข้างต้นว่า การติดตามตรวจสอบเป็นหนึ่งในวิธีการลดต้นทุนตัวแทน และตามแนวคิดการกำกับดูแลกิจการก็มีคณะกรรมการตรวจสอบเป็นบุคคลที่ทำหน้าที่ติดตามตรวจสอบ จึงอาจกล่าวได้ว่าการปฏิบัติงานของกรรมการตรวจสอบเป็นการลดต้นทุนตัวแทนที่เกิดจากความขัดแย้งทางผลประโยชน์ระหว่างผู้บริหารกับผู้ถือหุ้นของกิจการ การวิจัยครั้งนี้จึงศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างต้นทุนตัวแทนกับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ โดยต้นทุนตัวแทนที่นำมาศึกษาครั้งนี้ประกอบด้วย

1. ขนาด

ขนาดของบริษัทมีความสัมพันธ์กับต้นทุนตัวแทนเนื่องจากขนาดของกิจการที่ใหญ่ขึ้นย่อมส่งผลให้มีผลประโยชน์และความซับซ้อนในการบริหารงานมากขึ้น ความซับซ้อนและการมีผลประโยชน์ร่วมกันของหลายฝ่ายนี้เป็นสาเหตุให้เกิดความขัดแย้งทางผลประโยชน์ จึงอาจกล่าวได้ว่าขนาดมีความสัมพันธ์กับต้นทุนตัวแทน

2. ความเสี่ยงทางการเงิน (Leverage)

ความเสี่ยงทางการเงินเป็นหนึ่งในปัจจัยที่เจ้าหน้าที่ใช้ประกอบการให้สินเชื่อ ธนาคารหรือสถาบันการเงินอาจมีการกำหนดเงื่อนไขการให้สินเชื่อโดยให้กิจการมีอัตราส่วน หรือรักษาสภาพอัตราส่วนความเสี่ยงทางการเงินให้เป็นไปตามเงื่อนไขที่ระบุในสัญญากู้ยืมเงิน การบริหารงานภายใต้ความกดดันดังกล่าวอาจเป็นแรงจูงใจให้ฝ่ายบริหารพยายามทำให้ผลประโยชน์ของกิจการเป็นไปตามที่ผู้ให้สินเชื่อต้องการด้วยการตกแต่งตัวเลข หรืออาจเกิดจากการก่อกวนสินเพื่อใช้บริหารงานให้ผลการดำเนินงานปีปัจจุบันดีโดยมิได้คำนึงถึงความสามารถในการชำระหนี้ หรือความเสี่ยงจากการลงทุนในโครงการดังกล่าว เนื่องจากผู้บริหารจะได้รับผลตอบแทนตามผลการดำเนินงานในระยะสั้น ขณะที่ผู้ถือหุ้นต้องการผลตอบแทนในระยะยาว เกิดเป็นความขัดแย้งทาง

ผลประโยชน์ระหว่างผู้บริหารกับผู้ถือหุ้น จึงอาจกล่าวได้ว่าความเสี่ยงทางการเงิน (Leverage) มีความสัมพันธ์กับต้นทุนตัวแทน

3. สัดส่วนการถือหุ้นของผู้บริหารและผู้มีอำนาจควบคุมบริษัท

สัดส่วนการเป็นเจ้าของกิจการวัดค่าจากสัดส่วนการถือหุ้นของบริษัท การให้ผู้บริหารเข้ามาร่วมถือหุ้นของบริษัทจะทำให้เกิดความรู้สึกมีส่วนร่วมและเป็นส่วนหนึ่งของบริษัท อีกทั้งทำให้ผู้บริหารคำนึงถึงผลประโยชน์ของกิจการในฐานะที่เป็นเจ้าของกิจการมากขึ้น ความขัดแย้งระหว่างบทบาทการเป็นตัวแทนกับตัวการจะบรรเทาลง ความต้องการการติดตามตรวจสอบย่อมลดลง อย่างไรก็ตามแนวคิดการลดต้นทุนตัวแทนกล่าวว่า การให้ผู้บริหารและผู้มีอำนาจควบคุมบริษัทเข้ามาถือหุ้นของบริษัทในระดับที่มากเกินไปอาจส่งผลเสียหายแก่บริษัท เนื่องจากการกระทำดังกล่าวอาจกลายเป็นการให้เสียงข้างมาก เป็นการรวมอำนาจการบริหารกับการติดตามตรวจสอบเข้าด้วยกัน จนอาจทำให้สามารถหาผลประโยชน์ให้แก่ตนเองมากกว่าผลประโยชน์ของบริษัท

4. สัดส่วนของจำนวนกรรมการที่ไม่ได้เป็นผู้บริหารต่อจำนวนคณะกรรมการบริษัท¹ คณะกรรมการบริษัทเป็นกลุ่มบุคคลที่ผู้ถือหุ้นแต่งตั้งให้เป็นตัวแทนในการติดตามตรวจสอบฝ่ายบริหาร หากกิจการมีคณะกรรมการบริษัทซึ่งประกอบด้วยกรรมการที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารงานในสัดส่วนมากกว่ากึ่งหนึ่งอาจทำให้ขาดการถ่วงดุลอำนาจ เนื่องจากมีผู้ปฏิบัติงาน (ฝ่ายบริหาร) กับผู้ทำหน้าที่ติดตามตรวจสอบเป็นบุคคลเดียวกัน ซึ่งอาจเป็นช่องทางในการหาผลประโยชน์ให้กับฝ่ายบริหารมากกว่าฝ่ายผู้ถือหุ้น

การปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ

คณะกรรมการตรวจสอบมีหน้าที่หลักในการสนับสนุน และประสานงานให้กิจการมีการกำกับดูแลกิจการที่ดี หนึ่งในหลักการของการกำกับดูแลกิจการที่ดีคือมีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ ดังนั้นหน้าที่หลักของคณะกรรมการตรวจสอบจึงเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการติดตามตรวจสอบ ได้แก่ การดูแลกระบวนการจัดทำงบการเงิน การสอบทานระบบการควบคุมภายใน การตรวจสอบภายใน การดูแลให้กิจการปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง การสอบบัญชี นอกจากนี้คณะกรรมการตรวจสอบยังมีหน้าที่จัดทำรายงานของคณะกรรมการตรวจสอบ การพิจารณาการเปิดเผยข้อมูลกรณีเกิดรายการเกี่ยวโยงหรือรายการที่อาจมีความขัดแย้งทางผลประโยชน์ และงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการเป็นคณะกรรมการตรวจสอบอีกด้วย

¹ หลักการของการกำกับดูแลที่ดี 15 ข้อ ให้ข้อเสนอแนะให้คณะกรรมการบริษัทประกอบด้วยกรรมการอิสระหนึ่งในสามของคณะกรรมการทั้งหมด

ความสัมพันธ์ระหว่างต้นทุนตัวแทนกับปัจจัยสนับสนุนการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ

ปัจจัยสนับสนุนการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ

การปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบจำเป็นต้องมีปัจจัยสนับสนุนการปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ ในอดีตมีการศึกษาแล้วว่าปัจจัยสนับสนุนการปฏิบัติงานมีความสัมพันธ์กับความมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของกรรมการตรวจสอบจึงเกิดคำถามว่า หากการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์กับต้นทุนตัวแทนแล้วปัจจัยสนับสนุนการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบจะมีความสัมพันธ์กับต้นทุนตัวแทนด้วยหรือไม่ การวิจัยครั้งนี้จึงศึกษาความสัมพันธ์ดังกล่าวโดยมีปัจจัยสนับสนุนการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบที่นำมาศึกษาครั้งนี้ ได้แก่

1. ปัจจัยด้านอำนาจที่คณะกรรมการตรวจสอบได้รับจากองค์กร

การปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบจำเป็นต้องมีอำนาจในการสั่งการต่าง ๆ เพื่อให้การปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบบรรลุวัตถุประสงค์ กิจการหรือองค์กรควรให้อำนาจแก่กรรมการตรวจสอบอย่างเพียงพอแก่การปฏิบัติงาน เพื่อให้การดำเนินงานของคณะกรรมการตรวจสอบบรรลุวัตถุประสงค์ การลดปัญหาความขัดแย้งทางผลประโยชน์ก็เป็นหนึ่งในวัตถุประสงค์นั้น จึงอาจกล่าวได้ว่าอำนาจที่คณะกรรมการตรวจสอบได้รับจากองค์กรมีความสัมพันธ์กับต้นทุนตัวแทน

2. ปัจจัยด้านความเป็นอิสระของคณะกรรมการตรวจสอบ

ความเป็นอิสระเป็นหนึ่งในคุณสมบัติสำคัญของกรรมการตรวจสอบ เนื่องจากการได้บุคคลที่มีความเป็นกลาง หรือบุคคลภายนอกเข้ามาทำหน้าที่ติดตามตรวจสอบการบริหารงานของฝ่ายบริหารถือเป็นปัจจัยสำคัญในการทำหน้าที่ดูแลปัญหาความขัดแย้งทางผลประโยชน์ การได้บุคคลที่ไม่มีส่วนได้เสียใด ๆ กับผลประโยชน์ดังกล่าวจะช่วยให้การทำหน้าที่เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นการดูแลไม่ให้เกิดความขัดแย้งทางผลประโยชน์ระหว่างฝ่ายบริหารและผู้ถือหุ้น จึงอาจกล่าวได้ว่าความเป็นอิสระของคณะกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์กับต้นทุนตัวแทน

3. ปัจจัยจากการได้รับทรัพยากรที่เพียงพอต่อการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ

การปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบนอกจากมีความเป็นอิสระและได้รับอำนาจอย่างเพียงพอในการปฏิบัติงานแล้ว คณะกรรมการตรวจสอบจำเป็นต้องได้รับทรัพยากรในการปฏิบัติงานอย่างเพียงพอ ตัวอย่างของทรัพยากรที่สำคัญต่อการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบได้แก่ การปฏิบัติงานของฝ่ายตรวจสอบภายในของกิจการ เนื่องจากเป็นผู้มีข้อมูล

รายละเอียดเกี่ยวกับจุดอ่อน หรือพื้นที่เสี่ยงต่าง ๆ ที่อาจเกิดการทุจริต หรือโอกาสเกิดความขัดแย้งทางผลประโยชน์ต่าง ๆ ภายในบริษัทเป็นอย่างดี อีกทั้งมีเวลาเพียงพอในการตรวจสอบ สืบสวน รวมทั้งการหาวิธีการป้องกัน หรือลดโอกาสการเกิดการทุจริต หรือความขัดแย้งทางผลประโยชน์ต่าง ๆ ได้ จึงอาจกล่าวได้ว่าการได้รับทรัพยากรที่เพียงพอต่อการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์กับต้นทุนตัวแทน

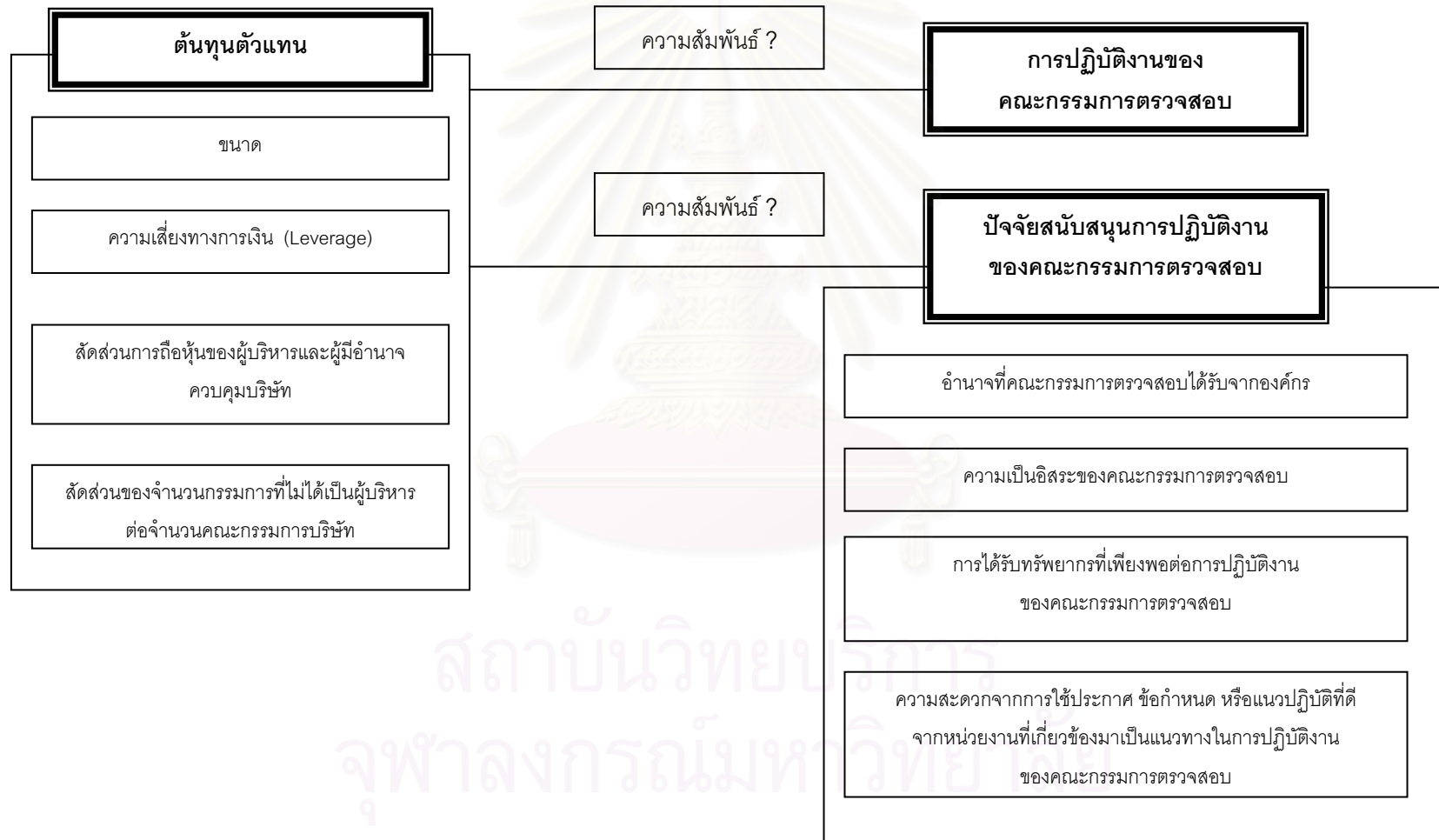
4. ปัจจัยด้านความสะดวกรวดจากการใช้ประกาศ ข้อกำหนด หรือแนวปฏิบัติที่ดีจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ

กรรมการตรวจสอบที่ไม่มีประสบการณ์ในการเป็นกรรมการตรวจสอบ อาจไม่ได้รับความสะดวกในการปฏิบัติหน้าที่ การมีประกาศ ข้อกำหนด หรือแนวปฏิบัติที่ดีจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาเป็นคู่มือในการปฏิบัติงานจะช่วยให้คณะกรรมการตรวจสอบได้รับความสะดวกมากขึ้น เนื่องจากมีการระบุกฎเกณฑ์ หน้าที่และความรับผิดชอบของคณะกรรมการตรวจสอบซึ่งจะช่วยให้การปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบมีความสะดวกมากขึ้น ส่งผลให้การปฏิบัติงานของกรรมการตรวจสอบมีประสิทธิภาพมากขึ้นเป็นการช่วยลดความขัดแย้งทางผลประโยชน์ด้วยเช่นกัน จึงอาจกล่าวได้ว่าการใช้ประกาศ ข้อกำหนด หรือแนวปฏิบัติที่ดีจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์กับต้นทุนตัวแทน

กรอบแนวคิดการวิจัยที่ได้อธิบายข้างต้น สามารถสรุปในรูปแบบที่ 2 กรอบแนวคิดการวิจัย ที่แสดงในหน้าถัดไป

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รูปที่ 2: กรอบแนวคิดการวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างต้นทุนตัวแทนกับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ และปัจจัยสนับสนุนการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

จากวัตถุประสงค์การวิจัย และกรอบแนวคิดการวิจัยที่กล่าวไปข้างต้น การศึกษาครั้งนี้ คาดว่าจะได้รับประโยชน์ดังต่อไปนี้

1. ทราบถึงการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ
2. ทราบถึงความสัมพันธ์ระหว่างต้นทุนตัวแทนกับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ
3. ทราบถึงความสัมพันธ์ระหว่างต้นทุนตัวแทนกับปัจจัยสนับสนุนการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ
4. เป็นแนวทางในการศึกษาทฤษฎีตัวแทนในเชิงลึก หรือในแง่มุมอื่น ๆ ต่อไปในอนาคต

ปัญหาความขัดแย้งระหว่างตัวการกับตัวแทนในการบริหารงานจนเกิดความเสียหายเป็น ต้นทุนตัวแทนมีขนาด ความเสี่ยงทางการเงิน สัดส่วนการถือหุ้นของผู้บริหารและผู้มีอำนาจ ควบคุมบริษัท และสัดส่วนของจำนวนกรรมการที่ไม่ได้เป็นผู้บริหารต่อจำนวนคณะกรรมการบริษัท เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับต้นทุนตัวแทน ตัวการจึงพยายามลดต้นทุนตัวแทนโดยการติดตาม ตรวจสอบการทำงานของตัวแทน

คณะกรรมการตรวจสอบได้รับมอบหมายดูแลให้กิจการมีการกำกับดูแลกิจการที่ดี การปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบรวมถึงการดูแลให้กิจการปราศจากความขัดแย้งทาง ผลประโยชน์ระหว่างผู้ถือหุ้นกับผู้บริหาร การมีคณะกรรมการตรวจสอบจึงเป็นเสมือนการมี เครื่องมือในการติดตามตรวจสอบเพื่อลดหรือบรรเทาความขัดแย้งทางผลประโยชน์ ซึ่งสอดคล้อง กับแนวคิดการลดต้นทุนตัวแทนตามทฤษฎีตัวแทน การศึกษาครั้งนี้จึงศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง ต้นทุนตัวแทนกับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ การศึกษาความสัมพันธ์ดังกล่าวมี การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องซึ่งได้นำเสนอในบทที่ 2

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บทนี้กล่าวถึงเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับต้นทุนตัวแทนและคณะกรรมการตรวจสอบ การนำเสนอเนื้อหาในบทนี้แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ส่วนแรกคือ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และส่วนที่สองคือ การพัฒนาสมมติฐานการวิจัย

เนื้อหาส่วนของเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย คณะกรรมการตรวจสอบงานวิจัยเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ งานวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบกับปัจจัยสนับสนุนการปฏิบัติงาน และทฤษฎีตัวแทน ตามลำดับต่อไปนี้

คณะกรรมการตรวจสอบ

ตลาดหลักทรัพย์นานาชาติประเทศกับการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ

ตลาดหลักทรัพย์ในหลายประเทศให้ความสำคัญกับการจัดให้มีคณะกรรมการตรวจสอบ ตัวอย่างเช่น ตลาดหลักทรัพย์นิวยอร์ก (The New York Stock Exchange: NYSE) เชื่อว่าการมีคณะกรรมการตรวจสอบไม่ได้เป็นการจัดตั้งเพื่อสร้างภาพพจน์ที่ดีแก่กิจการ หากคือสิ่งจำเป็นสำหรับกิจการ โดยเฉพาะกิจการที่เป็นบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ จึงได้ออกแถลงการณ์เกี่ยวกับนโยบายของคณะกรรมการตรวจสอบ (Audit Committee Policy Statement) ซึ่งกำหนดให้บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ และบริษัทที่กำลังดำเนินการจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ต้องจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบให้เสร็จสิ้น ภายในวันที่ 30 มิถุนายน 2521 หลังจากนั้นตลาดหลักทรัพย์สิงคโปร์ก็ได้กำหนดให้บริษัทจดทะเบียนต้องมีคณะกรรมการตรวจสอบภายในปี 2532 ขณะที่ตลาดหลักทรัพย์ลอนดอน ได้แนะนำให้ Cadbury Committee ออกระเบียบให้หน่วยงานที่ควบคุมดูแลบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ของอังกฤษ กำหนดให้บริษัทจดทะเบียนต้องมีคณะกรรมการตรวจสอบภายในปี 2535

สำหรับประเทศไทยในปี 2541 ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยออกประกาศคณะกรรมการตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เรื่อง ข้อกำหนดเพื่อการดำรงสถานะเป็นบริษัท

จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ (ฉบับที่ 2) ลงวันที่ 19 มกราคม 2541 ระบุให้บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ฯ ต้องจัดให้มีคณะกรรมการตรวจสอบ ระบบการควบคุมภายใน และการตรวจสอบภายใน โดยกำหนดให้มีการดำเนินการในเรื่องดังกล่าวให้แล้วเสร็จภายใน ปี 2542 จากนั้นได้ออกประกาศตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยเรื่องคุณสมบัติและขอบเขตการดำเนินงานของคณะกรรมการตรวจสอบ (ฉบับที่ 1) พ.ศ. 2542 ลงวันที่ 28 มิถุนายน 2542 เพื่อให้บริษัทมีระบบการกำกับดูแลกิจการที่ดี มีมาตรฐานและเป็นไปในแนวทางที่ถูกต้อง

ความหมายและหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจสอบ

ประกาศเรื่อง คุณสมบัติและขอบเขตการดำเนินงานของคณะกรรมการตรวจสอบ (ฉบับที่ 1) พ.ศ. 2542 ออกโดยตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย มีเนื้อหาเกี่ยวกับการจัดให้มีคณะกรรมการตรวจสอบ องค์ประกอบของคณะกรรมการตรวจสอบ คุณสมบัติของคณะกรรมการตรวจสอบ การปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ ซึ่งหากไม่มีการปฏิบัติตามจะได้รับการตักเตือน หรือไม่ได้รับสิทธิประโยชน์จากหน่วยงาน บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยจึงปฏิบัติตามประกาศดังกล่าวเป็นสำคัญ ดังนั้นการวิจัยครั้งนี้จึงใช้ประกาศและแนวปฏิบัติที่ดีจากตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยมาใช้อ้างอิง (ภาคผนวก ก)

คณะกรรมการตรวจสอบหมายถึง คณะกรรมการชุดย่อยที่ได้รับการแต่งตั้งจากคณะกรรมการบริษัทหรือที่ประชุมผู้ถือหุ้น โดยได้รับมอบหมายให้เข้ามาทำหน้าที่สนับสนุนให้กิจการมีการกำกับดูแลกิจการที่ดี ซึ่งส่วนมากเป็นไปในด้านการติดตามตรวจสอบฝ่ายบริหารและการดำเนินงานของกิจการให้มีความโปร่งใสและตรวจสอบได้

หน้าที่สำคัญของคณะกรรมการตรวจสอบได้แก่

1. สอบทานให้บริษัทมีการรายงานทางการเงินอย่างถูกต้องและเปิดเผยอย่างเพียงพอ โดยการประสานงานกับผู้สอบบัญชีและผู้บริหารที่รับผิดชอบในการจัดทำรายงานทางการเงินทั้งรายไตรมาสและประจำปี คณะกรรมการตรวจสอบอาจเสนอแนะให้ผู้สอบบัญชีสอบทานหรือตรวจสอบรายการใด ๆ ที่เห็นว่าจำเป็นและเป็นเรื่องสำคัญในระหว่างการตรวจสอบบัญชีของบริษัทก็ได้

2. สอบทานให้บริษัทมีระบบการควบคุมภายในและการตรวจสอบภายในที่มีความเหมาะสมและมีประสิทธิผล โดยสอบทานร่วมกับผู้สอบบัญชีและผู้ตรวจสอบภายใน (ถ้ามี)

3. สอบทานการปฏิบัติของบริษัทให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ข้อกำหนดของตลาดหลักทรัพย์ หรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจของบริษัท

4. พิจารณาคัดเลือกและเสนอแต่งตั้งผู้สอบบัญชีของบริษัท รวมถึงพิจารณาเสนอค่าตอบแทนของผู้สอบบัญชี โดยคำนึงถึงความน่าเชื่อถือ ความเพียงพอของทรัพยากร และปริมาณงานตรวจสอบของสำนักงานสอบบัญชานั้น รวมถึงประสบการณ์ของบุคลากรที่ได้รับมอบหมายให้ทำการตรวจสอบบัญชีของบริษัท

5. พิจารณาการเปิดเผยข้อมูลของบริษัทในกรณีที่เกิดรายการเกี่ยวโยงหรือรายการที่อาจมีความขัดแย้งทางผลประโยชน์ให้มีความถูกต้องและครบถ้วน

6. ปฏิบัติการอื่นใดตามที่คณะกรรมการบริษัทมอบหมายและคณะกรรมการตรวจสอบเห็นชอบด้วย เช่น ทบทวนนโยบายการบริหารทางการเงินและการบริหารความเสี่ยง ทบทวนการปฏิบัติตามจรรยาบรรณทางธุรกิจของผู้บริหาร ทบทวนร่วมกับผู้บริหารของบริษัทในรายงานสำคัญๆ ที่ต้องเสนอต่อสาธารณชนตามที่กฎหมายกำหนด ได้แก่ บทรายงานและการวิเคราะห์ของฝ่ายบริหาร เป็นต้น

7. จัดทำรายงานกิจกรรมของคณะกรรมการตรวจสอบโดยเปิดเผยไว้ในรายงานประจำปีของบริษัทซึ่งรายงานดังกล่าวลงนามโดยประธานกรรมการตรวจสอบ รายงานดังกล่าวควรประกอบด้วยข้อมูลดังต่อไปนี้

ก. ความเห็นเกี่ยวกับกระบวนการจัดทำและการเปิดเผยข้อมูลในรายงานทางการเงินของบริษัทถึงความถูกต้อง ครบถ้วน เป็นที่เชื่อถือได้

ข. ความเห็นเกี่ยวกับความเพียงพอของระบบการควบคุมภายในของบริษัท

ค. เหตุผลที่เชื่อว่าผู้สอบบัญชีของบริษัทเหมาะสมที่จะได้รับการแต่งตั้งต่อไปอีกวาระหนึ่ง

ง. ความเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ข้อกำหนดของตลาดหลักทรัพย์ หรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจของบริษัท

จ. รายงานอื่นใดที่เห็นว่าผู้ถือหุ้นและผู้ลงทุนทั่วไปควรทราบ ภายใต้ขอบเขตหน้าที่และความรับผิดชอบที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการบริษัท

หน้าที่สำคัญของคณะกรรมการตรวจสอบข้างต้น สามารถสรุปได้ดังนี้

1. หน้าที่เกี่ยวกับการสอบทานให้กิจการมีระบบการควบคุมภายในและการตรวจสอบภายในที่เหมาะสม

กิจการที่มีระบบการควบคุมภายในที่ดีเช่น การแบ่งแยกหน้าที่เพื่อป้องกันการปกปิดหรือกระทำทุจริต การจัดให้มีการจำกัดการเข้าถึงข้อมูลในระดับชั้นความลับของกิจการถือเป็นการวาง

มาตรการเพื่อป้องกันการเกิดทุจริต หรือความไม่โปร่งใสในการบริหารงาน กิจการที่มีระบบการควบคุมภายในที่ดีย่อมส่งผลให้การติดตามตรวจสอบเป็นไปได้สะดวกมากขึ้น สาเหตุที่คณะกรรมการตรวจสอบต้องเข้ามาทำหน้าที่ดังกล่าวเนื่องจากบางครั้งคณะกรรมการบริษัทที่มีความใกล้ชิดหรือเป็นบุคคลเดียวกันกับฝ่ายบริหารอาจละเลยประเด็นดังกล่าว หรือการที่ฝ่ายตรวจสอบภายในของบริษัทถูกจำกัดขอบเขตการปฏิบัติงาน ขาดแคลนทรัพยากรในการปฏิบัติงาน จนไม่สามารถปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ได้ คณะกรรมการตรวจสอบจึงจำเป็นต้องเข้ามามีส่วนร่วมและสนับสนุนให้กิจการมีระบบการควบคุมภายใน และตรวจสอบภายในที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้เกิดความโปร่งใสในการทำงานซึ่งเป็นหนึ่งในหลักการของการกำกับดูแลกิจการที่ดี

หน้าที่เกี่ยวกับการสอบทานให้กิจการมีระบบการควบคุมภายในและการตรวจสอบภายในที่เหมาะสมประกอบด้วย

งานสอบทานระบบการควบคุมภายใน ตัวอย่างเช่น การสอบทานระบบการควบคุมภายในทางบัญชีหรือการเงินที่ใช้ภายในบริษัท การติดตามข้อเสนอแนะ หรือจุดอ่อนของระบบการควบคุมภายในที่ฝ่ายตรวจสอบภายในเสนอให้ได้รับการปรับปรุงแก้ไข

งานตรวจสอบภายใน ตัวอย่างเช่น การสอบทานขอบเขตและแผนการตรวจสอบภายใน การกำกับดูแลให้ฝ่ายบริหารมีการบริหารจัดการความเสี่ยงอย่างเป็นระบบ

2. หน้าที่เกี่ยวกับการสอบทานให้กิจการมีการรายงานทางการเงินที่ถูกต้อง

รายงานทางการเงินในที่นี้หมายถึง งบการเงินรายไตรมาส งบการเงินประจำปีของกิจการ และรายงานสำคัญ ๆ ที่เสนอต่อสาธารณชน รายงานทางการเงินเป็นข้อมูลสำคัญที่นักลงทุนใช้ประกอบการตัดสินใจลงทุน ความถูกต้องของข้อมูลดังกล่าวเป็นสิ่งสำคัญ คณะกรรมการตรวจสอบควรมีการพิจารณาความถูกต้องของนโยบายการบัญชี กระบวนการจัดทำงบการเงิน ตลอดจนความสมเหตุสมผลของคำอธิบายจากฝ่ายบริหารกับผลแตกต่างในงบการเงินปีปัจจุบันกับปีก่อนๆ เพื่อให้มั่นใจว่าตัวเลขที่กิจการแสดงในรายงานการเงินสะท้อนจากผลการดำเนินงานอย่างแท้จริงของกิจการ

คณะกรรมการตรวจสอบควรมีการประสานงานกับผู้สอบบัญชี เนื่องจากผู้สอบบัญชีเป็นผู้สอบทานความถูกต้องตามควรในสาระสำคัญของงบการเงิน คณะกรรมการตรวจสอบควรมีส่วนร่วมในการคัดเลือก เสนอแต่งตั้งผู้สอบบัญชีของบริษัท การให้ข้อเสนอแนะแก่ผู้สอบบัญชีในการตรวจสอบรายการที่คณะกรรมการตรวจสอบเห็นว่ามีความสำคัญ คณะกรรมการตรวจสอบควรมีการสอบถามและให้การสนับสนุนผู้สอบบัญชีในเรื่องต่าง ๆ ต่อไปนี้

- ก. การเปิดโอกาสให้ผู้สอบบัญชีรายงานถึงปัญหาที่ตรวจพบในงวดบัญชี และการแก้ไขปัญหาดังกล่าวจากฝ่ายบริหาร
- ข. การสอบถามผู้สอบบัญชีถึงคุณภาพของเจ้าหน้าที่การเงินและบัญชี หรือฝ่ายตรวจสอบภายในของกิจการ
- ค. การสอบถามผู้สอบบัญชีถึงผลกระทบที่มีต่อการเงินในกรณีที่กิจการมีการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชี หรือมีการเปลี่ยนแปลงมาตรฐานการบัญชี ตลอดจนผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลกิจการ
- ง. การเปิดเผยข้อมูลของบริษัทที่มีผลต่อการตัดสินใจของสาธารณชนอย่างเพียงพอ
- นอกจากนี้คณะกรรมการตรวจสอบยังมีหน้าที่จัดทำรายงานคณะกรรมการตรวจสอบเปิดเผยไว้ในรายงานประจำปีของบริษัท โดยมีการแสดงความเห็นต่อกระบวนการจัดทำและเปิดเผยข้อมูลในงบการเงิน ความเพียงพอของระบบการควบคุมภายใน ความเหมาะสมของผู้สอบบัญชีที่ได้รับการแต่งตั้ง และการปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับบริษัท
- หน้าที่เกี่ยวกับการสอบทานให้กิจการมีการรายงานทางการเงินที่ถูกต้องประกอบด้วย
- การดูแลกระบวนการจัดทำงบการเงิน** ได้แก่ การพิจารณาความเหมาะสมของนโยบายการบัญชีที่บริษัทใช้ การสอบทานความเหมาะสมของการใช้ดุลยพินิจของผู้บริหาร การสอบทานรายการปรับปรุงอันเป็นสาระสำคัญ การสอบทานงบการเงินรายไตรมาส
- การสอบบัญชี** ได้แก่ การมีส่วนร่วมคัดเลือกผู้สอบบัญชี ค่าตอบแทนผู้สอบบัญชี การพิจารณาถึงประสบการณ์ของบุคคลที่ได้รับมอบหมายให้ทำการตรวจสอบบัญชีของบริษัท
- การพิจารณาการเปิดเผยข้อมูลกรณีเกิดรายการเกี่ยวโยงหรือรายการที่อาจมีความขัดแย้งทางผลประโยชน์** ได้แก่ การมีช่องทางในการรับรู้ว่าเป็นบุคคลเกี่ยวโยงกับบริษัท และรายการใดเป็นรายการที่เกี่ยวข้องกัน การสอบทานการขออนุมัติเข้าทำรายการเกี่ยวโยงกัน การสอบทานรายการเกี่ยวโยงที่เข้าตามเงื่อนไขให้ได้รับการเปิดเผยอย่างครบถ้วน
- การจัดทำรายงานคณะกรรมการตรวจสอบ** ได้แก่ การเปิดเผยความเห็นของคณะกรรมการตรวจสอบเกี่ยวกับกระบวนการจัดทำและการเปิดเผยข้อมูลในรายการทางการเงินของบริษัท ความเพียงพอของระบบการควบคุมภายใน และเหตุผลที่เชื่อว่าผู้สอบบัญชีของบริษัทเหมาะสมที่จะได้รับการแต่งตั้งต่ออีกวาระ

3. หน้าที่เกี่ยวกับการสอบทานการปฏิบัติงานของบริษัทให้เป็นไปตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับบริษัท

การดูแลให้บริษัทปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย การหาหรือร่วมกับฝ่ายกฎหมายของกิจการเกี่ยวกับรายการฟ้องร้อง หรือคดีความที่เป็นภาระผูกพันของบริษัท การสอบทานการปฏิบัติของบริษัทให้เป็นไปตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจของบริษัท

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์มีมากมาย ยกตัวอย่างเช่น กฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ข้อกำหนดของตลาดหลักทรัพย์ กฎหมายภาษีอากร กฎหมายแรงงาน คณะกรรมการตรวจสอบอาจไม่จำเป็นต้องมีความรอบรู้ทุกกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจ เพียงแต่ควรมีการสอบถาม ร่วมหาหรือกับฝ่ายกฎหมายภายในของบริษัทกรณีมีปัญหาภาษีหรือกรณีกิจการมีภาระหนี้สินที่อาจเกิดขึ้นหรือ การหาหรือกับนักกฎหมายภายนอกถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงกฎหมายต่าง ๆ

4. การปฏิบัติงานเกี่ยวเนื่องของกรรมการตรวจสอบ

การปฏิบัติงานเกี่ยวเนื่องของกรรมการตรวจสอบ ได้แก่ การพิจารณาข้อมูลที่ปรากฏในบทรายงานการวิเคราะห์ของฝ่ายบริหารสารสนเทศอื่นใดที่ปรากฏในงบการเงิน การสอบถามฝ่ายบริหารเกี่ยวกับผลแตกต่างที่สำคัญ ๆ ในงบการเงินระหว่างปีปัจจุบันกับปีก่อน การทบทวนยอดการตั้งค่าใช้จ่ายค้างจ่าย หรือสำรองทางบัญชีโดยฝ่ายบริหาร การปฏิบัติงานเกี่ยวเนื่องของกรรมการตรวจสอบยังรวมถึงหน้าที่อื่น ๆ ที่คณะกรรมการบริษัทมอบหมายให้คณะกรรมการตรวจสอบ ซึ่งต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการตรวจสอบด้วย ยกตัวอย่างเช่น การทบทวนการปฏิบัติตามจรรยาบรรณทางธุรกิจของผู้บริหาร การทบทวนนโยบายการบริหารทางการเงินและความเสี่ยงต่าง ๆ ของกิจการ เป็นต้น

หน้าที่ของคณะกรรมการตรวจสอบควรมีการจัดทำอย่างเป็นลายลักษณ์อักษร มีการพัฒนาให้มีความสอดคล้องกับลักษณะการดำเนินงานของกิจการ มีการปรับปรุงให้เข้ากับสภาะการปัจจุบันของบริษัทโดยได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการของบริษัท มีการเปิดเผยให้ผู้ถือหุ้นทราบที่สำคัญต้องได้รับการยอมรับและความร่วมมืออย่างดีจากทุกฝ่ายของกิจการ เพื่อให้การปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบเป็นไปตามวัตถุประสงค์อย่างแท้จริง

งานวิจัยเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ

การจัดให้มีคณะกรรมการตรวจสอบเป็นนโยบายที่มีการนำไปปฏิบัติในตลาดหลักทรัพย์ประเทศต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง ส่งผลให้เกิดเป็นประเด็นการศึกษามากมาย จำแนกเป็นงานวิจัยของต่างประเทศ และในประเทศได้ดังนี้

งานวิจัยของต่างประเทศ

จากการทบทวนงานวิจัยของต่างประเทศเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบพบว่า ช่วงเวลาก่อนปี 2521 ที่ตลาดหลักทรัพย์นิวยอร์กจะกำหนดให้บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์นิวยอร์กจัดให้มีคณะกรรมการตรวจสอบนั้น งานวิจัยที่ทำกับกลุ่มตัวอย่างบริษัทในตลาดหลักทรัพย์นิวยอร์กในช่วงเวลาดังกล่าวรวมทั้งงานวิจัยที่มีกลุ่มตัวอย่างเป็นบริษัทในตลาดหลักทรัพย์ลอนดอนช่วงก่อนปี 2535 ที่ตลาดหลักทรัพย์ลอนดอนจะกำหนดให้บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ลอนดอนจัดให้มีคณะกรรมการตรวจสอบ งานวิจัยส่วนมากเป็นการสำรวจแนวทางการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบหลังจากนั้นเป็นงานวิจัยเกี่ยวกับการสอบทานการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ การปฏิบัติงานตามข้อกำหนดที่หน่วยงานกำกับดูแลระบุให้คณะกรรมการตรวจสอบปฏิบัติ โดยมักเป็นการศึกษาว่าคณะกรรมการตรวจสอบมีหรือไม่มี การปฏิบัติตามแนวปฏิบัติดังกล่าว ต่อมางานวิจัยเกี่ยวกับการประเมินถึงควมมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ การศึกษาถึงความสัมพันธ์กับหน้าที่งานที่เฉพาะเจาะจงของคณะกรรมการตรวจสอบ รวมทั้งมีการขยายการศึกษาหาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของคณะกรรมการตรวจสอบ อำนาจของคณะกรรมการตรวจสอบ และอำนาจขององค์กรกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบซึ่งพบว่าอำนาจจากองค์กรเป็นปัจจัยสำคัญที่มีความสัมพันธ์กับควมมีประสิทธิภาพ ส่วนอำนาจจากตัวบุคคล (Diligence) เป็นอำนาจที่มีความสัมพันธ์กับควมมีประสิทธิภาพในทุกด้านของการปฏิบัติงาน สรุปงานวิจัยในอดีตเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบได้ตามตารางที่ 1

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 1: งานวิจัยในอดีตเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ

ผู้วิจัย	ประเด็นการวิจัย	เกณฑ์ที่ใช้ในการวัด	ผลการวิจัย
งานวิจัยในระยะแรกของการกำหนดให้มีคณะกรรมการตรวจสอบ			
Mautz และ Neuman (2513,2520)	ตรวจสอบการปฏิบัติตามข้อกำหนดที่หน่วยงานกำกับดูแลกำหนด ตลอดจนสำรวจความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง	ไม่มี	ลักษณะภาระหน้าที่และบุคลิกลักษณะ (personality) ของสมาชิกคณะกรรมการตรวจสอบ เป็นสิ่งที่สำคัญ
Reinstein (2523)	ตรวจสอบการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบตามข้อกำหนดของหน่วยงานกำกับดูแล	ไม่มี	คณะกรรมการตรวจสอบส่วนใหญ่ปฏิบัติตามข้อกำหนด
Braiotta (2529)	ตรวจสอบการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบตามข้อกำหนดของหน่วยงานกำกับดูแล	ไม่มี	คณะกรรมการตรวจสอบส่วนใหญ่ปฏิบัติตามข้อกำหนด
Castellano et al (2532)	ตรวจสอบการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบตามข้อกำหนดของคณะกรรมการ Treadway	ไม่มี	คณะกรรมการตรวจสอบส่วนใหญ่ปฏิบัติตามข้อกำหนด
งานวิจัยในระยะต่อมาซึ่งมุ่งเน้นที่การประเมินประสิทธิผล			
Spangler และ Braiotta (2533)	การประเมินประสิทธิผล การปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความมีประสิทธิผล	ปัจจัยที่ศึกษาได้แก่ 1. โครงสร้างองค์กร สิ่งแวดล้อม 2. บุคลิกของกรรมการตรวจสอบ	ไม่พบความสัมพันธ์
Kalbers (2535)	การประเมินประสิทธิผล การปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ จากกลุ่มตัวอย่างสองกลุ่ม คือจากผู้สอบบัญชี	ไม่มี	พบว่าคะแนนความมีประสิทธิภาพเฉลี่ยจากผู้สอบบัญชีมีค่าต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยจากคณะกรรมการตรวจสอบ

ผู้วิจัย	ประเด็นการวิจัย	เกณฑ์ที่ใช้ในการวัด	ผลการวิจัย
	และจากคณะกรรมการ ตรวจสอบเอง		
Kalbers และ Forgarty (2536)	การประเมินประสิทธิผล การปฏิบัติงานของ คณะกรรมการตรวจสอบ และปัจจัยที่มี ความสัมพันธ์กับความมี ประสิทธิผล	ปัจจัยที่ศึกษาได้แก่ 1. อำนาจที่ได้รับจาก กิจการ 2. บุคลิกของกรรมการ ตรวจสอบ	พบว่าอำนาจที่กรรมการ ตรวจสอบได้รับจากองค์กร และบุคลิกของกรรมการ ตรวจสอบมีความสัมพันธ์ กับความมีประสิทธิผล

งานวิจัยในประเทศ

สำหรับประเทศไทยตลาดหลักทรัพย์ฯ ออกประกาศให้บริษัทจดทะเบียนจัดให้มีคณะกรรมการตรวจสอบให้แล้วเสร็จภายในปี 2542 ในระยะแรกของการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบเป็นงานวิจัยเกี่ยวกับการสำรวจเบื้องต้นเกี่ยวกับคุณสมบัติ และบทบาทของคณะกรรมการตรวจสอบ หลังจากนั้นได้มีการศึกษาถึงปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ เช่นศนิพร จันทรสถาวร (2546) ทำการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความมีประสิทธิผลในการกำกับดูแลกิจการ โดยมีกลุ่มตัวอย่างเป็นหัวหน้าฝ่ายตรวจสอบภายในของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ฯ และใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย ผลการศึกษาพบว่าปัจจัยเกี่ยวกับคุณสมบัติเฉพาะตัวของคณะกรรมการตรวจสอบ ได้แก่ ปัจจัยคุณสมบัติของคณะกรรมการตรวจสอบ ปัจจัยความรู้ความเชี่ยวชาญ และปัจจัยบทบาทการเป็นผู้ประสานงานของคณะกรรมการตรวจสอบมีความสำคัญในการอธิบายความมีประสิทธิผลในหน้าที่การกำกับดูแลกิจการของคณะกรรมการตรวจสอบ

ขณะที่สมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย (2547) สำรวจความคิดเห็นของกรรมการตรวจสอบจากแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวคิดและการปฏิบัติงานของกรรมการตรวจสอบในประเทศไทย โดยส่งไปถึงกรรมการตรวจสอบบริษัทจดทะเบียนทุกท่านจำนวน 1,095 ชุด และได้รับแบบสอบถามตอบกลับจำนวน 153 ชุด หรือร้อยละ 14 มีประเด็นสำรวจเกี่ยวกับ 1) ประสิทธิภาพในการดำรงตำแหน่ง 2) ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของกรรมการตรวจสอบ 3) ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณสมบัติและความเป็นอิสระของกรรมการตรวจสอบ 4) การปฏิบัติหน้าที่ของกรรมการตรวจสอบ 5) ความสัมพันธ์กับคณะกรรมการและผู้บริหาร ผลการศึกษาพบว่าปัจจัยสนับสนุนให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิผลมากขึ้น 5 อันดับแรก ได้แก่ 1) ความรู้เกี่ยวกับ

กฎระเบียบที่ออกใหม่รวมถึงการทบทวนกฎระเบียบเดิมอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง 2) ความรู้ด้านการบริหารความเสี่ยงและการควบคุมภายใน 3) ความรู้ด้านบัญชีการเงิน 4) กรณีศึกษา และ 5) ความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบอื่นที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยสนับสนุนการปฏิบัติงานกับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ

ในอดีตมีการศึกษาปัจจัยสนับสนุนการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบว่า ปัจจัยใดบ้างที่ช่วยให้การปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบมีประสิทธิภาพซึ่งสามารถจำแนกเป็นปัจจัยจากคุณลักษณะของคณะกรรมการตรวจสอบ เช่น ความมีอิสระ บุคลิกลักษณะของผู้เป็นคณะกรรมการตรวจสอบ และปัจจัยภายนอก ได้แก่กิจการ และหน่วยงานกำกับดูแล ยกตัวอย่างเช่น การได้รับความสนับสนุนจากกิจการ ไม่ว่าจะเป็นอำนาจในการสั่งการ การอำนวยความสะดวกด้วยการจัดหาทรัพยากรที่จำเป็นในการปฏิบัติงานให้มีความเพียงพอ เป็นต้น ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบและนำมาศึกษาในครั้งนี้ได้แก่

ปัจจัยด้านอำนาจที่คณะกรรมการตรวจสอบได้รับจากองค์กร

งานวิจัยของ ศนิพร จันทรสถาพร (2546) นอกจากพบปัจจัยเกี่ยวกับคุณสมบัติเฉพาะตัวของคณะกรรมการตรวจสอบ อันได้แก่ ปัจจัยคุณสมบัติของคณะกรรมการตรวจสอบ ปัจจัยความรู้ ความเชี่ยวชาญ และปัจจัยบทบาทการเป็นผู้ประสานงานของคณะกรรมการตรวจสอบ มีความสำคัญในการอธิบายความมีประสิทธิภาพในหน้าที่การกำกับดูแลกิจการแล้ว ปัจจัยด้านอำนาจที่ได้รับมอบหมายจากองค์กร ได้แก่ ปัจจัยอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจสอบ และปัจจัยการสนับสนุนฝ่ายตรวจสอบภายในที่พิจารณาจากอำนาจการให้คุณให้โทษยังมีความสำคัญในการอธิบายอีกด้วย ขณะที่Kalbers และ Forgarty (2536) พบว่าอำนาจที่ได้รับจากผู้บริหารระดับสูงขององค์กรอย่างชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษรมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความมีประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานด้านการกำกับดูแลของกรรมการตรวจสอบ

สำหรับการศึกษานี้ พิจารณาอำนาจของคณะกรรมการตรวจสอบจากการสอบถามถึงกฎบัตรหรือข้อบังคับคณะกรรมการตรวจสอบของบริษัทว่าได้มีการจัดทำอย่างเป็นลายลักษณ์อักษร มีความชัดเจนในบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจสอบ และมีการให้อำนาจอย่างพอเพียงต่อการปฏิบัติงานให้บรรลุผลสำเร็จในระดับใด

ปัจจัยด้านความเป็นอิสระของคณะกรรมการตรวจสอบ

ความเป็นอิสระเป็นประเด็นที่ได้รับการศึกษาและวิจัยค่อนข้างมาก เนื่องจากความเป็นอิสระถือเป็นคุณลักษณะสำคัญของคณะกรรมการตรวจสอบ ซึ่งที่ผ่านมาได้มีการศึกษาในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

Collier และ Gregory (2542) ศึกษากิจกรรมการประชุมของคณะกรรมการตรวจสอบพบว่า การมีคณะกรรมการตรวจสอบที่ไม่ใช่กรรมการอิสระมีความสัมพันธ์เชิงลบกับระดับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ (พิจารณาจากจำนวนครั้งและเวลาที่ใช้ในการประชุม) Cacello, Hermanson และ Neal (2545) ศึกษาการเปิดเผยข้อมูลในกฎบัตรและรายงานของคณะกรรมการตรวจสอบพบว่า จำนวนกรรมการอิสระในคณะกรรมการตรวจสอบที่มากขึ้นจะส่งผลให้มีการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการพบปะอย่างเป็นทางการเป็นส่วนตัวกับผู้สอบบัญชีไว้ในกฎบัตรและในรายงานกรรมการตรวจสอบมากขึ้น สามารถสรุปงานวิจัยที่เกี่ยวกับความเป็นอิสระของคณะกรรมการตรวจสอบตามตารางที่ 2

ตารางที่ 2: งานวิจัยเกี่ยวกับความเป็นอิสระของคณะกรรมการตรวจสอบ

ผู้วิจัย	ประเด็นการวิจัย	เกณฑ์ที่ใช้ในการวัด	ผลการวิจัย
Scarborough et al. (2541)	การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณสมบัติของกรรมการตรวจสอบกับการมีส่วนร่วมในงานตรวจสอบภายใน	สัดส่วนจำนวนกรรมการอิสระต่อจำนวนคณะกรรมการตรวจสอบ	การมีคณะกรรมการตรวจสอบเป็นกรรมการอิสระทั้งหมดทำให้คณะกรรมการตรวจสอบมีโอกาสในการประชุมร่วมกับผู้ตรวจสอบภายในอีกทั้งมีการสอบทานแผนการตรวจสอบภายในมากกว่าการมีกรรมการอิสระเป็นกรรมการตรวจสอบเพียง 1 หรือ 2 คน
Collier และ Gregory (2542)	กิจกรรมการประชุมของกรรมการตรวจสอบ	สัดส่วนจำนวนกรรมการบริหารต่อจำนวนคณะกรรมการตรวจสอบ	การมีกรรมการบริหารในคณะกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์เชิงลบกับระดับการปฏิบัติงานของกรรมการตรวจสอบ

ผู้วิจัย	ประเด็นการวิจัย	เกณฑ์ที่ใช้ในการวัด	ผลการวิจัย
			(พิจารณาจากจำนวนครั้ง และระยะเวลาการประชุม)
Cacello Hermanson และ Neal (2545)	การเปิดเผยข้อมูลในกฎบัตรและรายงานของคณะกรรมการตรวจสอบ	สัดส่วนจำนวนกรรมการอิสระต่อจำนวนคณะกรรมการตรวจสอบ	การมีจำนวนกรรมการอิสระในคณะกรรมการตรวจสอบที่มากขึ้นจะทำให้มีโอกาสที่จะมีการเปิดเผยเกี่ยวกับการพบปะอย่างเป็นทางการกับผู้สอบบัญชีไว้ในกฎบัตรและในรายงานของคณะกรรมการตรวจสอบ

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ความเป็นอิสระพิจารณาจากการสอบถามคณะกรรมการตรวจสอบเกี่ยวกับความอิสระในการแสดงความคิดเห็น ความสามารถในการเข้าถึงสารสนเทศ และการเปิดโอกาสให้หน่วยงานตรวจสอบภายในรายงานต่อคณะกรรมการตรวจสอบ

ปัจจัยจากการได้รับทรัพยากรที่เพียงพอต่อการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ

งานวิจัยของ Cohen และ Hanno (2543) ศึกษาเกี่ยวกับผู้สอบบัญชีและแผนการตรวจสอบพบว่าในการวางแผนการตรวจสอบของผู้สอบบัญชี ผู้สอบบัญชีจะพิจารณาโครงสร้างการกำกับดูแลของกิจการหากมีโครงสร้างการกำกับดูแลที่เข้มแข็งจะส่งผลให้การวางแผนการตรวจสอบเป็นที่น่าพอใจ ขณะที่บริษัทที่คณะกรรมการตรวจสอบถูกจำกัดด้วยทรัพยากร เทคนิคและประสบการณ์จะมีโอกาสได้รับแผนการตรวจสอบที่ไม่น่าพอใจ(ต้องตรวจสอบมากขึ้น) จากผู้สอบบัญชี นอกจากนี้ Kalbers และ Forgarty (2536) ศนิพร จันทรสถาพร (2546) พบว่าการได้รับการสนับสนุนทรัพยากรต่าง ๆ จากองค์กร (Institutional support) จะมีความสัมพันธ์อย่างมากกับความมีประสิทธิภาพด้านการสอบบัญชี ผลการศึกษาดังกล่าวถือเป็นการสนับสนุนแนวคิดว่าการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบจำเป็นที่จะต้องได้รับความร่วมมือและข้อมูลจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากฝ่ายตรวจสอบภายในซึ่งเป็นผู้ใกล้ชิดกับระบบการควบคุมและการตรวจสอบภายในของบริษัท ที่ผ่านมามีการศึกษาเกี่ยวกับการเข้าไปมีส่วนร่วมกับฝ่ายตรวจสอบภายในเป็นการศึกษาถึงบทบาทของคณะกรรมการตรวจสอบที่มีต่อฝ่ายตรวจสอบ

ภายใน DeZoort et al (2543) ทำการวิจัยกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นหัวหน้าฝ่ายตรวจสอบภายในจำนวน 18 ท่านเกี่ยวกับการฝึกอบรมคณะกรรมการตรวจสอบพบว่าหัวหน้าฝ่ายตรวจสอบภายในเห็นว่าการจัดโครงสร้างการสื่อสารระหว่างผู้ตรวจสอบภายในกับคณะกรรมการตรวจสอบสามารถพัฒนาการกำกับดูแลกิจการได้ ขณะที่ Raghunandan และ McHugh (2537) ทำการวิจัยกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นหัวหน้าฝ่ายตรวจสอบภายในจำนวน 426 คน พบว่าคณะกรรมการตรวจสอบที่มีอำนาจในการให้คุณให้โทษหัวหน้าฝ่ายตรวจสอบภายในนั้นมักมีการพบปะกับหัวหน้าฝ่ายตรวจสอบภายในเพื่อหารือเกี่ยวกับผลการตรวจสอบที่พบบ่อยครั้งมากกว่าคณะกรรมการตรวจสอบที่ไม่มีอำนาจดังกล่าว สามารถสรุปงานวิจัยที่เกี่ยวกับการได้รับทรัพยากรที่เพียงพอของคณะกรรมการตรวจสอบตามตารางที่ 3

ตารางที่ 3: งานวิจัยเกี่ยวกับการได้รับทรัพยากรที่เพียงพอของคณะกรรมการตรวจสอบ

ผู้วิจัย	ประเด็นการวิจัย	เกณฑ์ที่ใช้ในการวัด	ผลการวิจัย
Kalbers และ Forgarty (2536)	กรรมการตรวจสอบและอำนาจ	ความมีประสิทธิภาพของกรรมการตรวจสอบทางด้าน การรายงานการเงิน การสอบบัญชีและการควบคุมภายใน	อำนาจของกรรมการตรวจสอบที่มีภายในองค์กรได้มาจากฝ่ายบริหารที่ให้อำนาจและการสนับสนุนอย่างชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษร
Raghunandan และ McHugh (2537)	ความเป็นอิสระของผู้ตรวจสอบภายในและการมีส่วนร่วมกับการตรวจสอบ	อำนาจในการจ้างหรือปลดหัวหน้าฝ่ายตรวจสอบภายใน	พบว่าคณะกรรมการตรวจสอบที่มีอำนาจในการจ้างหรือปลดหัวหน้าฝ่ายตรวจสอบภายในนั้นมักจะมีการพบปะกับหัวหน้าฝ่ายตรวจสอบภายในเพื่อหารือเกี่ยวกับผลการตรวจสอบที่พบบ่อยครั้งมากกว่าคณะกรรมการตรวจสอบที่ไม่มีอำนาจดังกล่าว

ผู้วิจัย	ประเด็นการวิจัย	เกณฑ์ที่ใช้ในการวัด	ผลการวิจัย
Cohen และ Hanno (2543)	ความใส่ใจในการกำกับดูแลของผู้สอบบัญชี การบริหารการควบคุม และการใช้ดุลพินิจในการวางแผนการสอบบัญชี	การมีโครงสร้างการกำกับดูแลที่เข้มแข็ง หรืออ่อนแอ	การวางแผนการตรวจสอบของผู้สอบบัญชี มีผลมาจากการมีโครงสร้างการกำกับดูแลที่เข้มแข็ง บริษัทที่คณะกรรมการตรวจสอบถูกจำกัดด้วยทรัพยากร เทคนิค และประสบการณ์จะมีโอกาสได้รับแผนการตรวจสอบที่ไม่น่าพอใจ(เนื่องจากต้องตรวจสอบมากขึ้น)จากผู้สอบบัญชี

สำหรับการวิจัยครั้งนี้การได้รับทรัพยากรที่เพียงพอต่อการปฏิบัติงานพิจารณาจากการสอบถามคณะกรรมการตรวจสอบเกี่ยวกับสารสนเทศที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานที่คณะกรรมการตรวจสอบได้รับ มาตรการป้องกันหรือจัดการปัญหาการขาดแคลนบุคลากรด้านการตรวจสอบภายใน การพัฒนาความรู้แก่กรรมการตรวจสอบให้มีความทันสมัย

ปัจจัยด้านความสะอาดจากการใช้ประกาศ ข้อกำหนด หรือแนวปฏิบัติที่ดีจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ

บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ฯ ประกอบด้วยบริษัทต่าง ๆ มีคณะกรรมการตรวจสอบจำนวนมาก มาจากหลากหลายสาขาวิชาชีพ มีกรรมการตรวจสอบที่มีและไม่มีประสบการณ์อาจเป็นมูลเหตุให้ขาดความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตน การมีแนวปฏิบัติที่ดีจากหน่วยงานกำกับดูแลจึงสามารถช่วยให้คณะกรรมการตรวจสอบทราบในวัตถุประสงค์ของการเป็นคณะกรรมการตรวจสอบ รวมถึงบทบาทหน้าที่ที่ควรปฏิบัติในฐานะที่เป็นคณะกรรมการตรวจสอบ การดูแลไม่ให้เกิดความขัดแย้งทางผลประโยชน์และการสนับสนุนให้กิจการมีความโปร่งใสในการบริหารงาน การวิจัยครั้งนี้พิจารณาปัจจัยดังกล่าวจากการสอบถามถึงความสะอาดจากการใช้ประกาศ ข้อกำหนด หรือแนวปฏิบัติที่ดีจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ทฤษฎีตัวแทน

ทฤษฎีตัวแทน (Agency Theory) พัฒนาขึ้นโดย Alchian and Demsetz (2515) ต่อมา มีการขยายขอบเขตของทฤษฎีออกไปอีกโดย Jensen and Meckling (2519) ซึ่งมีแนวคิดว่า ผู้เป็นเจ้าของกิจการ กับผู้บริหารมีความขัดแย้งกันทางด้านผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน โดยผู้บริหารมีแนวโน้มที่จะทำการตัดสินใจใด ๆ ที่จะนำไปสู่การสร้างผลประโยชน์สูงสุดให้แก่ตนเองโดยไม่คำนึงว่าการตัดสินใจนั้นจะก่อให้เกิดผลประโยชน์หรือความมั่งคั่งสูงสุดแก่ผู้เป็นเจ้าของกิจการหรือไม่

ขณะที่ต้นทุนตัวแทนเป็นต้นทุนที่เกิดขึ้นตามทฤษฎีตัวแทนที่มีแนวคิดเกี่ยวกับความขัดแย้งทางผลประโยชน์ระหว่างตัวการกับตัวแทนกล่าวคือ บริษัทที่มีการระดมเงินทุนจากสาธารณชนผ่านทางตลาดทุนและ ผู้ถือหุ้นหรือเจ้าของบริษัทมีการจ้างบุคคลภายนอกเข้ามาทำหน้าที่บริหารงานทำให้ผู้ถือหุ้นหรือเจ้าของบริษัทกับผู้บริหารของบริษัทเป็นคนละบุคคลกัน ตามทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์เชื่อว่าแต่ละบุคคลย่อมต้องการสร้างผลประโยชน์สูงสุดให้แก่ตนเอง จึงมีความเป็นไปได้ที่เจ้าของบริษัทหรือผู้ถือหุ้นกับผู้บริหารอาจเกิดความขัดแย้งทางผลประโยชน์ระหว่างกัน ความสูญเสียจากการบริหารงานของผู้บริหารที่คำนึงถึงผลประโยชน์ของตนเองมากกว่าของบริษัทนั้นเรียกว่าต้นทุนตัวแทน เจ้าของบริษัทหรือผู้ถือหุ้นของบริษัทจึงพยายามลดต้นทุนตัวแทน

การพัฒนาสมมติฐานการวิจัย

จากทฤษฎีตัวแทนที่มีแนวคิดเกี่ยวกับความขัดแย้งทางผลประโยชน์ระหว่างตัวการกับตัวแทน หรือผู้ถือหุ้นกับฝ่ายบริหารและโดยธรรมชาติของมนุษย์ที่ตามทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์เชื่อว่ามนุษย์ปฤชณย่อมต้องการสร้างผลประโยชน์แก่ตนเองสูงสุด จึงมีความเป็นไปได้ที่ตัวแทนหรือผู้บริหารได้ละเลยหรือมองข้ามผลประโยชน์ของตัวการหรือผู้ถือหุ้นแล้วหันไปสร้างผลประโยชน์ให้แก่ตนเองจนเกิดความสูญเสียแก่ผู้ถือหุ้น ตัวการหรือผู้ถือหุ้นจึงพยายามหาวิธีการลดต้นทุนตัวแทน ซึ่งมีด้วยกัน 2 แนวทาง ได้แก่

1. การสร้างภาระผูกพันให้กับคณะผู้บริหาร (Bonding) โดยให้คณะผู้บริหารมีส่วนได้เสียร่วมกับบริษัทมากขึ้นเพื่อทำให้ผู้บริหารเพิ่มความสนใจผลประโยชน์ในฐานะเป็นผู้ถือหุ้นของบริษัท เป็นการลดช่องว่างระหว่างบทบาทการเป็นผู้บริหารกับบทบาทการเป็นผู้ถือหุ้น การเพิ่มสัดส่วนความเป็นเจ้าของบริษัทให้แก่คณะผู้บริหารนั้นจะทำให้คณะผู้บริหารมีสิทธิในการออกเสียง (Voting right) มากขึ้น หากสัดส่วนดังกล่าวมีมากเกินไปจะส่งผลให้มีอำนาจต่อการตัดสินใจเพิ่มขึ้นจนอาจก่อให้เกิดการบริหารงานในทิศทางที่เอื้อประโยชน์แก่คณะผู้บริหารมากกว่าผู้ถือหุ้น

ในกรณีนี้จึงต้องมีกระบวนการติดตามตรวจสอบคณะผู้บริหารซึ่งเป็นอีกแนวทางในการลดต้นทุนตัวแทน

2. การตรวจสอบการบริหารงานของคณะผู้บริหาร (Monitoring) การติดตามตรวจสอบดังกล่าวสามารถแบ่งออกเป็นการติดตามตรวจสอบจากภายในและการติดตามตรวจสอบจากภายนอก การติดตามตรวจสอบจากภายในคือ การที่ผู้ถือหุ้นแต่งตั้งคณะกรรมการบริษัทขึ้นมาทำหน้าที่ติดตามตรวจสอบการปฏิบัติงานของคณะผู้บริหาร และการมีฝ่ายตรวจสอบภายในเพื่อติดตามตรวจสอบ จุดอ่อนของระบบการควบคุมภายในหรือข้อเท็จจริงที่อาจเกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานของแต่ละแผนกในกิจการ ส่วนการติดตามตรวจสอบจากภายนอกคือ การติดตามตรวจสอบจากหน่วยงานกำกับดูแล หรือผู้มีส่วนได้เสียกับกิจการ เช่น การสอบทานงบการเงินโดยผู้สอบบัญชีภายนอก การติดตามตรวจสอบจากเจ้าหน้าที่ ธนาकार หน่วยงานกำกับดูแลต่าง ๆ

จากแนวทางในการลดต้นทุนตัวแทนทั้ง 2 ข้างต้น พบว่าแนวทางการสร้างภาวะผูกพันให้กับคณะผู้บริหารนั้น หากให้คณะผู้บริหารถือครองสัดส่วนความเป็นเจ้าของบริษัทในปริมาณที่มากเกินไปอาจเป็นสาเหตุให้เกิดต้นทุนตัวแทนได้ จึงอาจกล่าวได้ว่าแนวทางการลดต้นทุนตัวแทนด้วยการติดตามตรวจสอบการบริหารงานของคณะผู้บริหารน่าจะสามารถยับยั้งและป้องกันปัญหาความขัดแย้งทางผลประโยชน์ได้ตรงประเด็นกว่าการสร้างภาวะผูกพันให้กับคณะผู้บริหาร ประกอบกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างต้นทุนตัวแทนกับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ ดังนั้นในงานวิจัยครั้งนี้จึงกล่าวถึงการลดต้นทุนตัวแทนด้วยการติดตามตรวจสอบการบริหารงานของคณะผู้บริหารเท่านั้น อย่างไรก็ตามแม้ในทางทฤษฎีจะกล่าวว่าแนวทางดังกล่าวสามารถลดต้นทุนตัวแทนได้ แต่ไม่ได้ระบุอย่างชัดเจนว่าจะสามารถลดต้นทุนตัวแทนลงได้ในสัดส่วนเท่าใด การศึกษาครั้งนี้จึงเป็นเพียงการศึกษาความสัมพันธ์นั้นคือศึกษาทิศทางความสัมพันธ์และร้อยละของความสัมพันธ์

งานวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างต้นทุนตัวแทนกับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ

ปี 2521 ตลาดหลักทรัพย์นิวยอร์ก มีข้อกำหนดให้บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์นิวยอร์กจัดให้มีคณะกรรมการตรวจสอบ ในขณะที่ในตลาดหลักทรัพย์ NASDAQ (National Association of Securities Dealers Automated Quotations System) ซึ่งอยู่ในสหรัฐอเมริกา เช่นกันแต่ยังไม่มีการบังคับใช้ข้อกำหนดดังกล่าว อย่างไรก็ตามมีบริษัทบางแห่งในตลาดหลักทรัพย์ NASDAQ จัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบด้วยความสมัครใจ จึงได้มีการศึกษาถึงแรงจูงใจของการจัดตั้ง ตลอดจนคุณลักษณะของบริษัทที่มีการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบโดยความสมัครใจ

และมีการเชื่อมโยงเรื่องดังกล่าวเข้ากับต้นทุนตัวแทน สาเหตุมาจากความสอดคล้องของแนวคิดทั้งสองที่มุ่งให้มีการติดตามตรวจสอบ อย่างไรก็ตามจากการทบทวนงานวิจัยเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบและต้นทุนตัวแทนพบว่า มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเรียงลำดับตามปีที่ทำการศึกษาดังต่อไปนี้

Pincus และคณะ (2532) ทำการวิจัยเกี่ยวกับการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบด้วยความสมัครใจของบริษัทในตลาดหลักทรัพย์ NASDAQ โดยนำแนวคิดต้นทุนตัวแทนมาร่วมวิเคราะห์แรงจูงใจในการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบโดยความสมัครใจ เนื่องจากในปี 2529 ซึ่งเป็นปีที่ทำการวิจัยยังไม่มีข้อบังคับให้บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ NASDAQ ต้องจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ กลุ่มตัวอย่างเป็นบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ NASDAQ จำนวน 100 บริษัท ตัวแปรอิสระเป็นตัวแปรต้นทุนตัวแทนจำนวน 6 ตัวแปร ได้แก่ 1) สัดส่วนการถือหุ้นของฝ่ายบริหาร 2) ความเสี่ยงทางการเงิน 3) ขนาดบริษัท 4) สัดส่วนจำนวนกรรมการภายนอกต่อจำนวนคณะกรรมการบริษัท 5) ประเภทของสำนักงานตรวจสอบบัญชีของบริษัท 6) ตลาดหลักทรัพย์ที่บริษัทจดทะเบียนอยู่² ส่วนตัวแปรตามคือการมีหรือไม่มีคณะกรรมการตรวจสอบ ผลการศึกษาสรุปว่าตัวแปรอิสระทั้ง 6 ตัวแปรมีความสัมพันธ์กับการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบโดยความสมัครใจ

Menon และ Williams (2537) ทำการวิจัยเกี่ยวกับการใช้คณะกรรมการตรวจสอบเพื่อการติดตามตรวจสอบเป็นงานวิจัยในทำนองเดียวกับ Pincus และคณะ (2532) แต่ในการศึกษาคั้งนี้มีกลุ่มตัวอย่างมากกว่าในอดีตคือมีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 200 บริษัท โดยยังคงเป็นบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ NASDAQ ในช่วงปี 2529-2530 ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่ยังไม่มีข้อบังคับให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ การศึกษาคั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาว่าคณะกรรมการตรวจสอบที่จัดตั้งขึ้นมานั้นมีการปฏิบัติหน้าที่ในการติดตามตรวจสอบอย่างมีประสิทธิภาพไม่ได้อันเป็นการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบขึ้นมาเพื่อสร้างภาพพจน์ที่ดีของบริษัท การวิจัยคั้งนี้มีตัวแปรอิสระเป็นตัวแปรต้นทุนตัวแทนจำนวน 6 ตัวแปร ได้แก่ 1) สัดส่วนการถือหุ้นของฝ่ายบริหาร 2) ความเสี่ยงทางการเงิน 3) ขนาดบริษัท 4) สัดส่วนจำนวนกรรมการภายนอกต่อจำนวน

² ประเทศสหรัฐอเมริกามีตลาดหลักทรัพย์หลายแห่ง ตลาดหลักทรัพย์ที่มีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับทั่วไป ได้แก่ ตลาดหลักทรัพย์นิวยอร์ก (The New York Stock Exchange: NYSE) ตลาดหลักทรัพย์ NASDAQ (National Association of Securities Dealers Automated Quotations System) ตลาดหลักทรัพย์ AMEX (American Stock Exchange) อย่างไรก็ตามในการศึกษาคั้งนี้ผู้วิจัยท่านดังกล่าวสนใจศึกษาเฉพาะบริษัทที่อยู่ในตลาดหลักทรัพย์ NASDAQ

คณะกรรมการบริษัท 5) ประเภทของสำนักงานตรวจสอบบัญชีของบริษัท 6) จำนวนคณะกรรมการบริษัท

งานวิจัยของ Menon และ Williams มีคำถามการวิจัยที่สำคัญคือ 1) ต้องการทราบคุณลักษณะของบริษัทที่มีความสัมพันธ์กับการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบโดยความสมัครใจ 2) ต้องการทราบวัตถุประสงค์ที่แท้จริงของการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ โดย Menon และ Williams ใช้ตัวแปรอิสระทั้ง 6 ตัวแปรมาศึกษาความสัมพันธ์กับตัวแปรตามที่สับเปลี่ยนไปที่ละตัว เพื่อตอบคำถามการวิจัยข้างต้น ซึ่งผลการวิจัยพบว่า

1. ประเภทของสำนักงานตรวจสอบบัญชีของบริษัทและ สัดส่วนจำนวนกรรมการภายนอก (กรรมการอิสระ) ที่อยู่ในคณะกรรมการบริษัทเป็นสองคุณลักษณะของบริษัทที่มีความสัมพันธ์กับการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบโดยความสมัครใจ

2. วัตถุประสงค์ที่แท้จริงของการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบคือ เพื่อแบ่งเบาภาระหน้าที่ในการติดตามตรวจสอบการปฏิบัติงานของฝ่ายบริหารและพบว่าการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์กับขนาดของบริษัท โดย Menon และ Williams พบว่ากิจการขนาดใหญ่จะมีการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบเพื่อมาดำเนินกิจกรรมการติดตามตรวจสอบ เนื่องจากกิจการขนาดใหญ่มักมีความซับซ้อนในการติดตามตรวจสอบมากขึ้นด้วย ส่งผลให้คณะกรรมการตรวจสอบต้องเข้ามามีบทบาทในเรื่องนี้

3. สัดส่วนของจำนวนกรรมการภายนอกต่อจำนวนคณะกรรมการบริษัทที่มีความสัมพันธ์กับการมีหรือไม่มีพนักงานของบริษัทเป็นคณะกรรมการตรวจสอบ

Kalber และ Fogary (2541) นำแนวคิดต้นทุนตัวแทนเข้ามาศึกษาความสัมพันธ์กับความมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบโดยมีวัตถุประสงค์การวิจัย 2 ประเด็นคือ

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างต้นทุนตัวแทนกับความมีประสิทธิภาพของการปฏิบัติงาน ประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานของการวิจัยครั้งนี้จำแนกออกเป็น 4 ด้านได้แก่ ด้านการรายงานทางการเงิน ด้านการสอบบัญชี ด้านการควบคุมและการตรวจสอบภายใน และ ประสิทธิภาพในภาพรวมของการปฏิบัติงาน

2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างต้นทุนตัวแทนกับตัวแปรทางทฤษฎีสถาบัน³ (Organizational Theory) ทฤษฎีสถาบันเป็นแนวคิดทางการจัดการที่มุ่งเน้นศึกษารูปแบบองค์การ พฤติกรรมองค์การ ในการวิจัยครั้งนี้ นำปัจจัยด้านอำนาจ ซึ่งประกอบด้วยอำนาจจาก คณะกรรมการตรวจสอบ และอำนาจจากองค์กรเป็นตัวแปรทางทฤษฎีสถาบัน ซึ่ง Kalber และ Fogary เชื่อว่าอำนาจเหล่านี้เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ของคณะกรรมการตรวจสอบ

ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อ 1) พบว่าต้นทุนตัวแทนมีความสัมพันธ์กับ ความมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน โดยตัวแปรต้นทุนที่มีความสัมพันธ์ได้แก่ ขนาดของกิจการ สำหรับผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อ 2) พบว่าต้นทุนตัวแทนมีความสัมพันธ์กับตัวแปรทาง ทฤษฎีสถาบันเช่นกัน

Collier และ Gregory (2542) ทำการวิจัยในทำนองเดียวกับของ Menon และ Williams (2537) แต่เปลี่ยนกลุ่มตัวอย่างเป็นบริษัทขนาดใหญ่และจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ลอนดอน (London Stock Exchange) จำนวน 250 บริษัท อีกทั้งมีการเพิ่มตัวแปรอิสระและตัวแปรควบคุม เพื่ออธิบายความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบกับต้นทุนตัวแทน โดยในการวิจัยครั้งนี้ Collier และ Gregory มีตัวแปรอิสระ 8 ตัวแปรออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มแรกเป็น ตัวแปรชุดเดียวกับของ Menon และ Williams (2537) ที่มีด้วยกัน 6 ตัวแปร ส่วนกลุ่มที่สอง ประกอบด้วยตัวแปรชุดแรก 6 ตัวแปรและได้เพิ่มตัวแปรอีก 2 ตัวแปรคือ การควมรวมตำแหน่ง ประธานบริษัท (chairman) กับประธานบริหาร (managing director) และความหลากหลายของผู้ ถือหุ้นซึ่งวัดค่าโดยใช้จำนวนผู้ถือหุ้น ส่วนตัวแปรตามนอกจากใช้จำนวนครั้งของการประชุม เหมือนกับของ Menon และ Williams แล้ว Collier และ Gregory ได้ศึกษาตัวแปรตามเพิ่มอีก 1 ตัวคือ ระยะเวลาที่ใช้ในการประชุมของคณะกรรมการตรวจสอบ ผลการศึกษาพบว่าตัวแปรอิสระ ทั้ง 8 ตัวไม่มีความสัมพันธ์กับจำนวนครั้งการประชุมแต่พบว่าประสิทธิภาพของสำนักงาน ตรวจสอบบัญชีมีความสัมพันธ์กับระยะเวลาที่ผู้สอบบัญชีใช้ร่วมหารือกับคณะกรรมการตรวจสอบ โดย Collier และ Gregory ให้ความเห็นว่าแม้ระยะเวลาที่ใช้ในการประชุมอาจไม่ใช่ตัววัดค่าของ

³ ทิววรรณ หล่อสุวรรณรัตน์ อธิบายถึงทฤษฎีสถาบันว่า องค์กรถูกจำกัดจากสิ่งแวดล้อมภายนอก จึงจำเป็นต้องยอมปฏิบัติตามธรรมเนียม และความคาดหวังของสิ่งแวดล้อมแบบสถาบัน เพื่อให้ได้รับการยอมรับและเพื่อความอยู่รอด ดังนั้น ทฤษฎีสถาบันจึงเน้นการศึกษาองค์การซึ่งมีพฤติกรรมซึ่ง เหมือนกัน หรือเลียนแบบในกิจกรรมหรือความคิดในเรื่องการดำเนินงานขององค์การต่าง ๆ

การปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบได้ดีที่สุด แต่จะช่วยให้เห็นภาพการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบได้ดีกว่าการใช้เพียงจำนวนครั้งการประชุม

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบและต้นทุนตัวแทนข้างต้นสรุปได้ว่า เป็นการนำแนวคิดต้นทุนตัวแทนเข้ามาศึกษาความสัมพันธ์ที่มีต่อการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ ในระยะแรกตัววัดการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบเป็นการวัดค่าอย่างหยาบ ๆ คือการไม่มี หรือ มีคณะกรรมการตรวจสอบ จากนั้นมีการพัฒนาเพื่อหาตัววัดค่าที่สามารถสะท้อนภาพการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบให้ได้ดีขึ้นเช่น การใช้จำนวนครั้งของการประชุม หรือระยะเวลาที่ใช้ในการประชุม

ขณะที่ตัวแปรต้นทุนตัวแทนที่สำคัญและนำมาศึกษาประกอบด้วย 1) สัดส่วนการถือหุ้นของผู้บริหารและผู้มีอำนาจควบคุมบริษัท 2) ความเสี่ยงทางการเงิน 3) ขนาดบริษัท 4) สัดส่วนจำนวนกรรมการภายนอกต่อจำนวนคณะกรรมการบริษัท 5) ประเภทของสำนักงานสอบบัญชีของบริษัท นอกจากนี้ยังมีการใช้ตัวแปรอิสระอื่น ๆ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์การศึกษาและลักษณะการดำเนินธุรกิจของประเทศนั้น ๆ สรุปตัวแปรต้นทุนตัวแทนที่ได้จากการทบทวนงานวิจัยข้างต้นได้ตามตารางที่ 4

ตารางที่ 4: สรุปตัวแปรต้นทุนตัวแทนที่ได้จากการทบทวนงานวิจัยในอดีต

ตัวแปร	ทิศทางความสัมพันธ์	ผลการทดสอบสมมติฐาน				
		Pincus et al. (2532)	Coiller (2536)	Menon and Willams (2537)	Kalbers and Forgarty (2541)	Collier and Gregory (2542)
ขนาด	+	พบความสัมพันธ์	มีความแตกต่าง	ไม่พบความสัมพันธ์	พบความสัมพันธ์	ไม่พบความสัมพันธ์
ความเสี่ยงทางการเงิน (Leverage)	+	มีความแตกต่าง	พบความสัมพันธ์	พบความสัมพันธ์	ไม่พบความสัมพันธ์	พบความสัมพันธ์
สัดส่วนการถือหุ้นของผู้บริหารและผู้มีอำนาจควบคุมบริษัท	-	พบความสัมพันธ์	พบความสัมพันธ์	ไม่พบความสัมพันธ์	ไม่พบความสัมพันธ์	ไม่พบความสัมพันธ์
สัดส่วนของจำนวนกรรมการที่ไม่ได้เป็นผู้บริหารต่อจำนวนคณะกรรมการบริษัท	+	พบความสัมพันธ์	พบความสัมพันธ์	พบความสัมพันธ์	ไม่พบความสัมพันธ์	ไม่พบความสัมพันธ์
สัดส่วนของจำนวนกรรมการภายนอกต่อจำนวนคณะกรรมการตรวจสอบ	+	ไม่ทดสอบ	ไม่ทดสอบ	ไม่ทดสอบ	ไม่พบความสัมพันธ์	ไม่ทดสอบ
ประเภทของสำนักงานสอบบัญชีของบริษัท	+	พบความสัมพันธ์	มีความแตกต่าง	พบความสัมพันธ์	ไม่ทดสอบ	พบความสัมพันธ์

ตัวแปร	ทิศทาง ความสัมพันธ์	ผลการทดสอบสมมติฐาน				
		Pincus et al. (2532)	Coiller (2536)	Menon and Willams (2537)	Kalbers and Forgarty (2541)	Collier and Gregory (2542)
ตลาดหลักทรัพย์ที่บริษัทอยู่	+	พบ ความสัมพันธ์	ไม่พบ ความสัมพันธ์	ไม่ทดสอบ	ไม่พบ ความสัมพันธ์	ไม่ทดสอบ
จำนวนผู้ถือหุ้น	+	ไม่ทดสอบ	ไม่พบ ความสัมพันธ์	ไม่ทดสอบ	ไม่ทดสอบ	ไม่พบ ความสัมพันธ์
การควมตำแหน่งประธาน กรรมการและประธานบริหาร	-	ไม่ทดสอบ	ไม่พบ ความสัมพันธ์	ไม่ทดสอบ	ไม่ทดสอบ	พบ ความสัมพันธ์

* มีความแตกต่างระหว่างผลการวิเคราะห์ตัวแปรเดียวและหลายตัวแปร

สำหรับตัวแปรต้นทุนตัวแทนที่นำมาศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย

1. ขนาด

ขนาดของบริษัทสามารถวัดค่าได้จากสินทรัพย์รวม หรือจากยอดขายได้ของกิจการ โดยการวิจัยครั้งนี้เลือกวัดค่าขนาดของบริษัทจากมูลค่าสินทรัพย์รวม ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกับงานวิจัยของ Kalber และ Fogary (2541) ที่ได้เลือกใช้สินทรัพย์รวมในการวัดค่าขนาดของบริษัท เช่นเดียวกับในงานวิจัยของ Pincus และคณะ (2532) ซึ่งพบว่าบริษัทขนาดใหญ่มีความสัมพันธ์กับการจัดให้มีคณะกรรมการตรวจสอบในบริษัทโดยความสมัครใจ เนื่องจากบริษัทขนาดใหญ่มักมีความซับซ้อนในการปฏิบัติงาน มีผลประโยชน์และมีผู้มีส่วนได้เสียกับบริษัทเป็นจำนวนมากอาจเกิดความขัดแย้งทางผลประโยชน์ของกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ส่งผลให้เกิดความต้องการติดตามตรวจสอบฝ่ายบริหาร ขณะที่บริษัทขนาดเล็กที่มีลักษณะการดำเนินงานไม่ซับซ้อน เจ้าของบริษัทกับผู้บริหารเป็นบุคคลเดียวกันหรือมีผู้มีส่วนได้เสียกับบริษัทจำนวนน้อยอาจไม่จำเป็นต้องมีคณะกรรมการตรวจสอบ อาจกล่าวได้ว่าขนาดของบริษัทมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ จึงกำหนดสมมติฐานว่า

ขนาดของกิจการมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ

2. ความเสี่ยงทางการเงิน

งานวิจัยของ Menon and Willams (2537) พบว่า ความเสี่ยงทางการเงินมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการจัดให้มีคณะกรรมการตรวจสอบโดยความสมัครใจ ทั้งนี้เนื่องจากการมีอัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์สูงย่อมส่งผลให้เจ้าของ หรือผู้ถือหุ้น และเจ้าหน้าที่ต้องการติดตามการบริหารงานของฝ่ายบริหารเพื่อให้เกิดความมั่นใจความสามารถในการชำระหนี้ของบริษัท และการดำรงอยู่

ของกิจการ ดังนั้นคณะกรรมการตรวจสอบจึงต้องปฏิบัติงานมากกว่ากิจการที่มีอัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์ต่ำ และจากงานวิจัยของ Anderson และคณะ (2547) ที่ใช้จำนวนครั้งการประชุมของคณะกรรมการตรวจสอบเป็นตัววัดค่าการปฏิบัติงานก็พบว่าจำนวนคณะกรรมการตรวจสอบ และจำนวนครั้งการประชุมของคณะกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์เชิงลบกับระดับความแตกต่างของผลตอบแทนหุ้นกู้ (yield spreads) หมายถึงกิจการที่มีผลตอบแทนจากหุ้นกู้สูงกว่าต้นทุนหุ้นกู้มักมีคณะกรรมการตรวจสอบจำนวนมาก และมีจำนวนครั้งการประชุมที่มาก ขณะที่กิจการที่มีผลตอบแทนจากหุ้นกู้ต่ำกว่าต้นทุนหุ้นกู้มักมีคณะกรรมการตรวจสอบจำนวนน้อย และมีจำนวนครั้งประชุมที่น้อย อาจกล่าวได้ว่า ความเสี่ยงทางการเงินมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ จึงกำหนดสมมติฐานการวิจัยว่า

ความเสี่ยงทางการเงินของกิจการมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ

3. สัดส่วนการถือหุ้นของผู้บริหารและผู้มีอำนาจควบคุมบริษัท

การให้ผู้บริหารและผู้มีอำนาจควบคุมบริษัทเข้ามาร่วมถือหุ้นของบริษัทให้มากขึ้น จะช่วยลดช่องว่างของการทำหน้าที่ในการบริหารงานกับบทบาทการเป็นเจ้าของบริษัทเนื่องจากทำให้เกิดความรู้สึกมีส่วนร่วม เป็นวิธีการหนึ่งในการลดต้นทุนตัวแทน อย่างไรก็ตามการให้สัดส่วนการถือหุ้นแก่ผู้บริหารในปริมาณที่มากเกินไป ซึ่งมีผลให้สามารถมีอำนาจการตัดสินใจมากขึ้นอาจเป็นการส่งเสริมให้ผู้บริหารหาผลประโยชน์ให้แก่ตนเองมากกว่าผู้ถือหุ้น จำเป็นต้องมีการติดตามตรวจสอบเพื่อลดต้นทุนตัวแทนดังกล่าว ดังนั้นในกิจการที่มีสัดส่วนการถือหุ้นของผู้บริหารและผู้มีอำนาจควบคุมบริษัทสูงย่อมต้องการการติดตามตรวจสอบมากขึ้นตามไปด้วย และในระยะแรกของงานวิจัยเกี่ยวกับการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบขึ้นโดยสมัครใจของ Pincus และคณะ (2532) ก็พบว่า สัดส่วนการถือหุ้นของกรรมการบริหารมีความสัมพันธ์กับการจัดให้มีคณะกรรมการตรวจสอบ ขณะที่การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบกับต้นทุนตัวแทนของ Collier และ Gregory (2542) ไม่พบความสัมพันธ์ดังกล่าว อย่างไรก็ตามอาจกล่าวได้ว่าสัดส่วนการถือหุ้นของผู้บริหารและผู้มีอำนาจควบคุมบริษัทมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบจึงกำหนดสมมติฐานการวิจัยว่า

สัดส่วนการถือหุ้นของผู้บริหารและผู้มีอำนาจควบคุมบริษัทของกิจการมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ

4. สัดส่วนของจำนวนกรรมการที่ไม่ได้เป็นผู้บริหารต่อจำนวนคณะกรรมการบริษัท

คณะกรรมการบริษัทได้รับการแต่งตั้งจากผู้ถือหุ้นของบริษัทเพื่อเข้ามาเป็นตัวแทนผู้ถือหุ้นในการตรวจสอบการบริหารงานของผู้บริหารให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสามารถจำแนกคณะกรรมการบริษัทออกเป็น 2 กลุ่มจะประกอบด้วย

- 1) คณะกรรมการบริหารซึ่งเป็นบุคคลภายในบริษัท และทำหน้าที่บริหารงานของบริษัท
- 2) คณะกรรมการไม่บริหาร ซึ่งคณะกรรมการไม่บริหารอาจเป็นคณะกรรมการอิสระไม่บริหาร และคณะกรรมการไม่บริหาร

บริษัทที่มีจำนวนคณะกรรมการไม่บริหาร หรือคณะกรรมการที่มาจากบุคคลภายนอก เป็นคณะกรรมการบริษัทจะสนับสนุนให้คณะกรรมการตรวจสอบทำหน้าที่ตรวจสอบติดตามฝ่ายบริหารมากกว่ากิจการที่มีกรรมการบริหารเป็นสมาชิกกรรมการบริษัทด้วย เนื่องจากกรรมการที่มาจากบุคคลภายนอกหรือ กรรมการที่ไม่เป็นผู้บริหารเป็นคนละบุคคลกับผู้บริหาร เท่ากับเป็นการแบ่งแยกหน้าที่ที่ชัดเจนระหว่างผู้ปฏิบัติหน้าที่และบุคคลผู้ทำหน้าที่ติดตามตรวจสอบ ทำให้มีความอิสระในการปฏิบัติงานต่าง ๆ อีกทั้งการมีกรรมการไม่บริหาร หรือกรรมการภายนอกเข้ามาเป็นคณะกรรมการบริษัทจะช่วยให้นโยบายเรื่องการค้ากับดูแลได้รับความร่วมมือจากทุกหน่วยงานในกิจการเนื่องจากเห็นว่าเป็นคำสั่งจากคณะกรรมการบริษัทโดยตรง จากงานวิจัยของ Pincus และคณะ (2532) Menon และ Williams (2537) ที่ทำการวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของกิจกรรมการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบกับต้นทุนตัวแทนต่างก็พบว่าสัดส่วนของจำนวนกรรมการที่ไม่ได้เป็นผู้บริหารต่อจำนวนคณะกรรมการบริษัท มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ จึงกำหนดสมมติฐานการวิจัยว่า

สัดส่วนของจำนวนกรรมการที่ไม่ได้เป็นผู้บริหารต่อจำนวนคณะกรรมการบริษัทของกิจการมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ

สรุปตัวแปรต้นทุนตัวแทนและตัววัดต้นทุนตัวแทนที่นำมาศึกษาได้ตามตารางที่ 5

ตารางที่ 5: ตัวแปรต้นทุนตัวแทนและตัววัดค่า

ตัวแปร	ตัววัดค่า
1.ขนาด	มูลค่าสินทรัพย์รวม ณ วันสิ้นปี 2546
2.ความเสี่ยงทางการเงิน (Leverage)	อัตราส่วนหนี้สินระยะยาวต่อสินทรัพย์รวม
3.สัดส่วนการถือหุ้นของผู้บริหารและผู้มีอำนาจควบคุมบริษัท	สัดส่วนการถือหุ้นของผู้บริหารและผู้มีอำนาจควบคุมบริษัท

ตัวแปร	ตัววัดค่า
4. สัดส่วนของจำนวนกรรมการที่ไม่ได้เป็นผู้บริหารต่อจำนวนคณะกรรมการบริษัท	สัดส่วนของจำนวนกรรมการที่ไม่ได้เป็นผู้บริหารต่อจำนวนคณะกรรมการบริษัท

สมมติฐานการวิจัยในประเด็นความสัมพันธ์ระหว่างต้นทุนตัวแทนกับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ

การปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบครั้งนี้ มีการจำแนกงานของคณะกรรมการตรวจสอบออกเป็น 8 กลุ่มงาน 1) การปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบด้านการดูแลกระบวนการจัดทำงบการเงิน 2) การปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบด้านการสอบทานระบบการควบคุมภายใน 3) การปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบด้านการตรวจสอบภายใน 4) การปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบด้านการดูแลให้บริษัทปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง 5) การปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบด้านการสอบบัญชี 6) การปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบด้านการพิจารณาการเปิดเผยข้อมูลกรณีเกิดรายการเกี่ยวโยงหรือรายการที่อาจมีความขัดแย้งทางผลประโยชน์ 7) การปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบด้านการจัดทำรายงานคณะกรรมการตรวจสอบ 8) การปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบด้านงานเกี่ยวเนื่องของกรรมการตรวจสอบ โดยให้กรรมการตรวจสอบประเมินระดับการปฏิบัติงานว่าในแต่ละงานที่เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจสอบนั้น มีระดับการปฏิบัติงานเท่าใด หลังจากนั้นรวมคะแนนการปฏิบัติงานของแต่ละงานที่อยู่ในกลุ่มงานเดียวกันมาหาค่าเฉลี่ยสำหรับกลุ่มงานนั้น ๆ ดังนั้นจึงมีคะแนนเฉลี่ย 8 ค่าจาก 8 กลุ่มงานและเพื่อให้เกิดความชัดเจนความสัมพันธ์ระหว่างต้นทุนตัวแทนกับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบว่ามีความสัมพันธ์กับกลุ่มงานใดบ้างจึงจับคู่การทดสอบระหว่างต้นทุนตัวแทนแต่ละตัวกับค่าเฉลี่ยของแต่ละกลุ่มงาน จึงมีสมมติฐานย่อย 32 (4x8) สมมติฐานตามตารางที่ 6

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 6: การจับคู่ทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างต้นทุนตัวแทนกับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ

การปฏิบัติงาน	ต้นทุนตัวแทน			
	ขนาด	ความเสี่ยงทางการเงิน	สัดส่วนการถือหุ้นของผู้บริหารและผู้มีอำนาจควบคุมบริษัท	สัดส่วนของจำนวนกรรมการที่ไม่ได้เป็นผู้บริหารต่อจำนวนคณะกรรมการบริษัท
การดูแลกระบวนการจัดทำงบการเงิน	H ₁	H ₉	H ₁₇	H ₂₅
การสอบทานระบบการควบคุมภายใน	H ₂	H ₁₀	H ₁₈	H ₂₆
การตรวจสอบภายใน	H ₃	H ₁₁	H ₁₉	H ₂₇
การดูแลให้บริษัทปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง	H ₄	H ₁₂	H ₂₀	H ₂₈
การสอบบัญชี	H ₅	H ₁₃	H ₂₁	H ₂₉
การพิจารณาการเปิดเผยข้อมูลกรณีเกิดรายการเกี่ยวข้องหรือรายการที่อาจมีความขัดแย้งทางผลประโยชน์	H ₆	H ₁₄	H ₂₂	H ₃₀
การจัดทำรายงานคณะกรรมการตรวจสอบ	H ₇	H ₁₅	H ₂₃	H ₃₁
งานเกี่ยวเนื่องของกรรมการตรวจสอบ	H ₈	H ₁₆	H ₂₄	H ₃₂

ขนาด

H₁: ขนาดของกิจการมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบด้านการดูแลกระบวนการจัดทำงบการเงิน

H₂: ขนาดของกิจการมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบด้านการสอบทานระบบการควบคุมภายใน

H₃: ขนาดของกิจการมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบด้านการตรวจสอบภายใน

H₄: ขนาดของกิจการมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบด้านการดูแลให้บริษัทปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

H₅: ขนาดของกิจการมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบด้านการสอบบัญชี

H₆: ขนาดของกิจการมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบด้านการพิจารณาการเปิดเผยข้อมูลกรณีเกิดรายการเกี่ยวโยงหรือรายการที่อาจมีความขัดแย้งทางผลประโยชน์

H₇: ขนาดของกิจการมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบการจัดทำรายงานคณะกรรมการตรวจสอบ

H₈: ขนาดของกิจการมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบงานเกี่ยวเนื่องของกรรมการตรวจสอบ

ความเสี่ยงทางการเงิน

H₉: ความเสี่ยงทางการเงินของกิจการมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบด้านการดูแลกระบวนการจัดทำบัญชีการเงิน

H₁₀: ความเสี่ยงทางการเงินของกิจการมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบด้านการสอบทานระบบการควบคุมภายใน

H₁₁: ความเสี่ยงทางการเงินของกิจการมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบด้านการตรวจสอบภายใน

H₁₂: ความเสี่ยงทางการเงินของกิจการมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบด้านการดูแลให้บริษัทปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

H₁₃: ความเสี่ยงทางการเงินของกิจการมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบด้านการสอบบัญชี

H₁₄: ความเสี่ยงทางการเงินของกิจการมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบด้านการพิจารณาการเปิดเผยข้อมูลกรณีเกิดรายการเกี่ยวโยงหรือรายการที่อาจมีความขัดแย้งทางผลประโยชน์

H₁₅: ความเสี่ยงทางการเงินของกิจการมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบด้านการจัดทำรายงานคณะกรรมการตรวจสอบ

H₁₆: ความเสี่ยงทางการเงินของกิจการมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบด้านงานเกี่ยวเนื่องของกรรมการตรวจสอบ

สัดส่วนการถือหุ้นของผู้บริหารและผู้มีอำนาจควบคุมบริษัท

H₁₇: สัดส่วนการถือหุ้นของผู้บริหารและผู้มีอำนาจควบคุมบริษัทมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบด้านการดูแลกระบวนการจัดทำทางการเงิน

H₁₈: สัดส่วนการถือหุ้นของผู้บริหารและผู้มีอำนาจควบคุมบริษัทมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบด้านการสอบทานระบบการควบคุมภายใน

H₁₉: สัดส่วนการถือหุ้นของผู้บริหารและผู้มีอำนาจควบคุมบริษัทมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบด้านการตรวจสอบภายใน

H₂₀: สัดส่วนการถือหุ้นของผู้บริหารและผู้มีอำนาจควบคุมบริษัทมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบด้านการดูแลให้บริษัทปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

H₂₁: สัดส่วนการถือหุ้นของผู้บริหารและผู้มีอำนาจควบคุมบริษัทมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบด้านการสอบบัญชี

H₂₂: สัดส่วนการถือหุ้นของผู้บริหารและผู้มีอำนาจควบคุมบริษัทมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบด้านการพิจารณาการเปิดเผยข้อมูลกรณีเกิดรายการเกี่ยวโยงหรือรายการที่อาจมีความขัดแย้งทางผลประโยชน์

H₂₃: สัดส่วนการถือหุ้นของผู้บริหารและผู้มีอำนาจควบคุมบริษัทมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบด้านการจัดทำรายงานคณะกรรมการตรวจสอบ

H₂₄: สัดส่วนการถือหุ้นของผู้บริหารและผู้มีอำนาจควบคุมบริษัทมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบด้านงานเกี่ยวเนื่องของกรรมการตรวจสอบ

สัดส่วนของจำนวนกรรมการที่ไม่ได้เป็นผู้บริหารต่อจำนวนคณะกรรมการบริษัท

H₂₅: สัดส่วนของจำนวนกรรมการที่ไม่ได้เป็นผู้บริหารต่อจำนวนคณะกรรมการบริษัทมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบด้านการดูแลกระบวนการจัดทำทางการเงิน

H₂₆: สัดส่วนของจำนวนกรรมการที่ไม่ได้เป็นผู้บริหารต่อจำนวนคณะกรรมการบริษัทมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบด้านการสอบทานระบบการควบคุมภายใน

H₂₇: สัดส่วนของจำนวนกรรมการที่ไม่ได้เป็นผู้บริหารต่อจำนวนคณะกรรมการบริษัทมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบด้านการตรวจสอบภายใน

H₂₈: สัดส่วนของจำนวนกรรมการที่ไม่ได้เป็นผู้บริหารต่อจำนวนคณะกรรมการบริษัทมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบด้านการดูแลให้บริษัทปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

H₂₉: สัดส่วนของจำนวนกรรมการที่ไม่ได้เป็นผู้บริหารต่อจำนวนคณะกรรมการบริษัทมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบด้านการสอบบัญชี

H₃₀: สัดส่วนของจำนวนกรรมการที่ไม่ได้เป็นผู้บริหารต่อจำนวนคณะกรรมการบริษัทมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบด้านการพิจารณาการเปิดเผยข้อมูลกรณีเกิดรายการเกี่ยวโยงหรือรายการที่อาจมีความขัดแย้งทางผลประโยชน์

H₃₁: สัดส่วนของจำนวนกรรมการที่ไม่ได้เป็นผู้บริหารต่อจำนวนคณะกรรมการบริษัทมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบด้านการจัดทำรายงานคณะกรรมการตรวจสอบ

H₃₂: สัดส่วนของจำนวนกรรมการที่ไม่ได้เป็นผู้บริหารต่อจำนวนคณะกรรมการบริษัทมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบด้านงานเกี่ยวเนื่องของกรรมการตรวจสอบ

สมมติฐานการวิจัยในประเด็นความสัมพันธ์ระหว่างต้นทุนตัวแทนกับปัจจัยการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ

สำหรับการศึกษาคั้งนี้ที่มุ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างต้นทุนตัวแทนกับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบจึงเกิดคำถามว่า หากการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์กับต้นทุนตัวแทนแล้ว ปัจจัยสนับสนุนการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบที่ได้มีการศึกษาในอดีตแล้วว่ามีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบนั้นจะมีความสัมพันธ์กับต้นทุนตัวแทนด้วยหรือไม่ งานวิจัยครั้งนี้จึงศึกษาความสัมพันธ์ดังกล่าวโดยมีปัจจัยสนับสนุนการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบที่นำมาศึกษา 4 ปัจจัยได้แก่ อำนาจที่คณะกรรมการตรวจสอบได้รับจากองค์กร ความเป็นอิสระของคณะกรรมการตรวจสอบ การได้รับทรัพยากรที่เพียงพอต่อการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ และความสะดวกจากการใช้ประกาศข้อกำหนดหรือแนวปฏิบัติที่ดีจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งปัจจัยหลังสุดนี้แม้ยังไม่มีงานวิจัยที่ชัดเจนในประเด็นดังกล่าวแต่เป็นปัจจัยที่ช่วยให้คณะกรรมการตรวจสอบปฏิบัติงานได้สะดวกขึ้น เนื่องจากการมีประกาศหรือ แนวปฏิบัติที่ดีเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานย่อมสามารถใช้เป็นคู่มือในการทำความเข้าใจ เรียนรู้ การปฏิบัติงานให้ครอบคลุมตามบทบาทหน้าที่ของการ

เป็นคณะกรรมการตรวจสอบ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการเป็นกรรมการตรวจสอบ สามารถสรุปปัจจัยสนับสนุนการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบที่นำมาศึกษาครั้งนี้ ดังต่อไปนี้

ปัจจัยด้านอำนาจที่คณะกรรมการตรวจสอบได้รับจากองค์กร

คณะกรรมการตรวจสอบที่ไม่ได้รับความร่วมมือจากคณะกรรมการบริษัทโดยเป็นเพียงการแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบเพียงแต่ในนามไม่ได้มีการให้อำนาจสั่งการอย่างเพียงพอส่งผลให้คณะกรรมการตรวจสอบไม่สามารถติดตามตรวจสอบการปฏิบัติงานของฝ่ายบริหารได้ จนอาจเป็นเหตุให้ฝ่ายบริหารแสวงหาผลประโยชน์ให้แก่ตนเองมากกว่าให้กิจการ เกิดเป็นต้นทุนตัวแทน จึงอาจกล่าวได้ว่าอำนาจที่ได้รับมอบหมายจากกิจการมีความสัมพันธ์กับต้นทุนตัวแทน โดยมีสมมติฐานการวิจัยว่า

ปัจจัยด้านอำนาจที่คณะกรรมการตรวจสอบได้รับจากองค์กร มีความสัมพันธ์กับต้นทุนตัวแทน

ปัจจัยด้านความเป็นอิสระของคณะกรรมการตรวจสอบ

ความเป็นอิสระเป็นปัจจัยสำคัญในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ เนื่องจากหัวใจสำคัญของการกำหนดให้มีคณะกรรมการตรวจสอบก็เพื่อต้องการได้บุคคลที่มีความเป็นกลาง ไม่มีส่วนได้เสียกับผลประโยชน์ใดใดในกิจการ เข้ามาทำหน้าที่ดูแลไม่ให้เกิดความขัดแย้งทางผลประโยชน์ จึงอาจกล่าวได้ว่าความเป็นอิสระมีความสัมพันธ์กับต้นทุนตัวแทน โดยมีสมมติฐานการวิจัยว่า

ปัจจัยด้านความเป็นอิสระของคณะกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์กับต้นทุนตัวแทน

ปัจจัยจากการได้รับทรัพยากรที่เพียงพอต่อการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ

คณะกรรมการตรวจสอบจำเป็นต้องได้รับทรัพยากรที่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน ตัวอย่างของทรัพยากรที่สำคัญได้แก่ บุคลากรฝ่ายตรวจสอบภายในของกิจการ เพราะเพียงลำพังคณะกรรมการตรวจสอบอาจไม่มีเวลาเพียงพอในการเข้าไปลงรายละเอียดของงานตรวจสอบภายในทั้งหมดของกิจการ ดังนั้นการมีฝ่ายตรวจสอบภายใน มีบุคลากรที่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน ย่อมสามารถป้องกันการเกิดทุจริต สอดส่องดูแลไม่ให้เกิดปัญหาความขัดแย้งทางผลประโยชน์ได้ โดยมีสมมติฐานการวิจัยว่า

ปัจจัยจากการได้รับทรัพยากรที่เพียงพอต่อการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์กับต้นทุนตัวแทน

ปัจจัยด้านความสะอาดจากการใช้ประกาศ ข้อกำหนด หรือแนวปฏิบัติที่ดีจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ

แนวปฏิบัติที่ดีจากหน่วยงานกำกับดูแลที่เกี่ยวข้องกับคณะกรรมการตรวจสอบที่ได้กำหนดแนวทางการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบในการดูแลปัญหาความขัดแย้งทางผลประโยชน์ทำให้คณะกรรมการตรวจสอบได้รับความสะอาดในการวางแผนการทำงานเกี่ยวกับการจัดการปัญหาความขัดแย้งดังกล่าว ซึ่งการจัดการกับปัญหาความขัดแย้งทางผลประโยชน์เป็นเหมือนการจัดการปัญหาต้นทุนตัวแทนเช่นกัน จึงอาจกล่าวได้ว่าความสะอาดจากการใช้ประกาศ ข้อกำหนด หรือแนวปฏิบัติที่ดีจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีความสัมพันธ์กับต้นทุนตัวแทน โดยมีสมมติฐานการวิจัยว่า

ปัจจัยด้านความสะอาดจากการใช้ประกาศ ข้อกำหนด หรือแนวปฏิบัติที่ดีจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์กับต้นทุนตัวแทน

การวัดค่าปัจจัยสนับสนุนการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ พิจารณาจากคะแนนเฉลี่ยการตอบข้อคำถามของแต่ละกลุ่มปัจจัยซึ่งประกอบด้วย 4 กลุ่มปัจจัย ดังนั้นจึงมีคะแนนเฉลี่ย 4 ค่าจาก 4 กลุ่มปัจจัยและเพื่อให้เกิดความชัดเจนความสัมพันธ์ระหว่างต้นทุนตัวแทนกับปัจจัยสนับสนุนการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบว่ามีความสัมพันธ์กับปัจจัยใดบ้างจึงจับคู่การทดสอบระหว่างต้นทุนตัวแทนแต่ละตัวกับค่าเฉลี่ยของแต่ละกลุ่มปัจจัย จึงมีสมมติฐานย่อย 16 (4x4) สมมติฐานตามตารางที่ 7

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 7: การจับคู่ทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างต้นทุนตัวแทนกับปัจจัยสนับสนุนการปฏิบัติงาน
ของคณะกรรมการตรวจสอบ

ปัจจัยสนับสนุนการปฏิบัติงาน ของคณะกรรมการตรวจสอบ	ต้นทุนตัวแทน			
	ขนาด	ความเสี่ยงทาง การเงิน	สัดส่วนการถือหุ้นของ ผู้บริหารและผู้มีอำนาจ ควบคุมบริษัท	สัดส่วนของจำนวน กรรมการที่ไม่ได้เป็น ผู้บริหารต่อจำนวน คณะกรรมการบริษัท
ปัจจัยด้านอำนาจที่คณะกรรมการ ตรวจสอบได้รับจากองค์กร	H ₃₃	H ₃₇	H ₄₁	H ₄₅
ปัจจัยด้านความเป็นอิสระของ คณะกรรมการตรวจสอบ	H ₃₄	H ₃₈	H ₄₂	H ₄₆
ปัจจัยจากการได้รับทรัพยากรที่ เพียงพอต่อการปฏิบัติงานของ คณะกรรมการตรวจสอบ	H ₃₅	H ₃₉	H ₄₃	H ₄₇
ปัจจัยด้านความสะดวจากการใช้ ประกาศ ข้อกำหนด หรือแนวปฏิบัติที่ ดีที่จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาเป็น แนวทางในการปฏิบัติงานของ คณะกรรมการตรวจสอบ	H ₃₆	H ₄₀	H ₄₄	H ₄₈

ขนาด

H₃₃: ขนาดของกิจการมีความสัมพันธ์กับปัจจัยด้านอำนาจที่คณะกรรมการตรวจสอบ
ได้รับจากองค์กร

H₃₄: ขนาดของกิจการมีความสัมพันธ์กับปัจจัยด้านความเป็นอิสระของคณะกรรมการ
ตรวจสอบ

H₃₅: ขนาดของกิจการมีความสัมพันธ์กับปัจจัยจากการได้รับทรัพยากรที่เพียงพอต่อการ
ปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ

H₃₆: ขนาดของกิจการมีความสัมพันธ์กับปัจจัยด้านความสะดวจากการใช้ประกาศ
ข้อกำหนดหรือแนวปฏิบัติที่ดีที่จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานของ
คณะกรรมการตรวจสอบ

ความเสี่ยงทางการเงิน

H₃₇: ความเสี่ยงทางการเงินของกิจการมีความสัมพันธ์กับปัจจัยด้านอำนาจที่คณะกรรมการตรวจสอบได้รับจากองค์กร

H₃₈: ความเสี่ยงทางการเงินของกิจการมีความสัมพันธ์กับปัจจัยด้านความเป็นอิสระของคณะกรรมการตรวจสอบ

H₃₉: ความเสี่ยงทางการเงินของกิจการมีความสัมพันธ์กับปัจจัยจากการได้รับทรัพยากรที่เพียงพอต่อการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ

H₄₀: ความเสี่ยงทางการเงินของกิจการมีความสัมพันธ์กับปัจจัยด้านความสะดวกจากการใช้ประกาศข้อกำหนดหรือแนวปฏิบัติที่ดีที่จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ

สัดส่วนการถือหุ้นของผู้บริหารและผู้มีอำนาจควบคุมบริษัท

H₄₁: สัดส่วนการถือหุ้นของผู้บริหารและผู้มีอำนาจควบคุมบริษัทมีความสัมพันธ์กับปัจจัยด้านอำนาจที่คณะกรรมการตรวจสอบได้รับจากองค์กร

H₄₂: สัดส่วนการถือหุ้นของผู้บริหารและผู้มีอำนาจควบคุมบริษัทมีความสัมพันธ์กับปัจจัยด้านความเป็นอิสระของคณะกรรมการตรวจสอบ

H₄₃: สัดส่วนการถือหุ้นของผู้บริหารและผู้มีอำนาจควบคุมบริษัทมีความสัมพันธ์กับปัจจัยจากการได้รับทรัพยากรที่เพียงพอต่อการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ

H₄₄: สัดส่วนการถือหุ้นของผู้บริหารและผู้มีอำนาจควบคุมบริษัทมีความสัมพันธ์กับปัจจัยด้านความสะดวกจากการใช้ประกาศ ข้อกำหนด หรือแนวปฏิบัติที่ดีจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ

สัดส่วนของจำนวนกรรมการที่ไม่ได้เป็นผู้บริหารต่อจำนวนคณะกรรมการบริษัท

H₄₅: สัดส่วนของจำนวนกรรมการที่ไม่ได้เป็นผู้บริหารต่อจำนวนคณะกรรมการบริษัทมีความสัมพันธ์กับปัจจัยด้านอำนาจที่คณะกรรมการตรวจสอบได้รับจากองค์กร

H₄₆: สัดส่วนของจำนวนกรรมการที่ไม่ได้เป็นผู้บริหารต่อจำนวนคณะกรรมการบริษัทมีความสัมพันธ์กับปัจจัยด้านความเป็นอิสระของคณะกรรมการตรวจสอบ

H₄₇: สัดส่วนของจำนวนกรรมการที่ไม่ได้เป็นผู้บริหารต่อจำนวนคณะกรรมการบริษัทมีความสัมพันธ์กับปัจจัยจากการได้รับทรัพยากรที่เพียงพอต่อการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ

H₄₈: สัดส่วนของจำนวนกรรมการที่ไม่ได้เป็นผู้บริหารต่อจำนวนคณะกรรมการบริษัทมีความสัมพันธ์กับปัจจัยด้านความสะดวกจากการใช้ประกาศ ข้อกำหนด หรือแนวปฏิบัติที่ดีจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ

จากกรอบแนวคิดการวิจัยที่มุ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างต้นทุนตัวแทนกับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบและ กับปัจจัยสนับสนุนการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ จึงทำการศึกษานแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับต้นทุนตัวแทน คณะกรรมการตรวจสอบ ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าว จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า มีความสอดคล้องกันระหว่างแนวคิดการลดต้นทุนตัวแทนกับแนวคิดเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจสอบ อีกทั้งงานวิจัยในต่างประเทศก็พบว่าต้นทุนตัวแทนมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบเช่นกัน สำหรับประเด็นความสัมพันธ์ระหว่างต้นทุนตัวแทนกับปัจจัยสนับสนุนการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบยังไม่มีการศึกษาเท่าใดนัก อย่างไรก็ตามการศึกษาคั้งนี้มีระเบียบวิธีวิจัยซึ่งนำเสนอในบทที่ 3

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

จากวัตถุประสงค์การวิจัย กรอบแนวคิดการวิจัย และการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการพัฒนาสมมติฐานซึ่งได้นำเสนอในบทที่ 1 และ 2 บทนี้เป็นการกล่าวถึงระเบียบวิธีวิจัย มีเนื้อหาเกี่ยวกับประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

เนื่องจากประเด็นการวิจัยครั้งนี้เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ การสอบถามความคิดเห็นจากคณะกรรมการตรวจสอบโดยตรงจะส่งผลให้ได้ข้อมูลที่ใกล้เคียงสภาพความเป็นจริง จึงได้จัดส่งแบบสอบถามไปยังคณะกรรมการตรวจสอบของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เนื่องจากกลุ่มดังกล่าวเป็นกลุ่มคณะกรรมการตรวจสอบที่มีจำนวนเพียงพอแก่การวิจัย มีการเปิดเผยรายชื่อต่อสาธารณชนทำให้สะดวกแก่การติดต่อและติดตามการตอบกลับแบบสอบถาม สามารถสรุปการเลือกตัวอย่างได้ดังนี้

ประชากร คณะกรรมการตรวจสอบที่มีอยู่ในองค์การต่าง ๆ ทั้งหมดในประเทศไทย

กลุ่มตัวอย่าง คณะกรรมการตรวจสอบของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

วิธีการเลือกตัวอย่าง ใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Method)

จำนวนบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยรวม 439 บริษัท⁴

⁴ บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ ณ วันที่ 31 สิงหาคม 2547

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือการวิจัย มีวิธีการสร้างและพัฒนาดังต่อไปนี้

1. จัดทำกรอบแนวคิดการวิจัยซึ่งได้จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยรวบรวมประเด็นและข้อคำถามที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ เพื่อไปดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกรรมการตรวจสอบจำนวน 4 ท่าน จาก 4 สาขาวิชาชีพคือนักวิชาการ ผู้สอบบัญชี ผู้ตรวจสอบภายใน และผู้เชี่ยวชาญทางด้านภาษีอากร โดยมีวัตถุประสงค์การสัมภาษณ์เพื่อสอบถามความสมเหตุสมผลของกรอบแนวคิดการวิจัย และลักษณะคำถามของแบบสอบถาม

2. นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาใช้ออกแบบแบบสอบถามและจัดทำแบบสอบถามเพื่อเป็นเครื่องมือการวิจัย โดยจัดทำแบบสอบถามให้อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิสอบทานเนื้อหาและความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์การศึกษากับรายละเอียดของข้อคำถามที่ระบุในแบบสอบถาม

3. จัดทดสอบแบบสอบถามก่อนนำออกใช้ (Pre-test) กับกรรมการตรวจสอบ และเลขานุการคณะกรรมการตรวจสอบ เพื่อนำคำแนะนำที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถาม

4. ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถาม

5. นำแบบสอบถามฉบับที่ได้มีการแก้ไขปรับปรุงแล้วไปขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อทำการสอบทานแบบสอบถามอีกครั้ง

6. จัดพิมพ์ และส่งแบบสอบถามให้แก่คณะกรรมการตรวจสอบที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทางไปรษณีย์ พร้อมแนบซองติดแสตมป์ที่จำหน่ายซองถึงผู้วิจัยเพื่อความสะดวกในการส่งกลับ

7. จัดทำคู่มือลงรหัส และติดตามการตอบกลับของแบบสอบถาม

มาตรวัดที่ใช้ในแบบสอบถาม

แบบสอบถามส่วนที่ 3 และ 4 มีการใช้มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ในการตอบคำถาม มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

แบบสอบถามส่วนที่ 3 ใช้มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ เพื่อสอบถามคณะกรรมการตรวจสอบว่าสภาพความเป็นจริงของบริษัทและกรรมการตรวจสอบตรงกับข้อความต่าง ๆ ที่ระบุในแบบสอบถามในระดับใด โดยกำหนดความหมายของมาตราส่วนประมาณค่าดังนี้

1	=	ไม่จริงอย่างยิ่ง
2	=	ไม่จริง
3	=	ไม่แน่ใจ

4 = จริง

5 = จริงอย่างยิ่ง

แบบสอบถามส่วนนี้สอบถามเกี่ยวกับปัจจัยสนับสนุนการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ ประกอบด้วยข้อคำถามต่อไปนี้

ปัจจัยด้านอำนาจที่คณะกรรมการตรวจสอบได้รับจากองค์กร
1. กฎบัตรหรือ คู่มือปฏิบัติงานหรือ ข้อบังคับของคณะกรรมการตรวจสอบ กำหนดบทบาทหน้าที่สอดคล้องกับแนวทางปฏิบัติที่ดีของคณะกรรมการตรวจสอบ
2. กฎบัตรหรือ คู่มือปฏิบัติงานหรือ ข้อบังคับของคณะกรรมการตรวจสอบ ให้อำนาจที่พอเพียงต่อการปฏิบัติงานให้บรรลุผลสำเร็จ
3. กรรมการตรวจสอบมีส่วนร่วมในการทบทวนกฎบัตรหรือ คู่มือปฏิบัติงานหรือ ข้อบังคับของคณะกรรมการตรวจสอบ
4. กรรมการตรวจสอบมีส่วนร่วมในการสนับสนุนงบประมาณและอัตรากำลังคนของหน่วยงานตรวจสอบภายใน
ปัจจัยด้านความเป็นอิสระของคณะกรรมการตรวจสอบ
1. กรรมการตรวจสอบสามารถแสดงความเห็นหรือ รายงานผลการปฏิบัติงานได้อย่างอิสระ
2. กรรมการตรวจสอบสามารถเข้าถึงสารสนเทศที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงาน
3. หน่วยงานตรวจสอบภายในสามารถรายงานตรงต่อกรรมการตรวจสอบ
ปัจจัยจากการได้รับทรัพยากรที่เพียงพอต่อการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ
1. กรรมการตรวจสอบได้รับสารสนเทศที่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน
2. บริษัทมีมาตรการป้องกันหรือ จัดการกับปัญหาการขาดแคลนบุคลากรด้านตรวจสอบภายในเพื่อให้นักการตรวจสอบภายในของบริษัทมีความเพียงพออยู่เสมอ
3. บริษัทมีการสนับสนุนให้กรรมการตรวจสอบมีการพัฒนาความรู้ด้วยการไปอบรม หรือแสวงหาความรู้ให้ทันสมัยอยู่เสมอ
4. กรณีกรรมการตรวจสอบต้องการสอบถามความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญอื่นหรือ ผู้ประกอบวิชาชีพอิสระ บริษัทเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายดังกล่าว
ปัจจัยด้านความสะดวกจากการใช้ประกาศ ข้อกำหนด หรือแนวปฏิบัติที่ดีจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ
1. การมีแนวทางปฏิบัติที่ดีของคณะกรรมการตรวจสอบซึ่งออกโดยตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยช่วยให้กรรมการตรวจสอบปฏิบัติงานได้สะดวกขึ้น
2. การมีข้อพึงปฏิบัติสำหรับกรรมการบริษัทจดทะเบียนซึ่งออกโดยตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยช่วยให้กรรมการตรวจสอบปฏิบัติงานได้สะดวกขึ้น
3. การมีประกาศเรื่องการเปิดเผยข้อมูลและการปฏิบัติการของบริษัทจดทะเบียนในรายการที่เกี่ยวข้องกัน พ.ศ. 2546 ซึ่งออกโดยตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยช่วยให้กรรมการตรวจสอบปฏิบัติงานได้สะดวกขึ้น

สำหรับแบบสอบถามส่วนที่ 4 ใช้มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ เพื่อสอบถาม คณะกรรมการตรวจสอบว่าสภาพความเป็นจริงคณะกรรมการตรวจสอบของบริษัทมีระดับการ ปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ ในระดับใด โดยกำหนดความหมายของมาตราส่วนประมาณค่าดังนี้

- 1 = น้อยที่สุด
 2 = น้อย
 3 = ไม่น่าใจ
 4 = มาก
 5 = มากที่สุด

ช่องคำตอบของแบบสอบถามส่วนนี้ได้มีการเพิ่มช่อง “ไม่ได้ปฏิบัติ” สำหรับกรณีที่ คณะกรรมการตรวจสอบไม่ได้ปฏิบัติงานในข้อคำถามนั้น ๆ และ ช่อง “ไม่มีเหตุการณ์ดังกล่าว” สำหรับกรณีที่บริษัทไม่มีเหตุการณ์ หรือรายการในข้อคำถามนั้น ๆ อย่างไรก็ตามในการประมวล ผลการวิจัยจะไม่นำคะแนนทั้งสองช่องดังกล่าวมารวมคำนวณ เนื่องจากรายการคำถามที่นำมา ถามนั้นมีวัตถุประสงค์เพื่อทราบถึงระดับการปฏิบัติงาน การที่ผู้ตอบไม่ได้ปฏิบัติงาน หรือบริษัทไม่ มีเหตุการณ์ดังกล่าวย่อมไม่สมควรนำมารวมคำนวณ

ข้อคำถามของแบบสอบถามส่วนนี้สอบถามเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ ตรวจสอบอ้างอิงตามแนวทางปฏิบัติที่ดีของคณะกรรมการตรวจสอบซึ่งออกโดยตลาดหลักทรัพย์ แห่งประเทศไทยประกอบด้วยข้อคำถามต่อไปนี้

การดูแลกระบวนการจัดทำงบการเงิน
1. มีการพิจารณาความเหมาะสมของนโยบายการบัญชีที่บริษัทใช้ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีที่ สำคัญ
2. มีการสอบทานความเหมาะสมของการใช้ดุลยพินิจของผู้บริหารเช่น ประมาณการทางการบัญชี
3. มีการสอบทานรายการปรับปรุงอันเป็นสาระสำคัญในแต่ละงวดบัญชี
4. มีการสอบทานงบการเงินรายไตรมาส
การสอบทานระบบการควบคุมภายใน
1. มีการสอบทานระบบการควบคุมภายในทางบัญชี หรือการเงินที่ใช้ภายในบริษัทให้มีความน่าเชื่อถือและ เข้มงวดมากขึ้น
2. มีการติดตามข้อเสนอนแนะหรือ จุดอ่อนของระบบการควบคุมภายในที่ฝ่ายตรวจสอบภายในเสนอต่อฝ่าย จัดการให้ได้รับการนำไปปรับปรุงแก้ไข
การตรวจสอบภายใน
1. มีการสอบทานขอบเขตและแผนการตรวจสอบภายใน เพื่อให้มั่นใจว่าครอบคลุมจุดที่ควรตรวจสอบ และช่วย ให้การตรวจสอบบรรลุเป้าหมาย

2. แผนการตรวจสอบมีความสอดคล้องกับผลการประเมินความเสี่ยง
3. มีการกำกับดูแลให้ฝ่ายจัดการมีการบริหารความเสี่ยงอย่างเป็นระบบ
การดูแลให้บริษัทปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
1. มีการหารือร่วมกับฝ่ายกฎหมายของบริษัทเกี่ยวกับรายการฟ้องร้องหรือ คดีความที่เป็นภาระผูกพันของบริษัท
2. มีการสอบทานการปฏิบัติของบริษัทให้เป็นไปตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจของบริษัท
3. มีการสอดส่องดูแลให้ฝ่ายบริหารทำตามหน้าที่ หรือนโยบายที่คณะกรรมการบริษัทกำหนดไว้
การสอบบัญชี
1. มีส่วนร่วมพิจารณาคัดเลือกผู้สอบบัญชี
2. มีส่วนร่วมในการพิจารณาค่าตอบแทนผู้สอบบัญชี
3. มีการพิจารณาถึงประสิทธิผลของบุคคลที่ได้รับมอบหมายให้ทำการตรวจสอบบัญชีของบริษัท
พิจารณาการเปิดเผยข้อมูลกรณีเกิดรายการเกี่ยวโยงหรือรายการที่อาจมีความขัดแย้งทางผลประโยชน์
1. กรรมการตรวจสอบทราบ หรือมีช่องทางในการรับรู้ว่ามีใครเป็นบุคคลที่เกี่ยวข้องกับบริษัท และรายการใดเป็นรายการที่เกี่ยวข้องกัน
2. มีการสอบทานการขออนุมัติเข้าทำรายการเกี่ยวโยงกัน
3. มีการสอบทานว่ารายการเกี่ยวโยงกันที่เข้าตามเงื่อนไขการเปิดเผยตามประกาศเรื่องการเปิดเผยข้อมูลฯ ได้รับการเปิดเผยไว้อย่างครบถ้วน
การจัดทำรายงานคณะกรรมการตรวจสอบ
1. ในรายงานคณะกรรมการตรวจสอบมีการเปิดเผยความเห็นเกี่ยวกับกระบวนการจัดทำและการเปิดเผยข้อมูลในรายงานทางการเงินของบริษัท
2. ในรายงานคณะกรรมการตรวจสอบมีการเปิดเผยความเห็นเกี่ยวกับความเพียงพอของระบบการควบคุมภายในของบริษัท
3. ในรายงานคณะกรรมการตรวจสอบมีการเปิดเผยเกี่ยวกับเหตุผลที่เชื่อว่าผู้สอบบัญชีของบริษัทเหมาะสมที่จะได้รับการแต่งตั้งต่อไปอีกวาระ
การปฏิบัติงานเกี่ยวเนื่องของกรรมการตรวจสอบ
1. มีการพิจารณาข้อมูลที่ปรากฏในบทรายงานและการวิเคราะห์ของฝ่ายบริหารและสารสนเทศอื่นใดที่ปรากฏในรายงานประจำปีถึงความสอดคล้องกับสารสนเทศที่ปรากฏในงบการเงิน
2. ในที่ประชุมกรรมการบริษัท กรรมการตรวจสอบมีการขอคำอธิบายจากฝ่ายจัดการเกี่ยวกับผลแตกต่างที่สำคัญ ๆ ในงบการเงินระหว่างปีปัจจุบันกับปีก่อน ๆ
3. มีการทบทวนยอดการตั้งค่าใช้จ่ายค้างจ่ายทางบัญชี การตั้งสำรองหรือ ประมาณการที่มีอยู่โดยฝ่ายจัดการ และเนื้อหาสำคัญที่มีผลกระทบต่ออย่างมีนัยสำคัญต่องบการเงิน

การนำเสนอผลการคำนวณค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การบรรยายลักษณะการตอบแบบสอบถามส่วนที่ 3 และ ส่วนที่ 4 เกณฑ์เทียบระดับความคิดเห็นในแต่ละกลุ่มคำถาม มีวิธีคำนวณหาความกว้างอันตรภาคชั้นตามระดับความคิดเห็นดังต่อไปนี้

$$\text{ความกว้างอันตรภาคชั้น} = \frac{\text{ค่าสูงสุด} - \text{ค่าต่ำสุด}}{\text{มาตราส่วนประมาณค่า}}$$

$$\text{แทนค่า} \quad \frac{5-1}{5} = 0.8$$

จากค่าที่คำนวณได้ นำมาจัดเป็นเกณฑ์เทียบระดับความคิดเห็น ได้ดังนี้

ค่าเฉลี่ยเลขคณิตมีค่าตั้งแต่

4.24 – 5.00 หมายถึง กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่าคณะกรรมการตรวจสอบของบริษัทมีระดับการปฏิบัติงานข้อดังกล่าว**มากที่สุด**

3.43 – 4.23 หมายถึง กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่าคณะกรรมการตรวจสอบของบริษัทมีระดับการปฏิบัติงานข้อดังกล่าว**มาก**

2.62 – 3.42 หมายถึง กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่าคณะกรรมการตรวจสอบของบริษัทมีระดับการปฏิบัติงานข้อดังกล่าว**ปานกลาง**

1.81 – 2.61 หมายถึง กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่าคณะกรรมการตรวจสอบของบริษัทมีระดับการปฏิบัติงานข้อดังกล่าว**น้อย**

1.00 – 1.80 หมายถึง กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่าคณะกรรมการตรวจสอบของบริษัทมีระดับการปฏิบัติงานข้อดังกล่าว**น้อยที่สุด**

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้แบ่งการเก็บรวบรวมข้อมูลออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 การเก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม

การวิจัยครั้งนี้ทำการสุ่มรายชื่อกรรมการตรวจสอบบริษัทละ 1 ท่านให้เป็นตัวแทนของคณะกรรมการตรวจสอบเพื่อการตอบแบบสอบถาม ในการจัดส่งแบบสอบถามได้แนบหนังสือขอความร่วมมือจากภาควิชาการบัญชีและแนบซองเปล่าติดแสตมป์จำหน่ายซองถึงผู้วิจัยโดยตรงเพื่อ

ความสะดวกในการตอบกลับ จำนวนแบบสอบถามที่จัดส่งทั้งหมด 439 ฉบับ หลังจากนั้นมีการจัดส่งจดหมาย โทรศัพท์และโทรสารติดตามการตอบกลับแบบสอบถาม และมีการส่งแบบสอบถามเข้าไปถึงกลุ่มตัวอย่างที่ยังไม่ได้ตอบกลับ จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับการตอบกลับมีจำนวน 110 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 25 ของจำนวนแบบสอบถามที่จัดส่งออกไป อย่างไรก็ตามเมื่อตรวจสอบแบบสอบถามที่ได้กลับมา คัดกรองแบบสอบถามที่มีข้อมูลครบถ้วนสามารถนำมาทดสอบสมมติฐานการวิจัยได้จำนวน 83 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 18.90 ของแบบสอบถามที่ส่งออกไป

ส่วนที่ 2 การเก็บข้อมูลจากรายงานการเงิน

ตัวแปรด้านต้นทุนตัวแทน เก็บข้อมูลจากรายงานการเงินโดยมีตัวแปรต้นทุนตัวแทนที่ใช้ในการศึกษาตามที่สรุปไว้ในตารางที่ 8

ตารางที่ 8: ตัวแปรต้นทุนตัวแทนที่ใช้ในการวิจัย

สัญลักษณ์ที่ใช้	ตัวแปร	ตัววัดค่า
SIZE	ขนาด	มูลค่าสินทรัพย์รวม ณ วันสิ้นปี 2546
LEV	ความเสี่ยงทางการเงิน (Leverage)	อัตราส่วนหนี้สินระยะยาวต่อสินทรัพย์รวม
MG_OWN	สัดส่วนการถือหุ้นของผู้บริหารและผู้มีอำนาจควบคุมบริษัท	สัดส่วนการถือหุ้นของผู้บริหารและผู้มีอำนาจควบคุมบริษัท
NOEXDIR	สัดส่วนของจำนวนกรรมการที่ไม่ได้เป็นผู้บริหารต่อจำนวนคณะกรรมการบริษัททั้งหมด	สัดส่วนของจำนวนกรรมการที่ไม่ได้เป็นผู้บริหารต่อจำนวนคณะกรรมการบริษัททั้งหมด

แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา

ข้อมูลปฐมภูมิ

เก็บข้อมูลจากการตอบคำถามในแบบสอบถามของคณะกรรมการตรวจสอบ

ข้อมูลทุติยภูมิ

ศึกษารายงานการวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับคณะกรรมการตรวจสอบและต้นทุนตัวแทน สำหรับข้อมูลเกี่ยวกับคณะกรรมการตรวจสอบ และข้อมูลทางการเงินของแต่ละบริษัท ข้อมูลได้จากหนังสือสรุปข้อสารสนเทศบริษัทจดทะเบียน 2546 ซึ่งจัดทำโดยตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ข้อมูลที่เผยแพร่ในเว็บไซต์ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (www.set.or.th) และเว็บไซต์ของคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (www.sec.or.th)

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมสำเร็จรูป (SPSS Statistical Package for the Social Science) ซึ่งมีรายละเอียดการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

การวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา วิเคราะห์ข้อมูลด้วยตารางแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่ากลาง และแผนภูมิรูปภาพเพื่อบรรยายข้อมูลทั่วไปซึ่งประกอบด้วยข้อมูลทั่วไปของบริษัทและข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

การตอบคำถามและทดสอบสมมติฐานการวิจัยที่แสดงไว้ในบทที่ 2 มีรายละเอียดการทดสอบจำแนกตามวัตถุประสงค์การวิจัยดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์การวิจัยที่ 1 เพื่อศึกษาการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบตามแนวปฏิบัติที่ดีของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ตัววัดค่า คือ คะแนนค่าเฉลี่ยของแต่ละกลุ่มงาน

ค่าสถิติที่ใช้ คือ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต

สมมติฐานที่ใช้ในการทดสอบ คือ ไม่มี

วัตถุประสงค์การวิจัยที่ 2 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างต้นทุนตัวแทนกับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ

ค่าสถิติที่ใช้ คือ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของ Pearson

สมมติฐานที่ใช้ในการทดสอบ แบ่งเป็น 4 กลุ่มย่อยตามตัวแปรต้นตัวแทนทั้ง 4 ตัวแปร ต้นทุนตัวแทนแต่ละตัวแปรจับคู่ทดสอบกับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบซึ่ง มีด้วยกัน 8 กลุ่มงาน จึงมีสมมติฐานย่อยจำแนกตามต้นทุนตัวแทนดังต่อไปนี้

ขนาด

H_1 : ขนาดของกิจการมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบด้านการดูแลกระบวนการจัดทำทางการเงิน

H_2 : ขนาดของกิจการมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบด้านการสอบทานระบบการควบคุมภายใน

H_3 : ขนาดของกิจการมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบด้านการตรวจสอบภายใน

H_4 : ขนาดของกิจการมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบด้านการดูแลให้บริษัทปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

H_5 : ขนาดของกิจการมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบด้านการสอบบัญชี

H_6 : ขนาดของกิจการมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบด้านการพิจารณาการเปิดเผยข้อมูลกรณีเกิดรายการเกี่ยวโยงหรือรายการที่อาจมีความขัดแย้งทางผลประโยชน์

H_7 : ขนาดของกิจการมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบการจัดทำรายงานคณะกรรมการตรวจสอบ

H_8 : ขนาดของกิจการมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบงานเกี่ยวเนื่องของกรรมการตรวจสอบ

ความเสี่ยงทางการเงิน

H_9 : ความเสี่ยงทางการเงินของกิจการมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบด้านการดูแลกระบวนการจัดทำทางการเงิน

H_{10} : ความเสี่ยงทางการเงินของกิจการมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบด้านการสอบทานระบบการควบคุมภายใน

H_{11} : ความเสี่ยงทางการเงินของกิจการมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบด้านการตรวจสอบภายใน

H₁₂: ความเสี่ยงทางการเงินของกิจการมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบด้านการดูแลให้บริษัทปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

H₁₃: ความเสี่ยงทางการเงินของกิจการมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบด้านการสอบบัญชี

H₁₄: ความเสี่ยงทางการเงินของกิจการมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบด้านการพิจารณาการเปิดเผยข้อมูลกรณีเกิดรายการเกี่ยวโยงหรือรายการที่อาจมีความขัดแย้งทางผลประโยชน์

H₁₅: ความเสี่ยงทางการเงินของกิจการมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบด้านการจัดทำรายงานคณะกรรมการตรวจสอบ

H₁₆: ความเสี่ยงทางการเงินของกิจการมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบด้านงานเกี่ยวเนื่องของกรรมการตรวจสอบ

สัดส่วนการถือหุ้นของผู้บริหารและผู้มีอำนาจควบคุมบริษัท

H₁₇: สัดส่วนการถือหุ้นของผู้บริหารและผู้มีอำนาจควบคุมบริษัทมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบด้านการดูแลกระบวนการจัดทำงบการเงิน

H₁₈: สัดส่วนการถือหุ้นของผู้บริหารและผู้มีอำนาจควบคุมบริษัทมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบด้านการสอบทานระบบการควบคุมภายใน

H₁₉: สัดส่วนการถือหุ้นของผู้บริหารและผู้มีอำนาจควบคุมบริษัทมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบด้านการตรวจสอบภายใน

H₂₀: สัดส่วนการถือหุ้นของผู้บริหารและผู้มีอำนาจควบคุมบริษัทมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบด้านการดูแลให้บริษัทปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

H₂₁: สัดส่วนการถือหุ้นของผู้บริหารและผู้มีอำนาจควบคุมบริษัทมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบด้านการสอบบัญชี

H₂₂: สัดส่วนการถือหุ้นของผู้บริหารและผู้มีอำนาจควบคุมบริษัทมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบด้านการพิจารณาการเปิดเผยข้อมูลกรณีเกิดรายการเกี่ยวโยงหรือรายการที่อาจมีความขัดแย้งทางผลประโยชน์

H₂₃: สัดส่วนการถือหุ้นของผู้บริหารและผู้มีอำนาจควบคุมบริษัทมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบด้านการจัดทำรายงานคณะกรรมการตรวจสอบ

H₂₄: สัดส่วนการถือหุ้นของผู้บริหารและผู้มีอำนาจควบคุมบริษัทที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบด้านงานเกี่ยวเนื่องของกรรมการตรวจสอบ

สัดส่วนของจำนวนกรรมการที่ไม่ได้เป็นผู้บริหารต่อจำนวนคณะกรรมการบริษัท

H₂₅: สัดส่วนของจำนวนกรรมการที่ไม่ได้เป็นผู้บริหารต่อจำนวนคณะกรรมการบริษัทที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบด้านการดูแลกระบวนการจัดทำทางการเงิน

H₂₆: สัดส่วนของจำนวนกรรมการที่ไม่ได้เป็นผู้บริหารต่อจำนวนคณะกรรมการบริษัทที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบด้านการสอบทานระบบการควบคุมภายใน

H₂₇: สัดส่วนของจำนวนกรรมการที่ไม่ได้เป็นผู้บริหารต่อจำนวนคณะกรรมการบริษัทที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบด้านการตรวจสอบภายใน

H₂₈: สัดส่วนของจำนวนกรรมการที่ไม่ได้เป็นผู้บริหารต่อจำนวนคณะกรรมการบริษัทที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบด้านการดูแลให้บริษัทปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

H₂₉: สัดส่วนของจำนวนกรรมการที่ไม่ได้เป็นผู้บริหารต่อจำนวนคณะกรรมการบริษัทที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบด้านการสอบบัญชี

H₃₀: สัดส่วนของจำนวนกรรมการที่ไม่ได้เป็นผู้บริหารต่อจำนวนคณะกรรมการบริษัทที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบด้านการพิจารณาการเปิดเผยข้อมูลกรณีเกิดรายการเกี่ยวโยงหรือรายการที่อาจมีความขัดแย้งทางผลประโยชน์

H₃₁: สัดส่วนของจำนวนกรรมการที่ไม่ได้เป็นผู้บริหารต่อจำนวนคณะกรรมการบริษัทที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบด้านการจัดทำรายงานคณะกรรมการตรวจสอบ

H₃₂: สัดส่วนของจำนวนกรรมการที่ไม่ได้เป็นผู้บริหารต่อจำนวนคณะกรรมการบริษัทที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบด้านงานเกี่ยวเนื่องของกรรมการตรวจสอบ

วัตถุประสงค์การวิจัยที่ 3 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างต้นทุนตัวแทนกับปัจจัยสนับสนุนการทำงานของคณะกรรมการตรวจสอบ

ค่าสถิติที่ใช้ คือ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของ Pearson

สมมติฐานที่ใช้ในการทดสอบ แบ่งเป็น 4 กลุ่มย่อยตามตัวแปรต้นตัวแทนทั้ง 4 ตัวแปร

ต้นทุนตัวแทนแต่ละตัวแปรจับคู่ทดสอบกับปัจจัยสนับสนุนการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบซึ่งมีด้วยกัน 4 ปัจจัย จึงมีสมมติฐานย่อยจำแนกตามต้นทุนตัวแทนดังต่อไปนี้

ขนาด

H_{33} : ขนาดของกิจการมีความสัมพันธ์กับปัจจัยด้านอำนาจที่คณะกรรมการตรวจสอบได้รับจากองค์กร

H_{34} : ขนาดของกิจการมีความสัมพันธ์กับปัจจัยด้านความเป็นอิสระของคณะกรรมการตรวจสอบ

H_{35} : ขนาดของกิจการมีความสัมพันธ์กับปัจจัยจากการได้รับทรัพยากรที่เพียงพอต่อการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ

H_{36} : ขนาดของกิจการมีความสัมพันธ์กับปัจจัยด้านความสะดวกจากการใช้ประกาศข้อกำหนดหรือแนวปฏิบัติที่ดีที่จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ

ความเสี่ยงทางการเงิน

H_{37} : ความเสี่ยงทางการเงินของกิจการมีความสัมพันธ์กับปัจจัยด้านอำนาจที่คณะกรรมการตรวจสอบได้รับจากองค์กร

H_{38} : ความเสี่ยงทางการเงินของกิจการมีความสัมพันธ์กับปัจจัยด้านความเป็นอิสระของคณะกรรมการตรวจสอบ

H_{39} : ความเสี่ยงทางการเงินของกิจการมีความสัมพันธ์กับปัจจัยจากการได้รับทรัพยากรที่เพียงพอต่อการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ

H_{40} : ความเสี่ยงทางการเงินของกิจการมีความสัมพันธ์กับปัจจัยด้านความสะอาดจากการใช้ประกาศข้อกำหนดหรือแนวปฏิบัติที่ดีที่จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ

สัดส่วนการถือหุ้นของผู้บริหารและผู้มีอำนาจควบคุมบริษัท

H_{41} : สัดส่วนการถือหุ้นของผู้บริหารและผู้มีอำนาจควบคุมบริษัทมีความสัมพันธ์กับปัจจัยด้านอำนาจที่คณะกรรมการตรวจสอบได้รับจากองค์กร

H_{42} : สัดส่วนการถือหุ้นของผู้บริหารและผู้มีอำนาจควบคุมบริษัทมีความสัมพันธ์กับปัจจัยด้านความเป็นอิสระของคณะกรรมการตรวจสอบ

H_{43} : สัดส่วนการถือหุ้นของผู้บริหารและผู้มีอำนาจควบคุมบริษัทมีความสัมพันธ์กับปัจจัยจากการได้รับทรัพยากรที่เพียงพอต่อการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ

H_{44} : สัดส่วนการถือหุ้นของผู้บริหารและผู้มีอำนาจควบคุมบริษัทมีความสัมพันธ์กับปัจจัยด้านความสะอาดจากการใช้ประกาศ ข้อกำหนด หรือแนวปฏิบัติที่ดีจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ

สัดส่วนของจำนวนกรรมการที่ไม่ได้เป็นผู้บริหารต่อจำนวนคณะกรรมการบริษัท

H_{45} : สัดส่วนของจำนวนกรรมการที่ไม่ได้เป็นผู้บริหารต่อจำนวนคณะกรรมการบริษัทมีความสัมพันธ์กับปัจจัยด้านอำนาจที่คณะกรรมการตรวจสอบได้รับจากองค์กร

H_{46} : สัดส่วนของจำนวนกรรมการที่ไม่ได้เป็นผู้บริหารต่อจำนวนคณะกรรมการบริษัทมีความสัมพันธ์กับปัจจัยด้านความเป็นอิสระของคณะกรรมการตรวจสอบ

H_{47} : สัดส่วนของจำนวนกรรมการที่ไม่ได้เป็นผู้บริหารต่อจำนวนคณะกรรมการบริษัทมีความสัมพันธ์กับปัจจัยจากการได้รับทรัพยากรที่เพียงพอต่อการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ

H_{48} : สัดส่วนของจำนวนกรรมการที่ไม่ได้เป็นผู้บริหารต่อจำนวนคณะกรรมการบริษัทมีความสัมพันธ์กับปัจจัยด้านความสะอาดจากการใช้ประกาศ ข้อกำหนด หรือแนวปฏิบัติที่ดีจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ

โดยสรุป การวิจัยครั้งนี้เก็บข้อมูลจากงบการเงินของกิจการและจากแบบสอบถาม โดยส่งแบบสอบถามไปถึงคณะกรรมการตรวจสอบบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ฯ คำถามในแบบสอบถามประกอบด้วย ข้อมูลทั่วไปของบริษัท ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม การสอบถามการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ และปัจจัยสนับสนุนการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ ข้อมูลที่ได้จากการสอบถามการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบนำมาหาค่าเฉลี่ยเลขคณิตเพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยที่ 1 จากนั้นนำค่าเฉลี่ยดังกล่าวและค่าเฉลี่ยจากการตอบแบบสอบถามในส่วนของปัจจัยสนับสนุนการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบจับคู่ทดสอบกับข้อมูลในงบการเงินของแต่ละบริษัท (ตัวแปรต้นทุนตัวแทน) เพื่อดำเนินการทดสอบความสัมพันธ์ตามวัตถุประสงค์การวิจัยที่ 2 และ 3 โดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของ Pearson ในการทดสอบซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอในเนื้อหาบทที่ 4

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามและงบการเงินของบริษัทที่ตอบกลับแบบสอบถาม นำมาวิเคราะห์ข้อมูลตามการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้อธิบายไว้ในบทที่ 3 บทนี้เป็น การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 2 ส่วน ส่วนแรกเป็นการสรุปข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างและส่วนที่สองเป็นผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบสนองมติฐานการวิจัย

สรุปข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง

จากการสอบถามข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างเพื่อนำมาอธิบายลักษณะของกลุ่มตัวอย่างมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

การตอบกลับของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างเป็นบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ ณ วันที่ 31 สิงหาคม 2547 มีจำนวน 439 บริษัทตอบแบบสอบถามกลับมาทั้งสิ้น 110 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 25 สามารถจำแนกตามกลุ่มอุตสาหกรรมได้ 10 กลุ่มตามตารางที่ 9

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 9: อัตราการตอบกลับของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มอุตสาหกรรม	บริษัททั้งหมด		บริษัทที่ตอบกลับ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
A. เกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร	44	10	8	7
B. สินค้าอุปโภคบริโภค	36	8	8	7
C. ธุรกิจการเงิน	63	14	22	20
D. วัตถุดิบและสินค้าอุตสาหกรรม	42	10	8	7
E. อสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง	63	14	11	10
F. ทรัพยากร	14	3	6	5
G. บริการ	77	18	23	21
H. เทคโนโลยี	40	9	11	10
I. กิจกรรมที่อยู่ในแผนฟื้นฟูกิจการ	43	10	7	6
J. ธุรกิจขนาดกลาง (MAI)	17	4	6	5
รวม	439	100	110	100

จำนวนบริษัททั้งหมดในตลาดหลักทรัพย์ฯ จำแนกตามกลุ่มอุตสาหกรรมพบว่า อุตสาหกรรมที่มีจำนวนสูงสุด 3 อันดับแรกได้แก่ กลุ่มบริการจำนวน 77 บริษัท (ร้อยละ 18) อันดับที่สองมีสองกลุ่มคือกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง และกลุ่มธุรกิจการเงินจำนวน 63 บริษัท (ร้อยละ 14) อันดับที่สามคือกลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร จำนวน 44 บริษัท (ร้อยละ 10)

กลุ่มอุตสาหกรรมที่ตอบกลับสูงสุด 3 อันดับแรกได้แก่ กลุ่มบริการจำนวน 23 ฉบับ กลุ่มธุรกิจการเงิน จำนวน 22 ฉบับ และอันดับที่สามมี 2 กลุ่มได้แก่ กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง และกลุ่มเทคโนโลยี จำนวน 11 บริษัท

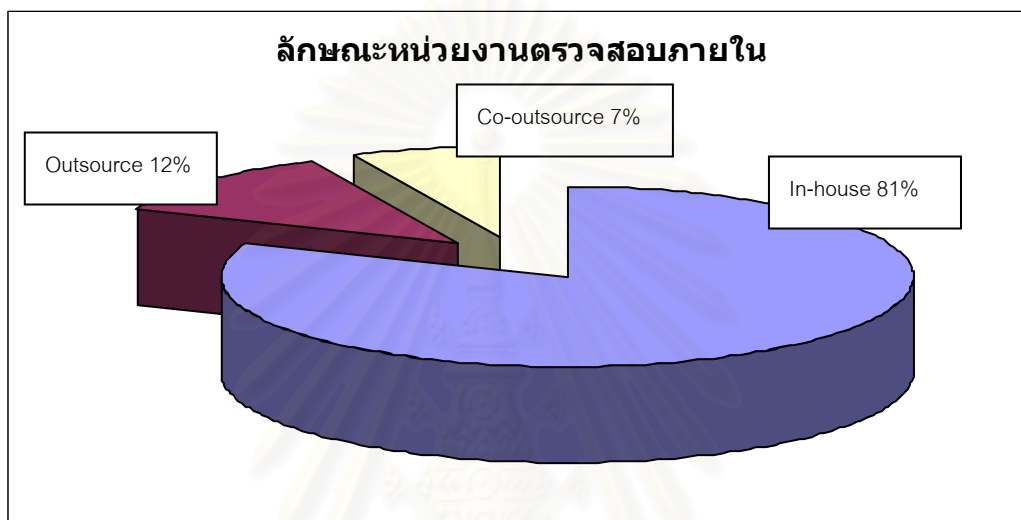
จำนวนบริษัทในกลุ่มกิจกรรมที่อยู่ในแผนฟื้นฟูกิจการจำนวน 7 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 6 ของบริษัทที่ตอบกลับทั้งหมด สำหรับกลุ่มอุตสาหกรรมที่ตอบกลับต่ำสุดได้แก่ กลุ่มอุตสาหกรรมทรัพยากร และกลุ่มธุรกิจขนาดกลาง จำนวน 6 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 5 รวมบริษัทที่ตอบกลับทั้งหมด 110 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 25 ของจำนวนบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ฯ

ลักษณะบริษัทของกลุ่มตัวอย่าง

เนื่องจากหน่วยงานตรวจสอบภายในและผู้สอบบัญชีภายนอกเป็นผู้มีส่วนสำคัญในการช่วยให้การปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบบรรลุมิติวัตถุประสงค์ แบบสอบถามจึงมีการสอบถามถึงลักษณะหน่วยงานตรวจสอบภายในและความเพียงพอของบุคลากรฝ่ายตรวจสอบภายในสรุปได้ตามรูปที่ 3 และ 4 ประเภทของสำนักงานสอบบัญชีสรุปได้ตามรูปที่ 5 อีกทั้งมีการ

สอบถามถึงการจัดทำกฎบัตรของคณะกรรมการตรวจสอบสรุปได้ตามรูปที่ 6 เนื่องจากกฎบัตรสามารถใช้เป็นแนวทางในการทำความเข้าใจบทบาท หน้าที่ในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบซึ่งจะช่วยให้คณะกรรมการตรวจสอบเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเองมากขึ้น

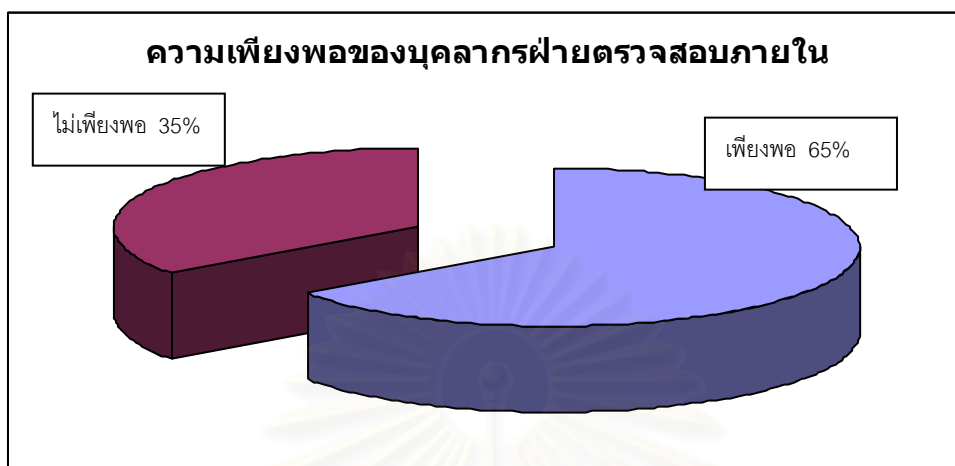
รูปที่ 3: ลักษณะหน่วยงานตรวจสอบภายใน

รูปที่ 3 ผลสำรวจพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีหน่วยงานตรวจสอบภายในเป็นของบริษัทเอง (In-house) ร้อยละ 81 มีการจ้างผู้ตรวจสอบภายในจากภายนอก (Outsource) ร้อยละ 12 มีการร่วมมือกันระหว่างฝ่ายตรวจสอบภายในกับผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางภายนอก (Co-outsource) ร้อยละ 7 จากตัวเลขดังกล่าว แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างได้ปฏิบัติตามข้อบังคับที่ทางตลาดหลักทรัพย์ กำหนดให้บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ จัดให้มีการตรวจสอบภายใน

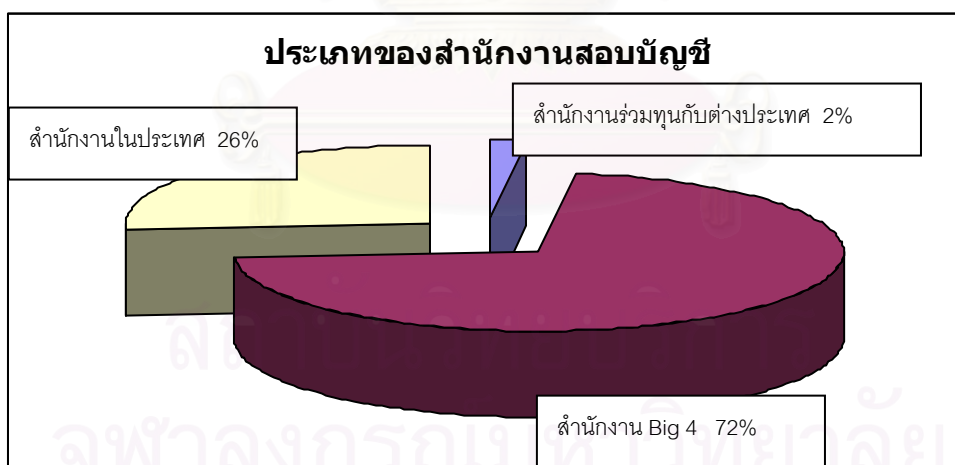
การมีฝ่ายตรวจสอบภายในเป็นของบริษัทเองหรือ การจ้างผู้ตรวจสอบภายในจากภายนอกไม่สามารถอ้างถึงประสิทธิภาพการทำงานได้ เพราะไม่ว่าจะมีฝ่ายตรวจสอบภายในเองหรือการจ้างผู้ตรวจสอบภายในจากภายนอกต่างก็มีข้อดีที่แตกต่างกัน ข้อดีของการมีฝ่ายตรวจสอบภายในเป็นของบริษัทอาจส่งผลให้มีความเข้าใจในระบบการควบคุมภายในของบริษัท จุดอ่อนของการควบคุมภายในที่ต้องให้ความระมัดระวังได้ดีกว่าการจ้างผู้ตรวจสอบภายในจากภายนอก ขณะที่การจ้างผู้ตรวจสอบภายในจากภายนอกอาจส่งผลดีในแง่ของความชำนาญ ความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง อีกทั้งยังขึ้นอยู่กับลักษณะของกิจการ สภาพการณ์ และความพร้อมของกิจการ ดังนั้นการวัดวัดความมีประสิทธิภาพงานด้านตรวจสอบภายในของบริษัทอาจมีการศึกษาในรายละเอียดในโอกาสต่อไป

รูปที่ 4: ความเพียงพอของบุคลากรฝ่ายตรวจสอบภายใน

รูปที่ 4 แสดงความเพียงพอของบุคลากรฝ่ายตรวจสอบภายใน กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 65 คิดว่าบุคลากรฝ่ายตรวจสอบภายในของบริษัทมีความเพียงพอและ ร้อยละ 35 คิดว่าบุคลากรฝ่ายตรวจสอบภายในไม่เพียงพอ

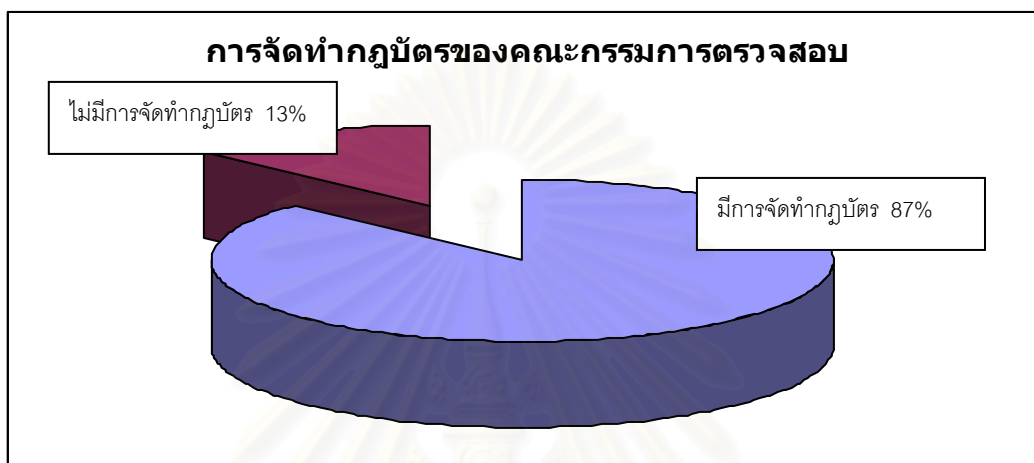
รูปที่ 5: ประเภทของสำนักงานสอบบัญชี

ผู้สอบบัญชีภายนอกได้รับการแต่งตั้งจากผู้ถือหุ้นเข้ามาทำหน้าที่แสดงความเห็นต่อการเงินที่ฝ่ายบริหารเป็นผู้จัดทำขึ้น ขณะที่แนวปฏิบัติที่ดีได้ระบุให้คณะกรรมการตรวจสอบมีหน้าที่เข้าร่วมพิจารณาคัดเลือก แต่งตั้ง และพิจารณาค่าสอบบัญชี ตลอดจนการดูแลให้ผู้สอบบัญชีภายนอกสามารถปฏิบัติงานได้อย่างอิสระ ปราศจากข้อจำกัดหรือแรงกดดันจากฝ่ายบริหาร จากรูปที่ 5 แสดงผลการสำรวจประเภทของสำนักงานสอบบัญชี พบว่ากลุ่มตัวอย่างร้อยละ 72 ใช้

บริการสอบบัญชีของสำนักงานสอบบัญชี Big4⁵ กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 26 ใช้บริการสำนักงานในประเทศ และร้อยละ 2 ใช้บริการสำนักงานร่วมกับต่างประเทศ

รูปที่ 6: การจัดทำกฎบัตรของคณะกรรมการตรวจสอบ

แนวปฏิบัติที่ดีของคณะกรรมการตรวจสอบให้ข้อเสนอแนะว่าควรมีการจัดทำกฎบัตรของคณะกรรมการตรวจสอบ เพื่อเป็นแนวทางในการทำงานของคณะกรรมการตรวจสอบของบริษัท

รูปที่ 6 แสดงผลการสำรวจการจัดทำกฎบัตรพบว่า จำนวนบริษัทร้อยละ 87 มีการจัดทำกฎบัตรของคณะกรรมการตรวจสอบ ขณะที่ร้อยละ 13 ไม่มีการจัดทำกฎบัตรของคณะกรรมการตรวจสอบ ขณะที่การสำรวจกฎบัตรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ พบว่าบริษัทส่วนมากใช้แนวปฏิบัติที่ดีของคณะกรรมการตรวจสอบ ซึ่งออกโดยตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยมาเป็นกฎบัตรและใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานของคณะกรรมการตรวจสอบ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

⁵ สำนักงานสอบบัญชี Big 4 ประกอบด้วย 1) บริษัทไพร์ซวอเตอร์เฮาส์คูเปอร์ส เอบีเอส จำกัด 2) บริษัทเอินส์ทแอนด์ ยัง จำกัด 3) สำนักงานดีลอยท์ ทูช ไรท์ส ไชยยศ และ 4) บริษัทเคพีเอ็มจี ภูมิภาคไทย สอบบัญชี จำกัด

ตารางที่ 10: จำนวนปีประสบการณ์และจำนวนบริษัทที่ดำรงตำแหน่งเป็นกรรมการตรวจสอบ

จำนวนปี \ จำนวนบริษัท	1	2	3	4	5	รวม
1 ปีแต่ไม่ถึง 3 ปี	16 (21.92%)	3 (4.11%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	19 (26.03%)
3 ปีแต่ไม่ถึง 6 ปี	22 (30.14%)	11 (15.07%)	7 (9.59%)	3 (4.11%)	1 (1.37%)	44 (60.27%)
6 ปีขึ้นไป	4 (5.48%)	3 (4.11%)	1 (1.37%)	1 (1.37%)	1 (1.37%)	10 (13.70%)
รวม	42 (57.53%)	17 (23.29%)	8 (10.96%)	4 (5.48%)	2 (2.74%)	73 (100%)

ตารางที่ 10 แสดงจำนวนปีประสบการณ์ในการเป็นกรรมการตรวจสอบและจำนวนบริษัทที่ดำรงตำแหน่งเป็นกรรมการตรวจสอบ ในภาพรวมพบว่ากรรมการตรวจสอบร้อยละ 57.53 ดำรงตำแหน่งเป็นกรรมการตรวจสอบ 1 บริษัท ร้อยละ 23.29 ดำรงตำแหน่งเป็นกรรมการตรวจสอบ 2 บริษัท และร้อยละ 2.74 ดำรงตำแหน่งเป็นกรรมการตรวจสอบ 5 บริษัท โดยเป็นกรรมการตรวจสอบซึ่งมีประสบการณ์ตั้งแต่ 3 ปีขึ้นไป

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบสนองมติฐานการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบสนองมติฐานการวิจัย จำแนกตามวัตถุประสงค์การวิจัยแต่ละข้อดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบตามแนวปฏิบัติที่ดีของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างต้นทุนตัวแทนกับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างต้นทุนตัวแทนกับปัจจัยสนับสนุนการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ

การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนนี้ได้มีการคิดแบบสอบถามที่ไม่สมบูรณ์ออก เหลือแบบสอบถามที่นำมาวิเคราะห์จำนวน 83 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 18.90 ของแบบสอบถามที่ส่งออกทั้งหมด

วัตถุประสงค์การวิจัยที่ 1 เพื่อศึกษาการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบตามแนวปฏิบัติที่ดีของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ตัววัดค่า คือ คะแนนเฉลี่ยของแต่ละกลุ่มงาน

ค่าสถิติที่ใช้ คือ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต

สมมติฐานที่ใช้ในการทดสอบ คือ ไม่มี

ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์การวิจัยที่ 1

ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ที่ 1 ได้ข้อมูลจากการตอบคำถามส่วนที่ 4 ในแบบสอบถาม ซึ่งมีด้วยกัน 24 ข้อคำถาม จากกลุ่มงาน 8 กลุ่มงาน โดยแต่ละกลุ่มงานมีจำนวนข้อคำถามที่แตกต่างกัน จึงมีการนำมาหาค่าเฉลี่ยเป็นคะแนนของแต่ละกลุ่มงาน สรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

ตารางที่ 11: ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคะแนนการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ

กลุ่มงาน	สัญลักษณ์	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	S.D.
การดูแลกระบวนการจัดทำทางการเงิน	A1	78	3.72	.8683
การสอบทานระบบการควบคุมภายใน	A2	82	3.77	.8321
การตรวจสอบภายใน	A3	82	3.61	.7570
การดูแลให้บริษัทปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง	A4	82	3.68	.8245
การสอบบัญชี	A5	82	4.21	.9130
การพิจารณาการเปิดเผยข้อมูลกรณีเกิดรายการเกี่ยวโยงหรือรายการที่อาจมีความขัดแย้งทางผลประโยชน์	A6	80	3.83	.9098
การจัดทำรายงานคณะกรรมการตรวจสอบ	A7	79	3.88	.7677
งานเกี่ยวเนื่องของกรรมการตรวจสอบ	A8	82	3.76	.7604

ตารางที่ 11 พบว่าค่าเฉลี่ยการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบอยู่ระหว่าง 3.61 ถึง 4.21 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ระหว่าง 0.7570 ถึง 0.9130 สรุปได้ว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อคำถามโดยเฉลี่ยในระดับมาก ขณะที่การกระจายของข้อมูลในแต่ละข้อคำถามมีค่าใกล้เคียงกันหมายถึงผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นค่อนข้างใกล้เคียงกัน

กลุ่มงานที่มีคะแนนการปฏิบัติงานมากที่สุด 3 อันดับแรกได้แก่ การสอบบัญชี (4.21) การจัดทำรายงานคณะกรรมการตรวจสอบ (3.88) และการพิจารณาการเปิดเผยข้อมูล (3.83) การที่

กลุ่มงานการสอบบัญชีมีคะแนนการปฏิบัติงานเฉลี่ยสูงสุด ส่วนหนึ่งมีสาเหตุจากประโยชน์ของการสอบบัญชีที่ไม่เพียงแต่ทำให้ทราบฐานะทางการเงินและ ผลการดำเนินงานของกิจการแล้วยังสามารถทำให้ตรวจพบความผิดปกติจากการบริหารงานของฝ่ายบริหารได้ คณะกรรมการตรวจสอบจึงควรมีส่วนร่วมสนับสนุนให้ผู้สอบบัญชีภายนอกสามารถปฏิบัติงานได้อย่างอิสระปราศจากแรงกดดันจากฝ่ายบริหาร รวมถึงควรร่วมหารือเพื่อรับฟังประเด็นที่ผู้สอบบัญชีภายนอกมีความกังวล ตลอดจนสอบถามถึงประเด็นที่คณะกรรมการตรวจสอบต้องการให้มีการตรวจสอบ ซึ่งจะช่วยให้คณะกรรมการตรวจสอบปฏิบัติงานได้สะดวกและครอบคลุมขึ้น นอกจากนี้งบการเงินที่ผ่านการสอบทานความถูกต้องในสาระสำคัญจากผู้สอบบัญชีภายนอกแล้ว จะมีการเผยแพร่สู่สาธารณชน มีผู้ให้ความสำคัญสนใจใช้ข้อมูลต่าง ๆ จึงเป็นสาเหตุให้คณะกรรมการตรวจสอบมีการปฏิบัติงานด้านการสอบบัญชีมากที่สุด อย่างไรก็ตามแม้ว่ากลุ่มงานการตรวจสอบภายในจะมีคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุด (3.61) ก็ไม่ได้เป็นการแสดงถึงการละเลยความสำคัญของการตรวจสอบภายใน แต่ส่วนหนึ่งมีสาเหตุมาจากสาระสำคัญของการตรวจสอบภายในที่มีผลกระทบต่องบการเงินได้ถูกรวมอยู่ในงานการสอบบัญชี เนื่องจากในการสอบบัญชีผู้สอบบัญชีจะพิจารณาถึงความเสี่ยงจากระบบการควบคุมภายในที่มีผลกระทบต่องบการเงินด้วย อีกทั้งจะมีการรายงานจุดอ่อนของการควบคุมภายในและการทุจริตที่อาจเกิดขึ้น อีกทั้งกลุ่มงานการดูแลให้บริษัทปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องก็มีความครอบคลุมถึงการจัดให้บริษัทมีการตรวจสอบภายในแล้วเช่นกัน ประกอบกับคะแนนเฉลี่ยกลุ่มงานการตรวจสอบภายในมีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุดที่มีค่าอยู่ในเกณฑ์มาก (3.61)

วัตถุประสงค์การวิจัยที่ 2 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างต้นทุนตัวแทน และการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ

ตัววัดค่า ประกอบด้วย ค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบของแต่ละกลุ่มงาน และข้อมูลต้นทุนตัวแทนจากงบการเงิน

ค่าสถิติที่ใช้ คือ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของ Pearson

ข้อมูลตัวแปรต้นทุนตัวแทนรวบรวมจากงบการเงินประจำปี และแบบแสดงรายการประจำปี 2546 ซึ่งมีค่าสถิติเบื้องต้นตามตารางที่ 12

ตารางที่ 12: ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรต้นทุนตัวแทน

ตัวแปร	สัญลักษณ์	จำนวน	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด	ค่าเฉลี่ย	S.D.
1. ขนาด	SIZE	83	51 ล้านบาท	324,605 ล้านบาท	12,158 ล้านบาท	38,442,206,486.78
2. ความเสี่ยงทางการเงิน (Leverage)	LEV	83	0	1.13	0.21	0.24
3. สัดส่วนการถือหุ้นของผู้บริหารและ ผู้มีอำนาจควบคุมบริษัท	MG_OWN	81	0	65.95	16.45	19.34
4. สัดส่วนของจำนวนกรรมการที่ไม่ได้เป็นผู้บริหารต่อจำนวนคณะกรรมการบริษัท	NOEXDIR	81	30.77	100	65.79	16.94

ตารางที่ 12 สรุปค่าสถิติพื้นฐานเกี่ยวกับตัวแปรต้นทุนตัวแทนได้ดังนี้

1. ขนาด วัดมูลค่าจากสินทรัพย์รวม ณ วันสิ้นปี 2546 ของบริษัท มีค่าต่ำสุดประมาณ 51 ล้านบาท ค่าสูงสุดประมาณ 324,605 ล้านบาท และค่าเฉลี่ยประมาณ 12,158 ล้านบาทโดยพบว่ามีการกระจายข้อมูลค่อนข้างมาก เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างการวิจัยครั้งนี้คือบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ฯ ที่ประกอบด้วยบริษัทในกลุ่มอุตสาหกรรมต่าง ๆ ยกตัวอย่างเช่นกลุ่มอุตสาหกรรมบริการ กลุ่มอุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง กลุ่มธุรกิจขนาดกลาง กลุ่มบริษัทที่อยู่ระหว่างการฟื้นฟูกิจการ ด้วยความหลากหลายของกลุ่มตัวอย่างจึงเป็นเหตุให้ข้อมูลมีการกระจายมาก

2. ความเสี่ยงทางการเงินวัดมูลค่าจากอัตราส่วนหนี้สินระยะยาวต่อสินทรัพย์รวม มีค่าต่ำสุดประมาณ 0 ค่าสูงสุดประมาณ 1.13 และค่าเฉลี่ยประมาณ 0.21 โดยพบว่ามีการกระจายข้อมูลไม่มากประมาณ 0.24 ค่าสถิติพื้นฐานดังกล่าวมาจากบริษัทที่ตอบแบบสอบถามจำนวน 83 บริษัทซึ่งรวมบริษัทที่อยู่ในระหว่างแผนการฟื้นฟูกิจการ 7 บริษัท

3. สัดส่วนการถือหุ้นของผู้บริหารและผู้มีอำนาจควบคุมบริษัท ข้อมูลส่วนนี้รวบรวมจากเอกสารแนบ 1 ของแบบแสดงรายการ 56-1 สัดส่วนการถือหุ้นของผู้บริหารและผู้มีอำนาจควบคุมบริษัทมีค่าต่ำสุดประมาณร้อยละ 0 ค่าสูงสุดประมาณร้อยละ 65.95 และค่าเฉลี่ยประมาณร้อยละ 16.45

4. สัดส่วนของจำนวนกรรมการที่ไม่ได้เป็นผู้บริหารต่อจำนวนคณะกรรมการบริษัท ข้อมูลส่วนนี้รวบรวมจากแบบแสดงรายการ 56-1 สัดส่วนของกรรมการที่ไม่ได้เป็นผู้บริหารต่อจำนวนคณะกรรมการบริษัทมีค่าต่ำสุดประมาณร้อยละ 30.77 ค่าสูงสุดประมาณร้อยละ 100 และค่าเฉลี่ยประมาณร้อยละ 65.79

ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์การวิจัยที่ 2

หลังจากทราบค่าเฉลี่ยการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบและข้อมูลตัวแปรต้นทุนตัวแทนซึ่งรวบรวมจากรายงานการเงิน เมื่อนำข้อมูลทั้งสองส่วนมาทดสอบหาความสัมพันธ์ด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของ Pearson (Pearson correlation) ผลการทดสอบโดยพิจารณาจากค่านัยสำคัญหรือค่า p-value (ภาคผนวก ข) พบว่า ตัวแปรต้นทุนตัวแทนมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานต่าง ๆ ของคณะกรรมการตรวจสอบ แสดงผลการวิจัยตามตัวแปรต้นทุนตัวแทนแต่ละตัวแปรดังนี้

กลุ่มที่ 1 ขนาด

ตารางที่ 13: ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างขนาดกับการปฏิบัติงานกลุ่มต่าง ๆ

กลุ่มงาน	ค่า p-value	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ Pearson	ผลลัพธ์ มี/ไม่มี ความสัมพันธ์
การดูแลกระบวนการจัดทำงบการเงิน	.033	.238*	มี
การสอบทานระบบการควบคุมภายใน	.010	.282*	มี
การตรวจสอบภายใน	.012	.275*	มี
การดูแลให้บริษัทปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง	.107	.179	ไม่มี
การสอบบัญชี	.533	.070	ไม่มี
การพิจารณาการเปิดเผยข้อมูลกรณีเกิดรายการเกี่ยวโยงหรือรายการที่อาจมีความขัดแย้งทางผลประโยชน์	.043	.226*	มี
การจัดทำรายงานคณะกรรมการตรวจสอบ	.048	.223*	มี
งานเกี่ยวเนื่องของกรรมการตรวจสอบ	.098	.184	ไม่มี

*มีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

ตารางที่ 13 พิจารณาค่า p-value ของ 8 กลุ่มงานพบว่า มี 5 กลุ่มงานที่มีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญ (0.05) ได้แก่ กลุ่มงานการดูแลกระบวนการจัดทำทางการเงิน การสอบทานระบบการควบคุมภายใน การตรวจสอบภายใน การพิจารณาการเปิดเผยข้อมูลกรณีเกิดรายการเกี่ยวโยงหรือรายการที่อาจมีความขัดแย้งทางผลประโยชน์ และการจัดทำรายงานคณะกรรมการตรวจสอบ หมายความว่ากลุ่มงานเหล่านี้มีความสัมพันธ์กับขนาดของกิจการ เป็นความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างกัน กล่าวคือหากกิจการมีขนาดใหญ่ขึ้นกรรมการตรวจสอบจะมีการปฏิบัติงานเหล่านี้สูงตามไปด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยในอดีตที่พบว่ากิจการขนาดใหญ่ มีผลประโยชน์และผู้มีส่วนได้เสียกับกิจการเป็นจำนวนมาก คณะกรรมการตรวจสอบจะมีการปฏิบัติงานมากขึ้นด้วย

สรุปกลุ่มงานที่มีความสัมพันธ์กับขนาดได้แก่ การดูแลกระบวนการจัดทำทางการเงิน การสอบทานระบบการควบคุมภายใน การตรวจสอบภายใน การพิจารณาการเปิดเผยข้อมูลกรณีเกิดรายการเกี่ยวโยงหรือรายการที่อาจมีความขัดแย้งทางผลประโยชน์ และการจัดทำรายงานคณะกรรมการ สาเหตุของความสัมพันธ์ส่วนหนึ่งมาจาก ขนาดของกิจการที่ใหญ่มักมีผลประโยชน์หรือความซับซ้อนของรายการค้าต่าง ๆ มากกว่ากิจการขนาดเล็กจำเป็นต้องมีระบบการควบคุมภายใน การตรวจสอบภายในที่ป้องกันการเกิดความขัดแย้งทางผลประโยชน์หรือ การทุจริตที่อาจเกิดขึ้น อีกทั้งกิจการขนาดใหญ่มักมีบริษัทย่อยหรือ มีรายการค้าของกิจการที่เกี่ยวข้องกันจึงส่งผลให้กรรมการตรวจสอบต้องมีการดูแลกระบวนการจัดทำทางการเงิน การพิจารณาการเปิดเผยข้อมูลกรณีเกิดรายการเกี่ยวโยงหรือรายการที่อาจมีความขัดแย้งทางผลประโยชน์ค่อนข้างมาก โดยกลุ่มงานสอบทานระบบการควบคุมภายในมีค่าร้อยละของความสัมพันธ์หรือค่า R^2 (ตารางที่ 14) มากที่สุดคือ 7.95 ถัดมาเป็นการตรวจสอบภายในร้อยละ 7.56 การดูแลกระบวนการจัดทำทางการเงิน ร้อยละ 5.66 การพิจารณาการเปิดเผยข้อมูลกรณีเกิดรายการเกี่ยวโยง หรือรายการที่อาจมีความขัดแย้งทางผลประโยชน์และ การจัดทำรายงานคณะกรรมการตรวจสอบ ร้อยละ 5.11 และ 4.97 ตามลำดับ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 14: ค่าร้อยละความสัมพันธ์ระหว่างขนาดกับการปฏิบัติงานกลุ่มต่าง ๆ

กลุ่มงาน	ผลลัพธ์ มี/ไม่มี ความสัมพันธ์	ค่า สัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์ Pearson (R)	ร้อยละของ ความสัมพันธ์ (R ²)
การสอบทานระบบการควบคุมภายใน	มี	.282	7.95
การตรวจสอบภายใน	มี	.275	7.56
การดูแลกระบวนการจัดทำงบการเงิน	มี	.238	5.66
การพิจารณาการเปิดเผยข้อมูลกรณีเกิดรายการเกี่ยวโยง หรือรายการที่อาจมีความขัดแย้งทางผลประโยชน์	มี	.226	5.11
การจัดทำรายงานคณะกรรมการตรวจสอบ	มี	.223	4.97

กลุ่มที่ 2 ความเสี่ยงทางการเงิน

ตารางที่ 15: ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างความเสี่ยงทางการเงินกับการปฏิบัติงานกลุ่มต่าง ๆ

กลุ่มงาน	ค่า p-value	ค่า สัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์ Pearson	ผลลัพธ์ มี/ไม่มี ความสัมพันธ์
การดูแลกระบวนการจัดทำงบการเงิน	.157	.159	ไม่มี
การสอบทานระบบการควบคุมภายใน	.043	.224*	มี
การตรวจสอบภายใน	.051	.216	ไม่มี
การดูแลให้บริษัทปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง	.313	.113	ไม่มี
การสอบบัญชี	.318	.112	ไม่มี
การพิจารณาการเปิดเผยข้อมูลกรณีเกิดรายการเกี่ยวโยงหรือ รายการที่อาจมีความขัดแย้งทางผลประโยชน์	.117	.176	ไม่มี
การจัดทำรายงานคณะกรรมการตรวจสอบ	.807	.028	ไม่มี
งานเกี่ยวเนื่องของกรรมการตรวจสอบ	.064	.205	ไม่มี

*มีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

ตารางที่ 15 พิจารณาค่า p-value ของ 8 กลุ่มงานพบว่า มีเพียงกลุ่มงานเดียวที่มีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญ (0.05) คือ กลุ่มงานการสอบทานระบบการควบคุมภายใน หมายความว่ากลุ่มงานนี้มีความสัมพันธ์กับความเสี่ยงทางการเงินของกิจการ เป็นความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างกัน

กล่าวคือ กิจกรรมที่มีความเสี่ยงทางการเงินหรือ อัตราส่วนระหว่างหนี้สินระยะยาวต่อสินทรัพย์รวมสูงหมายถึง กิจกรรมมีหนี้สินมาก คณะกรรมการตรวจสอบจะมีการปฏิบัติงานมากตามไปด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยในอดีตที่พบว่ากิจกรรมที่มีความเสี่ยงทางการเงินสูง มีเจ้าหน้าที่หรือผู้มีส่วนได้เสียกับกิจกรรมเป็นจำนวนมาก ย่อมต้องการให้มีการติดตามตรวจสอบการปฏิบัติงานของผู้บริหาร เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นว่ากิจการจะสามารถดำรงอยู่และสามารถจ่ายชำระหนี้ได้ คณะกรรมการตรวจสอบจึงต้องมีการปฏิบัติงานมากขึ้นด้วย โดยผลการศึกษพบว่า กลุ่มงานดังกล่าวมีค่าร้อยละของความสัมพันธ์หรือค่า R^2 ประมาณ 5.02

กลุ่มที่ 3 สัดส่วนการถือหุ้นของผู้บริหารและผู้มีอำนาจควบคุมบริษัท

ตารางที่ 16: ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างสัดส่วนการถือหุ้นของผู้บริหารและผู้มีอำนาจควบคุมบริษัทกับการปฏิบัติงานกลุ่มต่าง ๆ

กลุ่มงาน	ค่า p-value	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ Pearson	ผลลัพธ์ มี/ไม่มี ความสัมพันธ์
การดูแลกระบวนการจัดทำงบการเงิน	.033	-.240*	มี
การสอบทานระบบการควบคุมภายใน	.020	-.259*	มี
การตรวจสอบภายใน	.221	-.138	ไม่มี
การดูแลให้บริษัทปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง	.187	-.149	ไม่มี
การสอบบัญชี	.008	-.294*	มี
การพิจารณาการเปิดเผยข้อมูลกรณีเกิดรายการเกี่ยวโยงหรือรายการที่อาจมีความขัดแย้งทางผลประโยชน์	.100	-.186	ไม่มี
การจัดทำรายงานคณะกรรมการตรวจสอบ	.458	-.086	ไม่มี
งานเกี่ยวเนื่องของกรรมการตรวจสอบ	.332	-.110	ไม่มี

*มีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

ตารางที่ 16 พิจารณาว่าค่า p-value ของ 8 กลุ่มงานพบว่า มีเพียง 3 กลุ่มงานที่มีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญ (0.05) คือ กลุ่มงานการดูแลกระบวนการจัดทำงบการเงิน การสอบทานระบบการควบคุมภายใน และการสอบบัญชี หมายความว่ากลุ่มงานเหล่านี้มีความสัมพันธ์กับสัดส่วนการถือหุ้นของผู้บริหารและผู้มีอำนาจควบคุมบริษัท เป็นความสัมพันธ์เชิงลบระหว่างกัน กล่าวคือ หากกิจการมีสัดส่วนการถือหุ้นของผู้บริหารและผู้มีอำนาจควบคุมบริษัทของกิจการมากขึ้น

คณะกรรมการตรวจสอบจะมีการปฏิบัติงานเหล่านี้ลดลง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการลดต้นทุนตัวแทนที่ให้มีการสร้างภาวะผูกพันให้กับฝ่ายบริหารของกิจการ เพื่อให้ฝ่ายบริหารของกิจการเข้าใจความต้องการของผู้ถือหุ้นที่ต้องการความเติบโตอย่างมั่นคง และยั่งยืน มากกว่าการสร้างผลตอบแทนในระยะสั้น ดังนั้นเมื่อฝ่ายบริหารมีแรงจูงใจที่จะหาผลประโยชน์ให้กับตนเองลดลงหรือลดความขัดแย้งทางผลประโยชน์ระหว่างบทบาทการเป็นฝ่ายบริหารกับผู้ถือหุ้นได้แล้ว งานของคณะกรรมการตรวจสอบก็ลดลงไปด้วย

สรุปกลุ่มงานที่มีความสัมพันธ์กับสัดส่วนการถือหุ้นของผู้บริหารและผู้มีอำนาจควบคุมบริษัทของกิจการได้แก่ กลุ่มงานการดูแลกระบวนการจัดทำงบการเงิน การสอบทานระบบการควบคุมภายใน และการสอบบัญชี โดยกลุ่มงานสอบบัญชีมีค่าร้อยละของความสัมพันธ์หรือค่า R^2 (ตารางที่ 17) มากที่สุดคือ 8.64 ถัดมาเป็นการสอบทานระบบการควบคุมภายใน และการดูแลกระบวนการจัดทำงบการเงิน 6.71 และ 5.76 ตามลำดับ

ตารางที่ 17: ค่าร้อยละความสัมพันธ์ระหว่างสัดส่วนการถือหุ้นของผู้บริหารและผู้มีอำนาจควบคุมบริษัทกับการปฏิบัติงานกลุ่มต่าง ๆ

กลุ่มงาน	ผลลัพธ์ มี /ไม่มี ความสัมพันธ์	ค่า สัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์ Pearson (R)	ร้อยละของ ความสัมพันธ์ (R^2)
การสอบบัญชี	มี	-0.294	8.64
การสอบทานระบบการควบคุมภายใน	มี	-0.259	6.71
การดูแลกระบวนการจัดทำงบการเงิน	มี	-0.240	5.76

อย่างไรก็ตามจากแนวคิดในการลดต้นทุนตัวแทนด้วยวิธีการให้ฝ่ายบริหารเข้ามาร่วมถือหุ้นเพื่อลดบทบาทการเป็นตัวแทนนั้น หากปล่อยให้สัดส่วนการถือหุ้นที่มากเกินไปอาจส่งผลให้มีการใช้อำนาจในการหาผลประโยชน์ให้แก่ตนเองจนละเลยผลประโยชน์ของผู้ถือหุ้นส่วนน้อย หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอื่น ๆ เช่นเจ้าหนี้ จึงจำเป็นต้องมีการตรวจสอบจากบุคคลที่มีความเป็นอิสระปราศจากส่วนได้เสียกับกิจการ คณะกรรมการตรวจสอบจึงเป็นบุคคลที่เข้ามาทำหน้าที่นี้

กลุ่มที่ 4 สัดส่วนของจำนวนกรรมการที่ไม่ได้เป็นผู้บริหารต่อจำนวนคณะกรรมการบริษัท

ตารางที่ 18: ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างสัดส่วนของจำนวนกรรมการที่ไม่ได้เป็นผู้บริหารต่อจำนวนคณะกรรมการบริษัทกับการปฏิบัติงานกลุ่มต่าง ๆ

กลุ่มงาน	ค่า p-value	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ Pearson	ผลลัพธ์มี/ไม่มีความสัมพันธ์
การดูแลกระบวนการจัดทำงบการเงิน	.029	.246*	มี
การสอบทานระบบการควบคุมภายใน	.169	.155	ไม่มี
การตรวจสอบภายใน	.280	.122	ไม่มี
การดูแลให้บริษัทปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง	.000	.388**	มี
การสอบบัญชี	.004	.320**	มี
การพิจารณาการเปิดเผยข้อมูลกรณีเกิดรายการเกี่ยวโยงหรือรายการที่อาจมีความขัดแย้งทางผลประโยชน์	.075	.202	ไม่มี
การจัดทำรายงานคณะกรรมการตรวจสอบ	.052	.222	ไม่มี
งานเกี่ยวเนื่องของกรรมการตรวจสอบ	.123	.174	ไม่มี

**มีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01

*มีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

ตารางที่ 18 พิจารณาว่าค่า p-value ของ 8 กลุ่มงานพบว่า มีเพียง 3 กลุ่มงานที่มีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญ (0.05) คือ กลุ่มงานการดูแลกระบวนการจัดทำงบการเงิน การดูแลให้บริษัทปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และการสอบบัญชี หมายความว่ากลุ่มงานเหล่านี้มีความสัมพันธ์กับสัดส่วนของจำนวนกรรมการที่ไม่ได้เป็นผู้บริหารต่อจำนวนคณะกรรมการบริษัท เป็นความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างกัน กล่าวคือหากกิจการมีสัดส่วนของจำนวนกรรมการที่ไม่ได้เป็นผู้บริหารต่อจำนวนคณะกรรมการบริษัทมากขึ้นคณะกรรมการตรวจสอบก็จะมีการปฏิบัติงานเหล่านี้มากขึ้นด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยในอดีตที่ผ่านมาที่พบว่ากิจการที่มีคณะกรรมการบริษัทเป็นกรรมการที่ไม่ได้เป็นผู้บริหารในจำนวนที่มากขึ้นกิจการที่มีลักษณะดังกล่าวจะมีการมอบอำนาจ จัดสรรทรัพยากรที่เพียงพอแก่คณะกรรมการตรวจสอบเพื่อให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ คณะกรรมการตรวจสอบที่ได้รับการแต่งตั้งจากคณะกรรมการชุดดังกล่าวก็จะปฏิบัติงานได้อย่างดี เนื่องจากได้รับอำนาจและทรัพยากรที่เพียงพอแก่การปฏิบัติงาน จึงมีการปฏิบัติงานที่มากขึ้นไปด้วย

สรุปกลุ่มงานที่มีความสัมพันธ์กับสัดส่วนของจำนวนกรรมการที่ไม่ได้เป็นผู้บริหารต่อจำนวนคณะกรรมการบริษัท ได้แก่ กลุ่มงานการดูแลกระบวนการจัดทำงบการเงิน การดูแลให้บริษัทปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และการสอบบัญชี โดยกลุ่มงานการดูแลให้บริษัทปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องมีค่าร้อยละของความสัมพันธ์หรือค่า R^2 (ตารางที่ 19) มากที่สุดคือ 15.05 ถัดมาเป็นการสอบบัญชี และการดูแลกระบวนการจัดทำงบการเงิน 10.24 และ 6.05 ตามลำดับ

ตารางที่ 19: ค่าร้อยละความสัมพันธ์ระหว่างสัดส่วนของจำนวนกรรมการที่ไม่ได้เป็นผู้บริหารต่อจำนวนคณะกรรมการบริษัทกับการปฏิบัติงานกลุ่มต่าง ๆ

กลุ่มงาน	ผลลัพธ์ มี /ไม่มี ความสัมพันธ์	ค่า สัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์ Pearson (R)	ร้อยละของ ความสัมพันธ์ (R^2)
การดูแลให้บริษัทปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง	มี	.388	15.05
การสอบบัญชี	มี	.320	10.24
การดูแลกระบวนการจัดทำงบการเงิน	มี	.246	6.05

สรุปผลการจับคู่ทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นทุนตัวแทน 4 ตัวแปรกับการปฏิบัติงาน 8 กลุ่มงานพบว่า มีความสัมพันธ์ด้วยกันรวม 12 คู่ ตามตารางที่ 20 ที่แสดงในหน้าถัดไป

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 20: สรุปผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างต้นทุนตัวแทนกับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ

ต้นทุนตัวแทน	ขนาด (SIZE)	ความเสี่ยงทางการเงิน (LEV)	สัดส่วนการถือหุ้นของผู้บริหารและผู้มีอำนาจควบคุมบริษัท (MG_OWN)	สัดส่วนของจำนวนกรรมการที่ไม่ได้เป็นผู้บริหารต่อจำนวนคณะกรรมการบริษัท (NOEXDIR)
กลุ่มงาน				
การดูแลกระบวนการจัดทำงบการเงิน	มีความสัมพันธ์	ไม่มี ความสัมพันธ์	มีความสัมพันธ์	มีความสัมพันธ์
การสอบทานระบบการควบคุมภายใน	มีความสัมพันธ์	มีความสัมพันธ์	มีความสัมพันธ์	ไม่มีความสัมพันธ์
การตรวจสอบภายใน	มีความสัมพันธ์	ไม่มี ความสัมพันธ์	ไม่มีความสัมพันธ์	ไม่มีความสัมพันธ์
การดูแลให้บริษัทปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง	ไม่มี ความสัมพันธ์	ไม่มี ความสัมพันธ์	ไม่มีความสัมพันธ์	มีความสัมพันธ์
การสอบบัญชี	ไม่มี ความสัมพันธ์	ไม่มี ความสัมพันธ์	มีความสัมพันธ์	มีความสัมพันธ์
การพิจารณาการเปิดเผยข้อมูลกรณีเกิดรายการเกี่ยวโยงหรือรายการที่อาจมีความขัดแย้งทางผลประโยชน์	มีความสัมพันธ์	ไม่มี ความสัมพันธ์	ไม่มีความสัมพันธ์	ไม่มีความสัมพันธ์
การจัดทำรายงานคณะกรรมการตรวจสอบ	มีความสัมพันธ์	ไม่มี ความสัมพันธ์	ไม่มีความสัมพันธ์	ไม่มีความสัมพันธ์
งานเกี่ยวเนื่องของกรรมการตรวจสอบ	ไม่มี ความสัมพันธ์	ไม่มี ความสัมพันธ์	ไม่มีความสัมพันธ์	ไม่มีความสัมพันธ์

วัตถุประสงค์การวิจัยที่ 3 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างต้นทุนตัวแทน และปัจจัยสนับสนุนการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ

ตัววัดค่า ประกอบด้วย ค่าเฉลี่ยคะแนนปัจจัยสนับสนุนการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ และข้อมูลต้นทุนตัวแทนจากงบการเงิน

ค่าสถิติที่ใช้ คือ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของ Pearson

แบบสอบถามส่วนที่ 3 มีการสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยสนับสนุนการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ โดยแบ่งปัจจัยสนับสนุนการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบออกเป็น 4 กลุ่ม (จำนวนรวม 14 ข้อคำถาม) ในแต่ละปัจจัยมีจำนวนข้อคำถามที่แตกต่างกัน จำเป็นต้องนำมาหาค่าเฉลี่ยคะแนนปัจจัยสนับสนุนการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบในแต่ละกลุ่มปัจจัย ผลการศึกษาพบว่ามีความเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานดังนี้

ตารางที่ 21: ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนปัจจัยสนับสนุนการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ

ปัจจัยสนับสนุนการปฏิบัติงาน ของคณะกรรมการตรวจสอบ	สัญลักษณ์	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	S.D.
ปัจจัยด้านอำนาจที่คณะกรรมการตรวจสอบได้รับจาก องค์กร	F1	83	4.14	.6126
ปัจจัยด้านความเป็นอิสระของคณะกรรมการตรวจสอบ	F2	83	4.36	.5469
ปัจจัยจากการได้รับทรัพยากรที่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน ของคณะกรรมการตรวจสอบ	F3	83	3.98	.5072
ปัจจัยด้านความสะดวกจากการใช้ประกาศ ข้อกำหนด หรือ แนวปฏิบัติที่ดีจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาเป็นแนวทางใน การปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ	F4	83	4.18	.5942

ตารางที่ 21 ค่าเฉลี่ยปัจจัยสนับสนุนการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบอยู่ระหว่าง 3.98 ถึง 4.36 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ระหว่าง 0.5072 ถึง 0.6126 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อคำถามส่วนนี้ในระดับมากถึงมากที่สุด ขณะที่การกระจายข้อมูลของแต่ละข้อคำถามมีค่าใกล้เคียงกัน นั่นคือผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นค่อนข้างใกล้เคียงกัน

ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์การวิจัยที่ 3

เมื่อได้ค่าเฉลี่ยคะแนนปัจจัยสนับสนุนการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบและข้อมูลตัวแปรต้นทุนตัวแทนซึ่งรวบรวมจากงบการเงินแล้วจึงนำข้อมูลทั้งสองส่วนมาทดสอบหาความสัมพันธ์ด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของ Pearson (Pearson correlation) ผลการทดสอบ

โดยพิจารณาจากค่านัยสำคัญ หรือค่า p-value (ภาคผนวก ค) พบว่า มีเพียงขนาดของกิจการเท่านั้นที่มีความสัมพันธ์กับปัจจัยสนับสนุนการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ

ตารางที่ 22: ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างขนาดกับปัจจัยสนับสนุนการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ

ปัจจัยสนับสนุนการปฏิบัติงาน ของคณะกรรมการตรวจสอบ	ค่า p-value	ค่าสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์ Pearson (R)	ผลลัพธ์ มี /ไม่มี ความสัมพันธ์
ปัจจัยด้านอำนาจที่คณะกรรมการตรวจสอบได้รับจาก องค์กร	.046	.219*	มี
ปัจจัยด้านความเป็นอิสระของคณะกรรมการตรวจสอบ	.077	.195	ไม่มี
ปัจจัยจากการได้รับทรัพยากรที่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน ของคณะกรรมการตรวจสอบ	.007	.292*	มี
ปัจจัยด้านความสะดวกจากการใช้ประกาศ ข้อกำหนด หรือแนวปฏิบัติที่ดีที่จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาเป็น แนวทางในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ	.081	.193	ไม่มี

ตารางที่ 22 พิจารณาค่า p-value ของ 4 ปัจจัยพบว่า มีเพียง 2 ปัจจัยที่มีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญ (0.05) คือปัจจัยด้านอำนาจที่คณะกรรมการตรวจสอบได้รับจากองค์กร และปัจจัยจากการได้รับทรัพยากรที่เพียงพอต่อการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ หมายความว่า ปัจจัยเหล่านี้มีความสัมพันธ์กับขนาด เป็นความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างกัน หมายถึงกิจการที่มีขนาดใหญ่ขึ้นจะให้อำนาจแก่คณะกรรมการตรวจสอบและ ให้ทรัพยากรเพื่อใช้ในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบมากขึ้นไปด้วย เนื่องจากกิจการที่มีขนาดใหญ่ก็มีเงินทุนมากและมีผู้มีส่วนได้เสียกับกิจการหลายฝ่าย ส่งผลให้กิจการจัดสรรทรัพยากรที่เพียงพอต่อการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ รวมทั้งการที่มีผู้มีส่วนได้เสียกับกิจการหลายฝ่ายส่งผลเป็นที่จับตามองคณะกรรมการบริษัทจึงมอบอำนาจให้มากขึ้นตามไปด้วยเพื่อให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่าง ๆ มั่นใจในกระบวนการติดตามตรวจสอบของกิจการ โดยมีค่าร้อยละของความสัมพันธ์หรือค่า R^2 (ตารางที่ 23) ของปัจจัยจากการได้รับทรัพยากรที่เพียงพอต่อการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ

และปัจจัยด้านอำนาจที่คณะกรรมการตรวจสอบได้รับจากองค์กรร้อยละ 8.53 และ 4.80 ตามลำดับ

ตารางที่ 23: ค่าร้อยละความสัมพันธ์ระหว่างขนาดกับปัจจัยสนับสนุนการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ

ปัจจัยสนับสนุนการปฏิบัติงาน ของคณะกรรมการตรวจสอบ	ผลลัพธ์ มี /ไม่มี ความสัมพันธ์	ค่า สัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์ Pearson (R)	ร้อยละของ ความสัมพันธ์ (R ²)
ปัจจัยจากการได้รับทรัพยากรที่เพียงพอต่อการ ปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ	มี	.292	8.53
ปัจจัยด้านอำนาจที่คณะกรรมการตรวจสอบได้รับ จากองค์กร	มี	.219	4.80

สรุปผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างต้นทุนตัวแทนกับปัจจัยสนับสนุนการปฏิบัติงาน
ของคณะกรรมการตรวจสอบได้ตามตารางที่ 24

ตารางที่ 24: สรุปผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างต้นทุนตัวแทนกับปัจจัยสนับสนุนการ
ปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ

ต้นทุนตัวแทน	ขนาด (SIZE)	ความเสี่ยง ทาง การเงิน (LEV)	สัดส่วนการถือ หุ้นของผู้บริหาร และผู้มีอำนาจ ควบคุมบริษัท (MG_OWN)	สัดส่วนของจำนวน กรรมการที่ไม่ได้ เป็นผู้บริหารต่อ จำนวน คณะกรรมการ บริษัท (NOEXDIR)
ปัจจัยสนับสนุนฯ				
ปัจจัยด้านอำนาจที่คณะกรรมการ ตรวจสอบได้รับจากองค์กร	มี ความสัมพันธ์	ไม่มี ความสัมพันธ์	ไม่มีความสัมพันธ์	ไม่มีความสัมพันธ์
ปัจจัยด้านความเป็นอิสระของ คณะกรรมการตรวจสอบ	ไม่มี ความสัมพันธ์	ไม่มี ความสัมพันธ์	ไม่มีความสัมพันธ์	ไม่มีความสัมพันธ์

ต้นทุนตัวแทน	ขนาด (SIZE)	ความเสี่ยงทาง การเงิน (LEV)	สัดส่วนการถือ หุ้นของผู้บริหาร และผู้มีอำนาจ ควบคุมบริษัท (MG_OWN)	สัดส่วนของจำนวน กรรมการที่ไม่ได้ เป็นผู้บริหารต่อ จำนวน คณะกรรมการ บริษัท (NOEXDIR)
ปัจจัยสนับสนุนฯ				
ปัจจัยจากการได้รับทรัพยากรที่เพียงพอต่อ การปฏิบัติงานของคณะกรรมการ ตรวจสอบ	มี ความสัมพันธ์	ไม่มี ความสัมพันธ์	ไม่มีความสัมพันธ์	ไม่มีความสัมพันธ์
ปัจจัยด้านความสะดวกจากการใช้ ประกาศ ข้อกำหนด หรือแนวปฏิบัติที่ดีที่ จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาเป็นแนวทาง ในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ ตรวจสอบ	ไม่มี ความสัมพันธ์	ไม่มี ความสัมพันธ์	ไม่มีความสัมพันธ์	ไม่มีความสัมพันธ์

จากคำถามการวิจัยเบื้องต้นในกรอบแนวคิดการวิจัยที่ว่า หากปัจจัยสนับสนุนการ ปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ ตรวจสอบแล้วการที่ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัยที่ 2 พบว่าการปฏิบัติงานของ คณะกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์กับต้นทุนตัวแทน ดังนั้นปัจจัยสนับสนุนการปฏิบัติงาน ของคณะกรรมการตรวจสอบก็น่าจะมีความสัมพันธ์กับต้นทุนตัวแทนด้วยเช่นกัน แต่จากผล การศึกษา (ตารางที่ 24) กลับพบว่าไม่มีเพียงขนาดที่มีความสัมพันธ์กับปัจจัยสนับสนุนการ ปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ

การที่ผลการศึกษาพบว่าตัวแปรต้นทุนตัวแทนได้แก่ ความเสี่ยงทางการเงิน สัดส่วนการ ถือหุ้นของผู้บริหารและผู้มีอำนาจควบคุมบริษัท และสัดส่วนของจำนวนกรรมการที่ไม่ได้เป็น ผู้บริหารต่อจำนวนคณะกรรมการบริษัทไม่มีความสัมพันธ์กับปัจจัยสนับสนุนการปฏิบัติงานของ คณะกรรมการตรวจสอบส่วนหนึ่งอาจมีสาเหตุมาจากปัจจัยสนับสนุนการปฏิบัติงานฯ ที่นำมา ศึกษาครั้งนี้มีเพียง 4 ปัจจัยอาจยังไม่ครอบคลุมปัจจัยอื่น ๆ ที่อาจมีความสัมพันธ์กับต้นทุนตัวแทน หรืออาจเกิดจากปัจจัยสนับสนุนการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบจะมีความสัมพันธ์ โดยตรงต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบมากกว่าต้นทุนตัวแทน ซึ่ง จากการพิจารณาผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยสนับสนุนการปฏิบัติของ

คณะกรรมการตรวจสอบกับการปฏิบัติงานกลุ่มต่าง ๆ (ภาคผนวก ง) พบความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยสนับสนุนการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบกับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ ตรวจสอบ โดยปัจจัยสนับสนุนการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบทุกตัวมีค่านัยสำคัญ (p-value) น้อยกว่าระดับนัยสำคัญ 0.05 หมายถึง ปัจจัยสนับสนุนการปฏิบัติงานของ คณะกรรมการตรวจสอบทุกตัวมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ แต่ ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยสนับสนุนการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบกับการ ปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบมีอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างน้อย เนื่องจากพิจารณาค่า R^2 หรือ ค่าร้อยละความสัมพันธ์ ที่มีค่าสูงสุดประมาณร้อยละ 67 เท่านั้นจึงอาจเป็นหนึ่งในสาเหตุที่ทำให้ ไม่พบความสัมพันธ์ดังกล่าว

สรุปผลศึกษาการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบตามแนวปฏิบัติที่ดีของตลาด หลักทรัพย์แห่งประเทศไทยพบว่า กลุ่มงานที่มีค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติงานสูงสุด 3 อันดับได้แก่ การสอบบัญชี การจัดทำรายงานคณะกรรมการตรวจสอบ และการพิจารณาการเปิดเผยข้อมูลฯ สำหรับผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างต้นทุนตัวแทนกับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ ตรวจสอบพบว่า ตัวแปรต้นทุนตัวแทนทุกตัวมีความสัมพันธ์กับกลุ่มงานต่าง ๆ แตกต่างกัน แต่ไม่ พบความสัมพันธ์ระหว่างต้นทุนตัวแทนกับกลุ่มงานเกี่ยวเนื่องของกรรมการตรวจสอบ สำหรับการ ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยสนับสนุนการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบกับ ต้นทุนตัวแทนพบว่า มีเพียงตัวแปรขนาดที่มีความสัมพันธ์กับปัจจัยสนับสนุนการปฏิบัติงานของ คณะกรรมการตรวจสอบ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

จากวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างต้นทุนตัวแทนกับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ และปัจจัยสนับสนุนการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ มีระเบียบวิธีวิจัย และผลการวิจัยที่ได้นำเสนอในบทที่ 3 และบทที่ 4 บทนี้เป็นการสรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะตามลำดับดังนี้

สรุปผลการวิจัย

ปัญหาตัวแทนเป็นปัญหาความขัดแย้งทางผลประโยชน์ระหว่างตัวการหรือผู้ถือหุ้นของบริษัทกับตัวแทนหรือผู้บริหารของบริษัทที่แม้ไม่ใช่ปัญหาที่มีความรุนแรงแต่เป็นปัญหาที่สมควรได้รับความสนใจจากกิจการ เนื่องจากปัจจุบันแนวคิดการกำกับดูแลเป็นหนึ่งในองค์ประกอบสำคัญของการตัดสินใจลงทุนจากนักลงทุน การละเลยปัญหาความขัดแย้งทางผลประโยชน์นอกจากเกิดความเสียหายแก่กิจการแล้วยังส่งผลให้เกิดความไม่มั่นใจในกิจการและยังส่งผลกระทบต่อในภาพรวมของความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศ แนวทางหนึ่งในการบรรเทาปัญหาความขัดแย้งทางผลประโยชน์คือ การเปิดโอกาสให้มีการติดตามตรวจสอบจากภายในคือ จากฝ่ายตรวจสอบภายในของกิจการ คณะกรรมการตรวจสอบ และจากการติดตามตรวจสอบภายนอกคือ จากหน่วยงานกำกับดูแลอาทิเช่น ผู้สอบบัญชี ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย คณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาการติดตามตรวจสอบภายในจากการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างต้นทุนตัวแทนซึ่งเป็นต้นทุนที่เกิดจากปัญหาความขัดแย้งทางผลประโยชน์กับการปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ ของคณะกรรมการตรวจสอบ รวมทั้งการศึกษความสัมพันธ์ระหว่างต้นทุนตัวแทนกับปัจจัยสนับสนุนการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ ตัวแปรต้นทุนตัวแทนที่ทำการศึกษาได้แก่ ขนาด ความเสี่ยงทางการเงิน สัดส่วนการถือหุ้นของผู้บริหารและผู้มีอำนาจควบคุมบริษัท และสัดส่วนของจำนวนกรรมการที่ไม่ได้เป็นผู้บริหารต่อจำนวนคณะกรรมการบริษัทรวบรวมข้อมูลจากงบการเงินประจำปี 2546 และใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือการวิจัย โดยมีคณะกรรมการตรวจสอบบริษัทจดทะเบียนในตลาด

หลักทรัพย์แห่งประเทศไทยเป็นกลุ่มตัวอย่าง และใช้ค่าสถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของ Pearson เพื่อทดสอบความสัมพันธ์

ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างต้นทุนตัวแทนกับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ ตรวจสอบพบว่า ตัวแปรต้นทุนตัวแทนทุกตัว ได้แก่ ขนาด ความเสี่ยงทางการเงิน สัดส่วนการถือหุ้นของผู้บริหารและผู้มีอำนาจควบคุมบริษัท และสัดส่วนของจำนวนกรรมการที่ไม่ได้เป็นผู้บริหาร ต่อจำนวนคณะกรรมการบริษัท มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ สามารถสรุปได้ตามตารางที่ 25

ตารางที่ 25: สรุปกลุ่มงานที่มีความสัมพันธ์กับต้นทุนตัวแทน

ต้นทุนตัวแทน	ขนาด (SIZE)	ความเสี่ยงทางการเงิน (LEV)	สัดส่วนการถือหุ้นของผู้บริหารและผู้มีอำนาจควบคุมบริษัท (MG_OWN)	สัดส่วนของจำนวนกรรมการที่ไม่ได้เป็นผู้บริหารต่อจำนวนคณะกรรมการบริษัท (NOEXDIR)
กลุ่มงาน				
การดูแลกระบวนการจัดทำงบการเงิน	มี	ไม่มี	มี	มี
การสอบทานระบบการควบคุมภายใน	มี	มี	มี	ไม่มี
การตรวจสอบภายใน	มี	ไม่มี	ไม่มี	ไม่มี
การดูแลให้บริษัทปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง	ไม่มี	ไม่มี	ไม่มี	มี
การสอบบัญชี	ไม่มี	ไม่มี	มี	มี
การพิจารณาการเปิดเผยข้อมูลกรณีเกิดรายการเกี่ยวโยงหรือรายการที่อาจมีความขัดแย้งทางผลประโยชน์	มี	ไม่มี	ไม่มี	ไม่มี
การจัดทำรายงานคณะกรรมการตรวจสอบ	มี	ไม่มี	ไม่มี	ไม่มี

ตารางที่ 25 สรุปกลุ่มงานที่มีความสัมพันธ์กับต้นทุนตัวแทน ได้แก่กลุ่มงานการดูแลกระบวนการจัดทำงบการเงิน การสอบทานระบบการควบคุมภายใน การตรวจสอบภายใน การ

ดูแลให้บริษัทปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง การสอบบัญชี การพิจารณาการเปิดเผยข้อมูลกรณีเกิดรายการเกี่ยวโยงหรือรายการที่อาจมีความขัดแย้งทางผลประโยชน์ และการจัดทำรายงานคณะกรรมการตรวจสอบ กลุ่มงานดังกล่าวมีความเกี่ยวข้องกับกระบวนการติดตามตรวจสอบการบริหารงานของฝ่ายบริหาร และการเปิดเผยข้อมูล จากผลการวิจัยข้างต้นที่พบความสัมพันธ์ระหว่างต้นทุนตัวแทนกับกลุ่มงานต่าง ๆ ดังนั้นหากกิจการมีคณะกรรมการตรวจสอบที่ปฏิบัติงานในกลุ่มงานเหล่านี้ย่อมมีประสิทธิภาพจะสามารถบรรเทาปัญหาความขัดแย้งทางผลประโยชน์หรือปัญหาตัวแทนได้

อย่างไรก็ตามจากข้อจำกัดของการวัดมูลค่าต้นทุนตัวแทน ทำให้ผลการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเพื่อให้ทราบว่าต้นทุนตัวแทนมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบหรือไม่ และมีทิศทางความสัมพันธ์เป็นอย่างไร แต่ไม่สามารถระบุได้ว่าการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบจะสามารถลดต้นทุนตัวแทนลงได้เป็นสัดส่วนเท่าไร

สำหรับผลการวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างต้นทุนตัวแทนกับปัจจัยสนับสนุนการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบพบว่า มีเพียงตัวแปรต้นทุนตัวแทนขนาดเท่านั้นที่มีความสัมพันธ์กับปัจจัยสนับสนุนการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ ซึ่งสาเหตุที่ผลการวิจัยครั้งนี้ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยสนับสนุนการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบกับตัวแปรต้นทุนตัวแทนอื่น ๆ ซึ่งได้แก่ ความเสี่ยงทางการเงิน สัดส่วนการถือหุ้นของผู้บริหารและผู้มีอำนาจควบคุมบริษัท และสัดส่วนของจำนวนกรรมการที่ไม่ได้เป็นผู้บริหารต่อจำนวนคณะกรรมการบริษัท ส่วนหนึ่งอาจมีสาเหตุจากปัจจัยสนับสนุนการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบมีหลายปัจจัย แต่ในการวิจัยครั้งนี้นำมาศึกษาเพียง 4 กลุ่มปัจจัยยังมีปัจจัยอื่น ๆ ที่มีส่วนสนับสนุนการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบอีก หรืออาจเนื่องมาจากปัจจัยสนับสนุนการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบจะมีความสัมพันธ์โดยตรงต่อการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบมากกว่าต้นทุนตัวแทน อย่างไรก็ตามเรื่องดังกล่าวอาจมีการศึกษาในรายละเอียดในโอกาสต่อไป

ข้อเสนอแนะ

จากวัตถุประสงค์การวิจัยที่มุ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างต้นทุนตัวแทนกับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบเป็นการศึกษาทิศทางความสัมพันธ์ที่มีต่อการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ โดยผลการวิจัยพบความสัมพันธ์ระหว่างต้นทุนตัวแทนกับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ ด้วยข้อจำกัดของการวัดค่าต้นทุนตัวแทนทำให้การวิจัยครั้งนี้ นำตัวแปรต้นทุนตัวแทนมาศึกษาเพียง 4 ตัวแปร ซึ่งในทางปฏิบัติอาจมีตัวแปรอื่น ๆ ที่สามารถวัดค่า

ต้นทุนตัวแทนได้อย่างชัดเจนและมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ ในทำนองเดียวกันปัจจัยสนับสนุนการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบที่นำมาศึกษาครั้งนี้ มีเพียง 4 ปัจจัยซึ่งในทางปฏิบัติอาจมีปัจจัยอื่น ๆ อีก ขณะที่การวัดการปฏิบัติงานของ คณะกรรมการตรวจสอบของการวิจัยครั้งนี้เป็นการให้คณะกรรมการตรวจสอบเป็นผู้ประเมิน ตนเอง โดยมีระดับคะแนนตั้งแต่ 1 ถึง 5 คะแนน อาจทำให้เกิดอคติจากการประเมินตนเอง และ ความแตกต่างของทัศนคติในการประเมินการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ

นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างที่ทำการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยกรรมการตรวจสอบของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ฯ จำนวน 439 บริษัท สามารถจำแนกตามกลุ่มอุตสาหกรรมได้ 10 กลุ่มอุตสาหกรรมได้แก่ กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร กลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค กลุ่มธุรกิจ การเงิน กลุ่มวัสดุดิบและสินค้าอุตสาหกรรม กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง กลุ่มทรัพยากร กลุ่มบริการ กลุ่มเทคโนโลยี กลุ่มกิจการที่อยู่ในแผนฟื้นฟูกิจการ และกลุ่มธุรกิจขนาดกลาง (MAI) จากความหลากหลายของกลุ่มอุตสาหกรรมซึ่งมีทั้งบริษัทในกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้างที่ โดยลักษณะจะมีมูลค่าสินทรัพย์มาก ขณะที่บริษัทในกลุ่มอุตสาหกรรมธุรกิจขนาดกลาง (MAI) ที่ โดยลักษณะจะมีมูลค่าสินทรัพย์น้อยกว่า ทำให้มีการกระจายตัวของสินทรัพย์รวมหรือขนาดของ กิจการที่นำมาเป็นตัวแปรต้นทุนตัวแทนค่อนข้างมาก ในส่วนของการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม ได้ทำการจัดส่งแบบสอบถามให้ตัวแทนคณะกรรมการตรวจสอบบริษัทละ 1 ท่าน มีผู้ตอบ แบบสอบถามกลับทั้งสิ้น 110 ชุดคิดเป็นร้อยละ 25 เมื่อคัดแบบสอบถามที่สมบูรณ์ได้จำนวน 83 ชุดคิดเป็นร้อยละ 18.90

ข้อจำกัดของการวิจัย

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือการวิจัย โดยมีการสอบถามความ คิดเห็นของกรรมการตรวจสอบเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน และปัจจัยสนับสนุนการปฏิบัติงานของ คณะกรรมการตรวจสอบ ซึ่งพบว่ามีข้อจำกัดของการวิจัยดังต่อไปนี้

1. เกณฑ์วัดระดับการปฏิบัติงานในการวิจัยครั้งนี้ ใช้การให้คะแนนระดับการปฏิบัติงาน ของคณะกรรมการตรวจสอบจากการตอบแบบสอบถามซึ่งเป็นทัศนคติแต่ละบุคคลที่มีความ แตกต่างกันและยังไม่ใช่วัดค่าการปฏิบัติงานที่ดีที่สุด
2. อัตราการตอบกลับของกลุ่มตัวอย่างมีไม่มาก โดยมีอัตราการตอบกลับเพียงร้อยละ 25 (110 ชุด) และเมื่อตรวจสอบความครบถ้วนของการตอบแบบสอบถาม พบว่ามีแบบสอบถามที่มี ข้อมูลครบถ้วนสามารถนำมาทดสอบสมมติฐานได้เพียงร้อยละ 18.90 (83 ชุด)

3. ข้อจำกัดด้านการเก็บข้อมูลและเวลา การวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย 3 กลุ่มตัวแปร ได้แก่ กลุ่มแรกตัวแปรกลุ่มการปฏิบัติงานซึ่งประกอบด้วยกลุ่มงานจำนวน 8 กลุ่มงาน กลุ่มที่สองตัวแปรกลุ่มต้นทุนตัวแทนซึ่งประกอบด้วยตัวแปรต้นทุนตัวแทน 4 ตัวแปร และกลุ่มที่สามตัวแปรกลุ่มปัจจัยสนับสนุนการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ จำนวน 4 กลุ่มปัจจัย รวมตัวแปรที่ต้องเก็บข้อมูล 16 ตัวแปร ซึ่งในทางปฏิบัติอาจมีตัวแปรอื่น ๆ ที่มีความสัมพันธ์กับเรื่องดังกล่าวแต่ยังไม่ได้นำมาศึกษาในครั้งนี้เนื่องจากข้อจำกัดด้านเวลา และทรัพยากรที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

งานวิจัยในอนาคต

ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบคะแนนการประเมินคณะกรรมการตรวจสอบจากบุคคลที่ทำงานร่วมกับคณะกรรมการตรวจสอบยกตัวอย่างเช่น คณะกรรมการบริษัท หัวหน้าฝ่ายตรวจสอบภายใน และผู้สอบบัญชีของบริษัทเป็นผู้ร่วมประเมินการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบเพื่อนำผลที่ได้มาเปรียบเทียบความคิดเห็นของแต่ละกลุ่ม เพื่อเป็นการประเมินผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ หรือการหาตัวแปรที่เกี่ยวข้องมาสร้างเป็นสมการพยากรณ์เพื่อใช้วัดค่าประมาณของต้นทุนตัวแทนของกิจการซึ่งจะช่วยให้กิจการทราบมูลค่าต้นทุนตัวแทนที่เกิดขึ้น อันจะส่งผลให้เกิดความชัดเจนของความเสียหายจากปัญหาความขัดแย้งทางผลประโยชน์ระหว่างตัวการกับตัวแทน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กัลยา วานิชย์บัญชา. การใช้ SPSS for Windows ในการวิเคราะห์ข้อมูล. พิมพ์ครั้งที่ 6. (ม.ป.ท., ม.ป.ป.).
- กัลยา วานิชย์บัญชา. การวิเคราะห์ตัวแปรหลายตัวด้วย SPSS for Windows. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.
- กาญจนา ตั้งภากรณ์. ประสิทธิผลของคณะกรรมการบริษัทที่มีต่อผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต, ภาควิชาเศรษฐศาสตร์ คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.
- คณะกรรมการตรวจสอบ : จากประสบการณ์ 5 ปี สู่แนวคิดเพื่อประสิทธิผล. จุลสารสมาคมผู้ตรวจสอบภายในแห่งประเทศไทย. ปีที่ 15 ฉบับที่ 32 เมษายน – มิถุนายน : 7-12.
- ชวลิต ธนะชานนท์. การกำกับดูแลกิจการในประเทศไทย. รวบรวมบทความอุทิศแด่ ศาสตราจารย์สังเวียน อินทรวิชัย. หน้า 88-107. กรุงเทพมหานคร : ม.ป.ท., 2545.
- ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. ความคาดหวังที่เพิ่ม และความรับผิดชอบที่ขยาย. กรุงเทพมหานคร : ม.ป.ท., 2544.
- ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. แนวปฏิบัติของคณะกรรมการตรวจสอบ. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : บุญศิริการพิมพ์, 2542.
- ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. ประมวลข้อกำหนดตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ส่วนที่เกี่ยวข้องกับบริษัทจดทะเบียน. กรุงเทพมหานคร : ฝ่ายสื่อสิ่งพิมพ์ ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2547.
- ธงชัย สันติวงษ์, พงศ์จิตติมา หินธารี, และชัยยศ สันติวงศ์. การเงินธุรกิจ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2527.
- ธนิดา หวังวิวัฒน์ศิลป์. การลดต้นทุนที่เกิดจากปัญหาตัวแทนโดยใช้นโยบายเงินปันผลและการถือหุ้นของผู้บริหารในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต, ภาควิชาการเงินการธนาคาร คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543.

ประทาน อัจฉรวรรณ. เงินปันผล ข้อมูลสมมาตร และความขัดแย้งระหว่างตัวแทน การศึกษาเปรียบเทียบนโยบายการจ่ายเงินปันผลระหว่างบริษัทไทยและสหรัฐอเมริกา. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต, ภาควิชาการเงินการธนาคาร คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545.

เพชร ชุมทรัพย์. วิเคราะห์งบการเงิน. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2542.

วรศักดิ์ ทุมมานนท์. คุณรู้จัก Creative accounting และคุณภาพกำไร แล้วหรือยัง ?. พิมพ์ครั้งที่

1. ชุดธุรกิจการเงิน ลำดับที่ 10. กรุงเทพมหานคร : ไอออนิค อินเทอร์เน็ต รีซอสเซส, 2543.

ศนิพร จันทรสถาวร. ปัจจัยเกี่ยวกับคณะกรรมการตรวจสอบที่มีความสัมพันธ์กับความมีประสิทธิภาพในการกำกับดูแลกิจการ : มุมมองของผู้ตรวจสอบภายใน. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต, ภาควิชาการบัญชี คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2546.

ศิริชัย กาญจนวาสี, ทวีวัฒน์ ปิตยานนท์ และดิเรก ศรีสุขโข. การเลือกใช้สถิติที่เหมาะสมสำหรับการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : พชรกานต์พับลิเคชั่น, 2540.

ศิริชัย กาญจนวาสี, ทวีวัฒน์ ปิตยานนท์ และดิเรก ศรีสุขโข. การเลือกใช้สถิติที่เหมาะสมสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์. (ม.ป.ท.), 2535.

สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. การใช้สถิติในงานวิจัยอย่างถูกต้องและได้มาตรฐานสากล. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร : เพ็ญฟ้า พรินติ้ง, 2545.

สุชาติ ฤทธิวัฒน์พะวงศ์. กระบวนการกำกับดูแลกิจการที่ดี : ศึกษาแนวการจัดตั้ง บทบาท และหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจสอบ. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต ภาควิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะรัฐประศาสนศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.

หิรัญ รดีศรี. Good Corporate Governance. (ม.ป.ท.,ม.ป.ป.), หน้า 21-37.

ฤกษ์ฤทธิ เพชรวรกุล. การกำกับดูแลกิจการที่ดี : ศึกษาในบทบาท หน้าที่และความรับผิดชอบของกรรมการตรวจสอบบริษัทจดทะเบียน. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต, ภาควิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.

ภาษาอังกฤษ

- Adams, M. Determinants of audit committee formation in the life insurance industry: New Zealand evidence. Journal of Business Research. 38 (1997): 123-129.
- Collier, P. and Gregory, A. Audit committee activity and agency costs. Journal of Accounting of Public Policy. 18 (1999): 311-332.
- DeZoort, F.T. and other. Audit committee effectiveness: a synthesis of the empirical audit committee literature. Journal of Accounting Literature. 21 (2002): 38-75.
- Deli, D.N. and Gillan, S. L. On the demand for independent and active audit committees. Journal of Corporate Finance. 6(2000): 427-445.
- Eisenhardt, K. M. Agency theory: an assessment and review. Academy of Management Review. 14, 1 (1989): 57-74.
- Hunt III, H. G. and Hogler R. L. An institutional analysis of accounting growth and regulation in the United States. Accounting Organizations and Society. 18,4 (1993): 341-360.
- Kalbers, L.P. and Forgarty T. J. Audit committee effectiveness: an empirical investigation of the contribution of power. Audit: A Journal of Practice & Theory. 12,1 (Spring 1993): 129-150. 24-49.
- Kalbers, L.P. and Forgarty T. J. Organizational and economic explanations of audit committee oversight. Journal of Managerial Issues. 10,2 (Summer 1998): 129-150.
- Lee, T. and Stone, M. Economic agency and audit committees: responsibilities and membership composition. International Journal of Auditing. 1,2 (1997): 97-116.
- Menon, K. and Williams, J.D. The use of audit committees for monitoring. Journal of Accounting of Public Policy. 13 (1994): 121-139.
- Pincus, K., Rusbarsky ,M., and Wong, J. Voluntary for formation of corporate audit committees among NASDAQ firms. Journal of Accounting of Public Policy. 8 (1989): 239-265.
- Thai Institute of Directors and McKinsey&Company Thailand. Strengthening corporate governance practices in Thailand.,2002.

ภาคผนวก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก
แนวทางปฏิบัติของคณะกรรมการตรวจสอบ
โดยตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (2542)

ตามประกาศเรื่อง คุณสมบัติและขอบเขตการดำเนินงานของคณะกรรมการตรวจสอบ
(ฉบับที่ 1) พ.ศ. 2542

ความหมายของคำว่าคณะกรรมการตรวจสอบ

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ให้ความหมายไว้ว่า คณะกรรมการตรวจสอบคือ คณะกรรมการชุดย่อยของคณะกรรมการบริษัทที่เข้ามาช่วยคณะกรรมการให้ปฏิบัติงานในประเด็นที่อาจถูกมองข้ามและเพื่อให้กิจการมีระบบการกำกับดูแลที่ดี

องค์ประกอบของคณะกรรมการตรวจสอบ

- 1) เป็นกรรมการของบริษัท
- 2) ได้รับการแต่งตั้งจากคณะกรรมการของบริษัทหรือที่ประชุมผู้ถือหุ้นของบริษัท และ
- 3) มีจำนวนไม่น้อยกว่า 3 คน

คุณสมบัติของคณะกรรมการตรวจสอบ

- 1) ถือหุ้นไม่เกินร้อยละ 5 ของทุนชำระแล้วของบริษัท บริษัทในเครือ บริษัทร่วม หรือบริษัทที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ให้นับรวมหุ้นที่ถือโดยผู้ที่เกี่ยวข้องด้วย
- 2) เป็นกรรมการที่ไม่มีส่วนร่วมในการบริหารงานบริษัท บริษัทในเครือ บริษัทร่วม บริษัทที่เกี่ยวข้อง หรือผู้ถือหุ้นรายใหญ่ของบริษัท รวมทั้งไม่เป็นลูกจ้าง พนักงาน หรือที่ปรึกษาที่ได้รับเงินเดือนประจำจากบริษัท บริษัทในเครือ บริษัทร่วม บริษัทที่เกี่ยวข้อง หรือผู้ถือหุ้นรายใหญ่ของบริษัท
- 3) เป็นกรรมการที่ไม่มีผลประโยชน์หรือส่วนได้เสียไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อมทั้งในด้านการเงินและการบริหารงานของบริษัท บริษัทในเครือ บริษัทร่วม บริษัทที่เกี่ยวข้อง หรือผู้ถือหุ้นรายใหญ่ของบริษัท และรวมถึงไม่มีผลประโยชน์ หรือส่วนได้เสียในลักษณะดังกล่าวในเวลา 1 ปี ก่อนได้รับการแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการตรวจสอบ ยกเว้นคณะกรรมการของบริษัทได้พิจารณาอย่างรอบคอบแล้วเห็นว่า การเคยมีผลประโยชน์ หรือส่วนได้เสียนั้นจะไม่มีผลกระทบต่อปฏิบัติหน้าที่และการให้ความเห็นที่เป็นอิสระของกรรมการตรวจสอบ
- 4) เป็นกรรมการที่ไม่ใช่เป็นผู้ที่เกี่ยวข้องหรือญาติสนิทของผู้บริหาร หรือผู้ถือหุ้นรายใหญ่ของบริษัท

5) เป็นกรรมการที่ไม่ได้รับการแต่งตั้งขึ้นเป็นตัวแทนเพื่อรักษาผลประโยชน์ของกรรมการของบริษัท ผู้ถือหุ้นรายใหญ่หรือผู้ถือหุ้นซึ่งเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับผู้ถือหุ้นรายใหญ่ของบริษัท

6) สามารถปฏิบัติหน้าที่และแสดงความเห็น หรือรายงานผลการปฏิบัติงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการของบริษัทได้โดยอิสระ โดยไม่อยู่ภายใต้การควบคุมของผู้บริหาร หรือผู้ถือหุ้นรายใหญ่ของบริษัทรวมทั้งผู้ที่เกี่ยวข้องหรือญาติสนิทของบุคคลดังกล่าว

หน้าที่ของคณะกรรมการตรวจสอบตามแนวทางปฏิบัติที่ดีของคณะกรรมการ

ตรวจสอบ ตามแนวทางปฏิบัติที่ดีของคณะกรรมการตรวจสอบ (บจ. 24-3-01)

-กำหนดโดยคณะกรรมการบริษัท และได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการตรวจสอบ โดยคำนึงถึงขนาด ความซับซ้อนของบริษัท ลักษณะของอุตสาหกรรม และโครงสร้างของคณะกรรมการ

-ถูกกำหนดไว้อย่างชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษร และต้องเปิดเผยให้ผู้ถือหุ้นทราบ

-มีการสอบทานและปรับเปลี่ยนหน้าที่ให้เหมาะสมอย่างสม่ำเสมอ

-ในกรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจสอบ ให้บริษัทแจ้งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวต่อตลาดหลักทรัพย์

-หน้าที่สำคัญของคณะกรรมการตรวจสอบ ได้แก่

1. สอบทานให้บริษัทมีการรายงานทางการเงินอย่างถูกต้องและเปิดเผยอย่างเพียงพอ โดยการประสานงานกับผู้สอบบัญชีและผู้บริหารที่รับผิดชอบจัดทำรายงานทางการเงินทั้งรายไตรมาสและประจำปี คณะกรรมการตรวจสอบอาจเสนอแนะให้ผู้สอบบัญชีสอบทานหรือตรวจสอบรายการใด ๆ ที่เห็นว่าจำเป็นและเป็นเรื่องสำคัญในระหว่างการตรวจสอบบัญชีของบริษัทก็ได้

2. สอบทานให้บริษัทมีระบบการควบคุมภายในและการตรวจสอบภายในที่มีความเหมาะสมและมีประสิทธิผล โดยสอบทานร่วมกับผู้สอบบัญชีและผู้ตรวจสอบภายใน (ถ้ามี)

3. สอบทานการปฏิบัติของบริษัทให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ข้อกำหนดของตลาดหลักทรัพย์ หรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจของบริษัท

4. พิจารณาคัดเลือกและเสนอแต่งตั้งผู้สอบบัญชีของบริษัท รวมถึงพิจารณาเสนอค่าตอบแทนของผู้สอบบัญชี โดยคำนึงถึงความน่าเชื่อถือ ความเพียงพอของทรัพยากร และปริมาณงานตรวจสอบของสำนักงานสอบบัญชานั้น รวมถึงประสบการณ์ของบุคลากรที่ได้รับมอบหมายให้ทำการตรวจสอบบัญชีของบริษัท

5. พิจารณาการเปิดเผยข้อมูลของบริษัทในกรณีที่เกิดรายการเกี่ยวโยงหรือรายการที่อาจมีความขัดแย้งทางผลประโยชน์ให้มีความถูกต้องและครบถ้วน

6. ปฏิบัติการอื่นใดตามที่คณะกรรมการบริษัทมอบหมายและคณะกรรมการตรวจสอบเห็นชอบด้วย เช่น ทบทวนนโยบายการบริหารทางการเงินและการบริหารความเสี่ยง ทบทวนการปฏิบัติตามจรรยาบรรณทางธุรกิจของผู้บริหาร ทบทวนร่วมกับผู้บริหารของบริษัทในรายงานสำคัญ ๆ ที่ต้องเสนอต่อสาธารณชนตามที่กฎหมายกำหนด ได้แก่ บทรายงานและการวิเคราะห์ของฝ่ายบริหาร เป็นต้น

7. จัดทำรายงานกิจกรรมของคณะกรรมการตรวจสอบโดยเปิดเผยไว้ในรายงานประจำปีของบริษัทซึ่งรายงานดังกล่าวลงนามโดยประธานกรรมการตรวจสอบ รายงานดังกล่าวควรประกอบด้วยข้อมูลดังต่อไปนี้

-ความเห็นเกี่ยวกับกระบวนการจัดทำและการเปิดเผยข้อมูลในรายงานทางการเงินของบริษัทถึงความถูกต้อง ครบถ้วน เป็นที่เชื่อถือได้

-ความเห็นเกี่ยวกับความเพียงพอของระบบการควบคุมภายในของบริษัท

-เหตุผลที่เชื่อว่าผู้สอบบัญชีของบริษัทเหมาะสมที่จะได้รับการแต่งตั้งต่อไปอีกวาระหนึ่ง

-ความเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ข้อกำหนดของตลาดหลักทรัพย์ หรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจของบริษัท

-รายงานอื่นใดที่เห็นว่าผู้ถือหุ้นและผู้ลงทุนทั่วไปควรทราบ ภายใต้ขอบเขตหน้าที่และความรับผิดชอบที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการบริษัท

นอกจากนี้ในแนวปฏิบัติที่ดีของคณะกรรมการตรวจสอบข้อ 11 มีการกล่าวถึงการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่ของกรรมการตรวจสอบ ดังนี้

“ข้อ 11 การปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจสอบ

1. คณะกรรมการตรวจสอบควรขอคำอธิบายจากฝ่ายจัดการเกี่ยวกับผลแตกต่างที่สำคัญ ๆ ในงบการเงินระหว่างปีปัจจุบันกับปีก่อน ๆ และพิจารณาร่วมกับฝ่ายจัดการถึงบทรายงานและการวิเคราะห์ของฝ่ายบริหารที่ปรากฏในรายงานประจำปี

2. คณะกรรมการตรวจสอบควรสอบถามผู้สอบบัญชีถึงขอบเขตที่ผู้สอบบัญชีได้พิจารณา ทบทวน บทรายงานและการวิเคราะห์ของฝ่ายบริหาร และพิจารณาว่าข้อมูลที่ปรากฏในบทรายงานและการวิเคราะห์ของฝ่ายบริหารและสารสนเทศอื่นใดที่ปรากฏในรายงานประจำปีมีความสอดคล้องกับสารสนเทศที่ปรากฏในงบการเงินหรือไม่ อย่างไร

3. คณะกรรมการตรวจสอบควรขอให้ฝ่ายจัดการและผู้สอบบัญชีรายงานว่ามีปัญหาการรายงานทางการเงินที่สำคัญอะไรบ้างที่ต้องปรึกษาหารือร่วมกันในระหว่างงวดบัญชี และฝ่ายจัดการได้มีการแก้ไขปัญหานั้นแล้วหรือไม่ อย่างไร

4. คณะกรรมการตรวจสอบควรประชุมเป็นการเฉพาะกับผู้สอบบัญชีเพื่อขอความเห็นจากผู้สอบบัญชีในเรื่องต่าง ๆ เช่น คุณภาพของเจ้าหน้าที่การเงินและบัญชี และคณะผู้ตรวจสอบภายในของบริษัท รวมทั้งเรื่องที่คุณสอบบัญชีเป็นห่วงมากที่สุด และเขาเชื่อว่ามีสิ่งอื่นอีกหรือไม่ที่ควรปรึกษาหารือร่วมกันกับคณะกรรมการตรวจสอบซึ่งไม่ได้หยิบยกขึ้นมาหรืออธิบายไว้ที่อื่น

5. คณะกรรมการตรวจสอบและคณะกรรมการบริษัทควรพิจารณาว่า ควรหรือไม่ที่ผู้สอบบัญชีจะประชุมกับคณะกรรมการบริษัททั้งคณะเพื่อหารือถึงประเด็นสำคัญ ๆ เกี่ยวกับงบการเงิน และเพื่อตอบข้อซักถามที่กรรมการอื่นหยิบยกขึ้นมา

6. คณะกรรมการตรวจสอบควรขอคำอธิบายจากผู้อำนวยความสะดวกบัญชีและการเงินของบริษัทและผู้สอบบัญชีเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงมาตรฐานการบัญชีหรือกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ของหน่วยงานทางการที่กำกับควบคุมดูแลที่เกี่ยวข้องกับกิจการและมีผลต่องบการเงินของบริษัท

7. คณะกรรมการตรวจสอบควรหารือร่วมกับฝ่ายบริหารและผู้สอบบัญชีถึงเนื้อหาสำคัญ ๆ ของปัญหาที่หยิบยกขึ้นมาโดยนักกฎหมายภายในและภายนอกบริษัทเกี่ยวกับคดีความในศาล ภาวะที่อาจเกิดขึ้นภายนอกหน้า สิทธิเรียกร้องหรือการถูกประเมินผลทางคดีความใด ๆ คณะกรรมการตรวจสอบควรพิจารณาด้วยว่าปัญหาดังกล่าวข้างต้นได้ปรากฏในงบการเงินแล้วหรือไม่ อย่างไร

8. คณะกรรมการตรวจสอบควรทบทวนยอดการตั้งค่าใช้จ่ายค้างจ่ายทางบัญชี การตั้งสำรองหรือประมาณการที่มีอยู่โดยฝ่ายจัดการและเนื้อหาสำคัญที่มีผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่องบการเงิน

9. คณะกรรมการตรวจสอบควรดูเกี่ยวกับปัญหาภาษีเงินได้ที่ยื่นต่อกรมสรรพากรว่าจะมีรายการสำคัญใด ๆ ที่อาจมีปัญหากับกรมสรรพากร และควรสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของการสำรองภาษีที่เกี่ยวข้อง

10. คณะกรรมการตรวจสอบควรพิจารณาทบทวนหนังสือรับรองจากฝ่ายจัดการของบริษัทซึ่งได้ให้กับผู้สอบบัญชี และถามดูว่าเขาได้ประสพกับความยุ่งยากใด ๆ ในการได้หนังสือนั้น หรือสิ่งที่รับรองเฉพาะใด ๆ ในหนังสือนั้น

11. การดำเนินการอื่นใดที่คณะกรรมการตรวจสอบเห็นสมควร

ภาคผนวก ข ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของ Pearson ระหว่างตัวแปรต้นทุนตัวแทนกับการปฏิบัติงานกลุ่มต่าง ๆ ของคณะกรรมการ
ตรวจสอบ

		SIZE	LEV	MG_OWN	NOEXDIR	A1	A2	A3	A4	A5	A6	A7	A8
SIZE	Correlation Coefficient Sig. (2 tailed)	1.000 0.000	0.177 0.109	-0.182 0.103	0.147 0.190	0.238* 0.033	0.282* 0.010	0.275* 0.012	0.179 0.107	0.070 0.533	0.226* 0.043	0.223* 0.048	0.184 0.098
LEV	Correlation Coefficient Sig. (2 tailed)			-0.224* 0.044	0.113 0.316	0.159 0.157	0.224* 0.043	0.216 0.051	0.113 0.313	0.112 0.318	0.176 0.117	0.028 0.807	0.205 0.064
MG_OWN	Correlation Coefficient Sig. (2 tailed)				-0.491** 0.000	-0.240* 0.033	-0.259* 0.020	-0.138 0.221	-0.149 0.187	-0.294** 0.008	-0.186 0.100	-0.086 0.458	-0.110 0.332
NOEXDIR	Correlation Coefficient Sig. (2 tailed)					0.246* 0.029	0.155 0.169	0.122 0.280	0.388** 0.000	0.320** 0.004	0.202 0.075	0.222 0.052	0.174 0.123
A1	Correlation Coefficient Sig. (2 tailed)						0.570** 0.000	0.412** 0.000	0.579** 0.000	0.588** 0.000	0.571** 0.000	0.625** 0.000	0.646** 0.000
A2	Correlation Coefficient Sig. (2 tailed)							0.761** 0.000	0.608** 0.000	0.384** 0.000	0.621** 0.000	0.654** 0.000	0.648** 0.000
A3	Correlation Coefficient Sig. (2 tailed)								0.576** 0.000	0.366** 0.000	0.612** 0.000	0.602** 0.000	0.620** 0.000
A4	Correlation Coefficient Sig. (2 tailed)									0.483** 0.000	0.607** 0.000	0.573** 0.000	0.641** 0.000
A5	Correlation Coefficient Sig. (2 tailed)										0.596** 0.000	0.514** 0.000	0.577** 0.000
A6	Correlation Coefficient Sig. (2 tailed)											0.596** 0.000	0.818** 0.000
A7	Correlation Coefficient Sig. (2 tailed)												0.683** 0.000
A8	Correlation Coefficient Sig. (2 tailed)												1.000 0.000

**Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed), *Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed)

ภาคผนวก ค ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของ Pearson ระหว่างตัวแปรต้นทุกตัวแทนกับปัจจัยสนับสนุนการปฏิบัติงาน
ของคณะกรรมการตรวจสอบ

		SIZE	LEV	MG_OWN	NOEXDIR	F1	F2	F3	F4
SIZE	Correlation Coefficient	1.000	0.177	-0.182	0.147	0.219*	0.195	0.292**	0.193
	Sig. (2 tailed)	0.000	0.109	0.103	0.190	0.046	0.077	0.007	0.081
LEV	Correlation Coefficient			-0.224*	0.113	0.111	0.039	0.017	0.038
	Sig. (2 tailed)			0.044	0.316	0.320	0.726	0.881	0.731
MG_OWN	Correlation Coefficient				-0.491**	-0.155	-0.171	-0.200	-0.091
	Sig. (2 tailed)				0.000	0.167	0.127	0.074	0.417
NOEXDIR	Correlation Coefficient					0.187	0.141	0.112	0.034
	Sig. (2 tailed)					0.095	0.209	0.318	0.760
F1	Correlation Coefficient						0.635**	0.727**	0.448**
	Sig. (2 tailed)						0.000	0.000	0.000
F2	Correlation Coefficient							0.624**	0.477**
	Sig. (2 tailed)							0.000	0.000
F3	Correlation Coefficient								0.449**
	Sig. (2 tailed)								0.000
F4	Correlation Coefficient								1.000
	Sig. (2 tailed)								0.000

**Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed), *Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed)

ภาคผนวก ง ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของ Pearson ระหว่างปัจจัยสนับสนุนการปฏิบัติงานกับการปฏิบัติงานกลุ่มต่าง ๆ
ของคณะกรรมการตรวจสอบ

		F1	F2	F3	F4	A1	A2	A3	A4	A5	A6	A7	A8
F1	Correlation Coefficient Sig. (2 tailed)	1.000 0.000	0.635** 0.000	0.727** 0.000	0.448** 0.000	0.495** 0.000	0.639** 0.000	0.675** 0.000	0.528** 0.000	0.511** 0.000	0.617** 0.000	0.545** 0.000	0.557** 0.000
F2	Correlation Coefficient Sig. (2 tailed)			0.624** 0.000	0.477** 0.000	0.438** 0.000	0.655** 0.000	0.600** 0.000	0.498** 0.000	0.245* 0.026	0.507** 0.000	0.522** 0.000	0.468** 0.000
F3	Correlation Coefficient Sig. (2 tailed)				0.449** 0.000	0.474** 0.000	0.644** 0.000	0.658** 0.000	0.499** 0.000	0.431** 0.000	0.504** 0.000	0.589** 0.000	0.434** 0.000
F4	Correlation Coefficient Sig. (2 tailed)					0.451** 0.000	0.439** 0.000	0.411** 0.001	0.440** 0.002	0.280* 0.011	0.339** 0.002	0.399** 0.000	0.346** 0.001
A1	Correlation Coefficient Sig. (2 tailed)						0.570** 0.000	0.412** 0.000	0.579** 0.000	0.588** 0.000	0.571** 0.000	0.625** 0.000	0.646** 0.000
A2	Correlation Coefficient Sig. (2 tailed)							0.761** 0.000	0.608** 0.000	0.384** 0.000	0.621** 0.000	0.654** 0.000	0.648** 0.000
A3	Correlation Coefficient Sig. (2 tailed)								0.576** 0.000	0.366** 0.000	0.612** 0.000	0.602** 0.000	0.620** 0.000
A4	Correlation Coefficient Sig. (2 tailed)									0.483** 0.000	0.607** 0.000	0.573** 0.000	0.641** 0.000
A5	Correlation Coefficient Sig. (2 tailed)										0.596** 0.000	0.514** 0.000	0.577** 0.000
A6	Correlation Coefficient Sig. (2 tailed)											0.596** 0.000	0.818** 0.000
A7	Correlation Coefficient Sig. (2 tailed)												0.683** 0.000
A8	Correlation Coefficient Sig. (2 tailed)												1.000 0.000

** .Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed), * .Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed)

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวจิรนนท์ นาคสมทรง เกิดเมื่อวันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2523 ที่กรุงเทพมหานคร สำเร็จ การศึกษาระดับปริญญาตรีคณะบริหารธุรกิจ สาขาวิชาการบัญชีต้นทุน จากสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตพณิชยการพระนคร เมื่อปีการศึกษา 2544 จากนั้นเข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาโท หลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบัญชี คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2545 โดยระหว่างศึกษาได้รับทุนอุดหนุนการศึกษา (ทุนผู้ช่วยสอน) ของภาควิชาการบัญชี คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเป็นระยะเวลา 9 เดือน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย